

Begroting 2023 met meerjarige doorkijk

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Registratienummer
22.0680539

Datum
16 november 2022

Versie
0.3

Status
Definitief

Afdeling
Financiën, Control & Belastingen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Thema's Waterplan 2022-2027	13
3. Waterveiligheid	19
4. Voldoende water	25
5. Gezond water	32
6. Schoon water	35
7. Veilige (vaar)wegen	43
8. Crisisbeheersing	46
9. Bestuur en Organisatie	49
10. Bedrijfsvoering	53
11. Incidentele baten en lasten	57
12. Kostentoerekening	58
13. Waterschapsbelastingen	59
14. Weerstandscapaciteit en risicomanagement	63
15. Financiering	65
16. Overzicht reserves en voorzieningen	68
17. Verbonden Partijen	71
18. Exploitatie	76
Afkortingen	82
Uitvoeringsinformatie	84

1. Inleiding

1.1 Algemene beschouwing

In deze begroting met meerjarige doorkijk leest u wat we het komende jaar gaan doen en willen bereiken. Dit is weergegeven in de vorm van prestaties en de daarbij behorende mijlpalen. Daarnaast geven we per effect een meerjarige doorkijk naar de kosten. De begroting vormt een uitwerking van de eerste jaarschijf van het meerjarenperspectief 2023-2026 (MJP).

De basis en inspiratie voor deze begroting vinden we in de eerste plaats in het Collegeprogramma 2019-2023. Ook het ontwerp-Waterplan HHNK 2022-2027 en onze Deltavisie zijn een belangrijke bron. Na deze algemene beschouwing volgt een verdieping van onze werkzaamheden per effect.

Onzekerheid

Deze begroting is opgesteld met de inschatting op dit moment, in een zeer volatiele omgeving. De geopolitieke ontwikkelingen in de wereld, waaronder de oorlog in Oekraïne, personeelstekorten en schaarste in grondstoffen, gecombineerd met een weer op gang komende economie na de coronacrisis, leiden tot veel onzekerheid en sterk stijgende prijzen. Ook neemt de dreiging van een cyberoorlog toe. Om te voorkomen dat ons waterschap het doelwit wordt van toenemende cybercriminaliteit, nemen we informatiebeveiliging uiterst serieus. Nationale vraagstukken zoals de toeslagenaffaire, klimaatverandering, aardbevingsgevaar, de stikstofproblematiek laten Nederland ook niet onberoerd en hebben het vertrouwen in de overheid doen afnemen. Het zijn allemaal ontwikkelingen die in meer of mindere mate van invloed zijn op ons werk. Dat maakt het bijzonder uitdagend om een jaar vooruit te kijken.

Vanaf eind 2021 zien we de inflatie in de berekeningen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en het Centraal Planbureau (CPB) toenemen. Deze toename werd in eerste instantie veroorzaakt door de oplopende prijzen van gas en elektriciteit. Later werkten de hogere energieprijzen door in, voor ons heel belangrijk, prijzen van chemicaliën en bouwmaterialen. Inmiddels heeft de oplopende inflatie, tot recordhoogte aan toe, de hele economie geraakt. Voor een deel van onze werkzaamheden werken we met langlopende contracten. Het effect van de inflatie was hierdoor niet direct merkbaar. Inmiddels is een deel van deze langlopende contracten afgelopen en moeten we opnieuw aanbesteden. Naast oplopende prijzen worden we regelmatig geconfronteerd met leveringonzekerheid van materialen. De inflatie lijkt op dagkoersen. Het CPB heeft voor 2022 een inflatieverwachting van 11,4% afgegeven. We hebben gerekend met een inflatie van 1,9% voor 2022 en 3,1% voor 2023. De ontwikkelingen houden we nauwgezet in de gaten. Het risico bestaat dat we niet alle resultaten binnen de bestaande kaders kunnen realiseren en dat we in 2023 deze begroting moeten bijstellen. Wanneer prijsontwikkelingen leiden tot veranderingen met grote impact, dan brengen we naast de concernrapportages het algemeen bestuur hierover op de hoogte of bieden we een begrotingswijziging aan.

Naast ons waterschap kampen onze ingezetenen en bedrijven ook met de gevolgen van de ongebreidelde inflatie. Zo meldt het CBS begin september 2022 dat goederen en diensten gemiddeld 12% duurder zijn dan een jaar geleden. Vooral de prijzen van gas en stroom zijn enorm gestegen. Voor onze ingezetenen, die geen langdurig vast energiecontract hebben of nu een nieuw energiecontract moeten afsluiten, is de energierekening veelal de snelst stijgende kostenpost. Iedereen heeft namelijk energie nodig. Om te verwarmen, te koken en te leven. Ook bedrijven ontkomen niet aan de negatieve gevolgen van prijsstijgingen. Hoewel bedrijven hun prijzen kunnen verhogen om de hogere kosten te compenseren, merken sommige bedrijven dat ze de prijsstijgingen onmogelijk kunnen doorberekenen in hun prijzen. Daardoor besluiten sommigen, van bakkerijen tot aluminiumproducenten, om hun productie te verminderen of zelfs stil te zetten. Ons waterschap kent een ruimhartig uitstel- en kwijtscheldingsbeleid voor burgers die vluchtelingen uit Oekraïne opvangen en voor burgers en bedrijven die een betalingsregeling nodig hebben. We houden er rekening mee dat meer inwoners de waterschapsbelasting niet meer kunnen betalen en een beroep doen op kwijtschelding.

Innen belastingen

In 2022 zijn we voor het opleggen van belastingen aangesloten op de Landelijke voorziening Waardering onroerend goed (LV WOZ). Hierdoor hebben we een deel van de belastingaanslagen later dan gebruikelijk opgelegd. Inwoners en bedrijven die in 2023 geconfronteerd worden met dubbele afschrijvingen van de belasting kunnen maatwerkafspraken maken.

Eenpersoonshuishoudens die onderdak geven aan Oekraïense vluchtelingen kunnen daardoor in een ander belastingregiem vallen. Hiervoor kunnen zij kwijtschelding aanvragen zodat opvang niet leidt tot hogere waterschapsbelasting. Daarnaast zijn de vermogensdrempels voor alle inwoners voor kwijtschelding verhoogd.

Transitie/ontwikkelingen/opgaven

De opgaven in ons beheergebied worden steeds complexer. Het maatschappelijk belang van water neemt verder toe door klimaatverandering, drukte in de fysieke leefomgeving en toenemend watergebruik. De verbinding van Water en bodem als sturende principes vereist een andere manier van werken en denken.

Parallel aan deze begroting loopt het opstellen van het strategisch personeelsplan (SPP). We hebben te maken met steeds complexere opgaven in een snel veranderende wereld, met nieuwe taken en rollen, in-, door- en uitstroom van medewerkers en krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor merken we dat we tegen grenzen aanlopen als het gaat om de uitvoering van onze taken. Het onderzoek na de motie bezuinigingen bij de begroting 2020 heeft uitgewezen dat we jarenlang werken met een formatie die onder het gemiddelde van de benchmark ligt. Met de huidige bezetting staat er forse druk op het behalen van onze prestaties. We willen dit voor de toekomst ondervangen door jaarlijks te beschouwen waar het personeelstekort zich het meest voordoet. Met het SPP willen we de kwaliteit van de huidige taakuitoefening verhogen en de kwantiteit van het werk beheersbaar maken.

Naast onzekerheid brengen de ontwikkelingen ook renderende kansen met zich mee. Door te anticiperen op deze renderende kansen, zoals digitale schouw, digitaliseren watersystemen, innovatieve ketenaanpak, indexatie leges, wind, zon en groen gas, kunnen we meer inkomsten genereren en kosten beheersen.

Verkiezingsjaar

Op 15 maart 2023 vinden weer Waterschapsverkiezingen, met de bestaande en nieuwe waterschapspartijen plaats. Samen met gemeenten zorgen we voor een goedlopend proces. Op landelijk niveau wordt een opkomstbevorderende campagne ontwikkeld. Deze campagne voorzien wij van een regionale doorvertaling die aansluit bij de inwoners van ons gebied. De organisatie zorgt voor een inwerkprogramma voor het nieuwe bestuur.

1.2 Samenvatting op hoofdlijnen

Effect	Samenvatting 2023
Waterveiligheid	<p>Het HWBP-2-project Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam is in uitvoering en Markermeerdijken Durgerdam bevindt zich in de voorbereidingsfase. Het nieuwe HWBP bestaat uit verschillende projecten die zowel in de verkennings-, planuitwerkings- als realisatiefase verkeren. De innovatieve en projectoverstijgende samenwerking Kunstwerken loopt door.</p> <p>Dit jaar start VBK-3 waarin we circa veertien kilometer regionale keringen verbeteren, inclusief de afgekeurde kunstwerken. De langlopende projecten HULOK, Starnmeer en Egmond-Heiloo zijn in uitvoering.</p> <p>In 2022 hebben we de eerste beoordelingsronde 2017-2023 van de primaire waterkeringen (LBO-1) afgerond en dit jaar treffen we voorbereidingen voor een vlotte overgang naar de tweede beoordelingsronde 2023-2035 (LBO-2). Ook ronden we dit</p>

Effect	Samenvatting 2023
	<p>jaar de detailtoetsing van de regionale waterkeringen af en werken we aan ons gegevensbeheer in voorbereiding op het opstellen van de toetsingsrapportage in 2024. We focussen ons op de zorgplicht voor onze waterkeringen. Door middel van <i>assetmanagement</i> en het ontwikkelen van continu inzicht geven we hier concreet invulling aan. We continueren de implementatie van risicogestuurd beheer en daartoe de verdere verbetering van ons gegevensbeheer. In ons beheer en onderhoud en bij onze versterkingswerken benutten we kansen om onze dijken bloemrijk te maken en daarmee bij te dragen aan biodiversiteitsherstel.</p> <p>We implementeren de resultaten van de gebiedscompartmenteringsstudie in ons beheer. Met de provincie hebben we een advieslijn voor de gevolgbeperving van overstromingen via ruimtelijke inrichting afgesproken. Deze werken we verder gebiedsgericht uit. Voortbouwend op de Kijk op de veerkrachtige kust brengen we samen met de provincie en stakeholders de betekenis van de klimaatverandering voor de ontwikkeling van kustplaatsen, recreatie en natuur in beeld.</p>
Voldoende water	<p>We ronden het laatste project van het programma Wateropgave 1.0 in de Oosterlanderkoog af en evalueren het programma. Met de afronding van Wateropgave 1.0 voldoen we aan de afspraken over wateroverlast die op basis van het Nationaal Bestuursakkoord Water met de provincie Noord-Holland zijn gemaakt.</p> <p>Ook voeren we de laatste projecten uit van het programma Wateropgave 1.5 en nemen we een besluit over een eerste uitvoeringstermijn van het programma Wateropgave 2.0. Op deze manier blijven we met de programma's Ruimtelijke adaptatie en CING werken aan een klimaatbestendige leefomgeving, de meerlaagsveiligheid en de beperking van wateroverlastrisico's.</p> <p>Gemaal Monnickendam wordt opgeleverd. We starten met de nieuwbouw van de gemalen Hippolytushoef, P. van der Sterr en De Hoelm en de grootschalige renovatie van gemaal Oosterpolder. We vervangen circa 200 onderstations op gemalen. Regulier onderhoud aan peilregulerende objecten voeren we uit volgens het meerjarig onderhoudsplan.</p> <p>In het regeerakkoord is bodem en water als sturend principe opgenomen. Dit krijgt zijn uitwerking in onder andere het Nationaal en Provinciaal Programma Landelijk Gebied (NPLG/PPLG) en de woningbouw opgave. Deze ontwikkelingen vragen van het waterschap kennisontwikkeling, een integrale aanpak, met een proactieve houding en een vroegtijdige betrokkenheid bij de ruimtelijke ordening en inrichting van het gebied. Ook betekent dat een meer adviserende en minder toetsende rol.</p>
Gezond water	<p>We vervolgen het KRW-maatregelenpakket 2022-2027 dat aansluit op de doelstellingen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. We melden vijf vismigatiekelpunten gereed en continueren de vergroening van beheer en inrichting van onze watersystemen. We stellen het exotenbeleid vast en geven invulling aan de uitvoering in diverse gebiedsgerichte samenwerkingen, waaronder de pilot Uitgeester- en Heemskerkerbroekpolder. We ronden de huidige subsidieregeling via het Landbouwportaal af en verkennen de doorontwikkeling van dit initiatief vanaf 2024. We zetten de voorbereiding van het project Verbetering natte infrastructuur Noordkop voort.</p> <p>We leveren een update aan voor het KRW-monitoringsprogramma 2022-2027. Voor de EU-rapportage voldoen we aan de meest actuele protocollen voor toetsing, beoordeling en rapportage. We stellen een plan van aanpak op voor Monitoring Nader Onderzoek om vast te stellen wat er nodig is voor het behalen van de KRW-doelen in 2027. We zorgen voor tijdige en volledige rapportages aan de Landelijke Enquête Waterkwaliteit en de Bestrijdingsmiddelenatlas. We actualiseren het landelijke meetnet gewasbeschermingsmiddelen. Het zwemwateronderzoek voldoet aan de gestelde eisen en we actualiseren de zwemwaterprofielen. We zorgen ervoor dat onze geplande uitvoeringsprojecten conform natuurwet- en regelgeving plaatsvinden.</p>
Schoon water	<p>We leggen een besluit voor aan het algemeen bestuur over de toekomstige waterketen in Zaanstreek Waterland. We implementeren het beleidskader indirecte lozingen. De werkprocessen voor de innovatieve ketenaanpak bedrijfsafvalwater werken we uit. 70% van de basiszuiveringsbeelden is gereed en het gebruik van de omgevingsscan is geïmplementeerd. Met deze instrumenten kunnen we steeds sneller en adequater inspelen op vragen vanuit de omgeving, keuzes maken en prioriteiten stellen. We produceren meer biogas door verbetering van het werkproces en zetten in op de productie van meer groen gas. De vastgestelde ambitie voor de minimalisatie van de uitstoot van methaan en lachgas vertalen we naar maatregelen. De eerste resultaten</p>

Effect	Samenvatting 2023
	<p>van het gezamenlijke onderzoek naar het superkritisch vergassen van rioolwaterslib leveren we op. Het project vervangen IBA's is volop in uitvoering. We zijn gestart met de ontvlechting van de rwzi, als ook met de nieuwbouw van de rwzi Oosthuizen. De gerenoveerde rwzi Beemster wordt opgeleverd en het project vervangen van de procesautomatiseringssystemen nadert zijn voltooiing. We verbeteren de kwaliteit van onze werkprocessen op het gebied van contractmanagement en beheer en op het gebied van milieuwetgeving.</p>
Veilige (vaar)wegen	<p>Het programma wegenoverdracht loopt door. We stellen met alle vijf Waterlandse gemeenten een business case op. Op basis van de business cases en het bestuurlijk proces wordt duidelijk wanneer de overdracht van wegen per gemeente plaats kan vinden.</p> <p>Op basis van een contractuele afspraak voeren we onder medebewind van de provincie Noord-Holland een scheepvaartbeheertaak uit. We evalueren deze overeenkomst en leggen het algemeen bestuur dit jaar een voorstel voor over de voortzetting van de overeenkomst vanaf 2024. Het baggeren van de vaargeul van de Amstelmeer ronden we dit jaar af.</p>
Crisisbeheersing	<p>We voeren het oefenjaarplan uit om functionarissen in de crisisbeheersingsorganisatie vakbekwaam te krijgen en te houden. Ook optimaliseren we de informatievoorziening voor en van de crisisbeheersing. Dit doen we mede aan de hand van de recente inzichten en leerpunten vanuit de evaluatie van de bestrijding van de wateroverlast juni 2021 en de multidisciplinaire oefening in mei 2022. Verder passen we de CING-methode en het van buiten naar binnen werken toe om praktijkkennis met conceptuele kennis te verbinden.</p>
Bestuur en Organisatie	<p>De maatschappelijke ontwikkelingen hebben impact op onze organisatie en onze manier van werken. Inventiviteit, creativiteit en flexibiliteit zijn nodig om onze en andere maatschappelijke doelstellingen te realiseren in een omgeving waar veel verantwoordelijkheden bij veel verschillende partijen liggen. Dit doen we langs de lijnen: dienstverlening aan burgers en medewerkers staat centraal, wij waarborgen het collectieve belang en wij nemen het initiatief voor verbeteren in verbinding met collega's en burgers.</p> <p>We ronden de invoering van de Omgevingswet af.</p> <p>Daarnaast starten we met het versneld regelen van het gebruik van onze gronden. Dit doen we op een gelijke en transparante wijze in overleg met de gebruikers.</p> <p>We zorgen met de gemeenten voor een goedlopend proces rond de Waterschapsverkiezingen op 15 maart 2023 en werken het nieuwe bestuur in.</p> <p>Verder bereiden we ons voor op de verplichtingen van de Wet versterking decentrale rekenkamers.</p> <p>Bij informatiebeveiliging denken we vrij snel aan de technische kant van ICT-systemen. Naast de techniek zijn specifieke privacy-maatregelen nodig om te voldoen aan privacy-wetgeving, zoals de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). De BIO beschrijft een samenhangend geheel van technische, organisatorische en procedurele maatregelen die toegepast dienen te worden. Deze maatregelen moeten gebaseerd zijn op een risicoanalyse of een wettelijke verplichting en helpen het management bij het nemen van haar verantwoordelijkheid waar het gaat om informatiebeveiliging. De landelijke doelstelling van waterschappen is om volwassenheidsniveau 4 te bereiken voor wat betreft de BIO en de AVG. Bij dit volwassenheidsniveau wordt de kwaliteit van processen gemeten en bijgestuurd. Uit de landelijke audit en <i>selfassessments</i> blijkt dat we meer tijd nodig hebben dan verwacht om het gewenste volwassenheidsniveau te bereiken. Daar gaan we de komende jaren aan werken door inrichting van een Security Team en Security Board en door een risicogebaseerd verbeterplan op te stellen.</p> <p>We gaan door met het positioneren van ons waterschap als aantrekkelijke, flexibele en inclusieve werkgever en stellen daarvoor een breed plan Diversiteit en Inclusiviteit op.</p>

1.3 Leeswijzer

De begroting is opgebouwd rondom de maatschappelijke effecten. De effecten die wij willen bereiken zijn opgenomen in de hoofdstukken twee tot en met acht. Ieder effect bestaat uit:

- een uitwerking van de prestaties per resultaat voor 2023: wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat zijn de kosten;
- per prestatie de bedragen van exploitatie en investeringen;

- een meerjarige doorkijk van exploitatie en investeringen voor de jaren 2024 tot en met 2026;
- risico's.

De prestaties die inhoudelijk wijzigen krijgen, voor de vergelijkbaarheid, een nieuw nummer. Hierdoor is geen sprake van doorlopende nummering.

Ter vergelijking zijn in de tabellen de bedragen van de begroting 2022 en de jaarrekening 2021 opgenomen. De cijfers van de voorgaande jaren zijn aangepast aan de huidige indeling naar effecten, resultaten en prestaties. In de tabellen kunnen afrondingsverschillen voorkomen, deze zijn opgenomen voor de verticale tellingen. Door afrondingen kunnen aansluitingsverschillen voorkomen tussen verschillende tabellen.

Na de hoofdstukken per effect worden de (verplichte) begrotingsparagrafen gepresenteerd zoals opgenomen in het Waterschapsbesluit.

1.4 Uitgangspunten

Ons bestendig financieel beleid heeft de volgende uitgangspunten:

- Schommelingen binnen de belastingcategorieën zoveel mogelijk beperken;
- Structurele kostenstijgingen dekken door structurele opbrengstenstijgingen;
- Standen reserves niet negatief aan einde planperiode;
- De schuldpositie blijft binnen de bandbreedte van maximaal tweemaal de belastingopbrengst;
- Nieuw beleid en extra ambities in beginsel realiseren binnen bestaande middelen of ter vervanging van bestaand beleid;
- Aandeel kapitaallasten in de exploitatiebegroting maximaal 30%;
- Bij het aantrekken van leningen anticiperen we op de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) door in ons beleid de renterisiconorm en de kasgeldlimiet te verwerken;
- De belastingopbrengst kan worden aangepast aan de gecorrigeerde inflatie.

Vergelijking met begroting 2022 en MJP 2023-2026

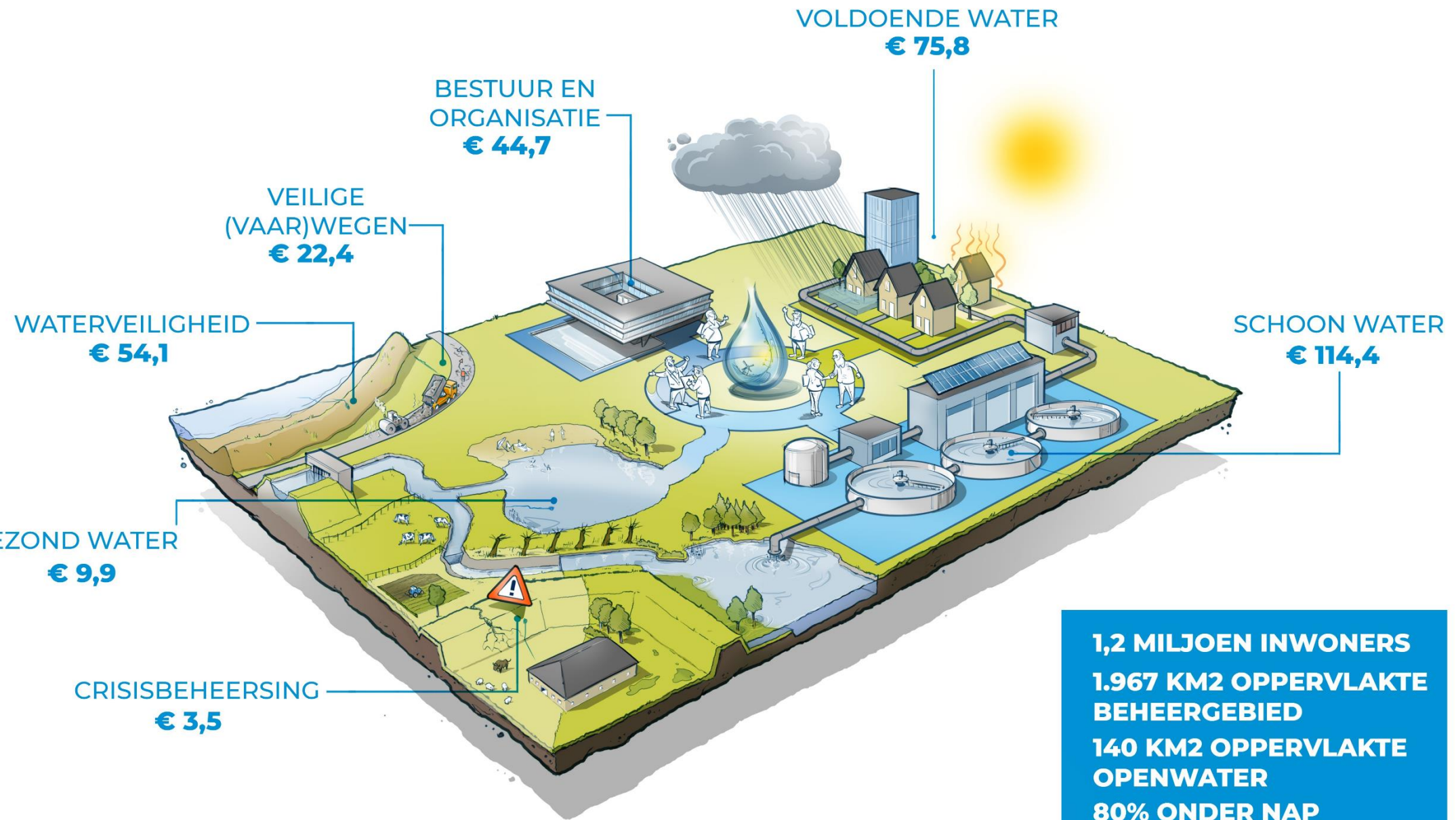
De begroting 2023 is een uitwerking van de eerste jaarschijf van het MJP. Hieronder maken we een vergelijking met de begroting 2022 en het MJP.

- De gemiddelde stijging van de belastingopbrengst exclusief de wegenheffing in de begroting 2023 is 6,7%. Deze was 3,6% in de begroting 2022 en 6,4% in het MJP.
- De omslagrente in de begroting 2023 is 1,55%. Deze was 1,6% in de begroting 2022 en 1,5% in het MJP.
- De schuldpositie per 31 december 2040 is ongewijzigd ten opzichte van het MJP. We hebben in 2021 een lening aangetrokken van € 651 miljoen tegen 0% rente voor de financieringsbehoefte van de komende jaren.
- Voor de inflatie op de directe kosten en loonsom hanteren we een gewogen gemiddelde van 4,3%. Voor de directe kosten zijn de inflatiecijfers 3,1% en we rekenen met een loonsomstijging van 6,4%. Deze percentages zijn gelijk aan het MJP. Onderhandelingen voor een éénjarig CAO zijn gaande, waarin zowel loon en de vergoeding voor reiskosten per kilometer worden verhoogd.
- In de begroting 2023 is € 8,1 miljoen aanvullend budget opgenomen. Dit bestaat uit hogere kosten door energie, wegenonderhoud, aanbesteden wegverharding, landbouwportaal, case CONO en SPP. Daar tegenover staan lagere kosten ruimtelijke adaptatie, hogere opbrengst als gevolg van dividenduitkering NWB, vrijval uit de Algemene reserve door het geactualiseerde risicomanagementbeleid en renderende kansen.

WAT DOEN WE MET UW BELASTINGGELD?

Begroting 2023 - TOTALE KOSTEN € 325,0 MILJOEN

1.5 Exploitatie en investeringen naar effect

Exploitatie

Exploitatie (bedragen x € 1 miljoen)		Jaar- rekening	Begroting			MJP	
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Waterveiligheid	Kosten	54,3	51,2	54,1	55,3	56,0	55,7
	Opbrengsten	-14,1	-8,8	-8,3	-9,3	-9,6	-7,4
	Afronding	-0,1	-	0,1	0,1	-	-0,1
	Netto	40,1	42,4	45,9	46,1	46,4	48,2
Voldoende water	Kosten	64,6	66,0	75,8	74,6	76,2	77,6
	Opbrengsten	-3,0	-0,9	-0,8	-0,7	-0,7	-0,7
	Afronding	-	0,1	-	-	-0,1	-
	Netto	61,6	65,2	75,0	73,9	75,4	76,9
Gezond water	Kosten	7,7	9,1	9,9	8,3	8,5	8,6
	Opbrengsten	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-
	Afronding	-	-	-	-	-	-
	Netto	7,6	9,0	9,7	8,2	8,4	8,6
Schoon water	Kosten	83,2	83,9	114,4	97,5	97,0	97,3
	Opbrengsten	-5,6	-2,1	-10,5	-3,8	-1,9	-2,1
	Afronding	-0,1	-	-	-	-0,1	-
	Netto	77,7	81,8	103,9	93,7	95,0	95,2
Veilige (vaar)wegen	Kosten	20,5	33,3	22,4	1,5	1,2	0,8
	Opbrengsten	-8,1	-18,3	-11,5	-	-	-
	Afronding	-	-	-	-	-	-
	Netto	12,4	15,0	10,9	1,5	1,2	0,8
Crisisbeheersing	Kosten	1,6	1,5	3,5	3,2	3,2	3,3
	Opbrengsten	-	-	-	-	-	-
	Afronding	-0,1	-	-	-	-	-
	Netto	1,5	1,5	3,5	3,2	3,2	3,3
Bestuur en Organisatie	Kosten	38,4	43,2	44,7	50,3	49,5	50,8
	Opbrengsten	-13,1	-8,4	-9,3	-3,0	-3,1	-3,1
	Afronding	-0,1	-0,1	0,1	-	-	0,1
	Netto	25,2	34,7	35,5	47,3	46,4	47,8
Afronding	-0,1	-0,1	0,2	0,1	-0,1	0,1	
Totaal kosten	270,2	288,3	325,0	290,8	291,5	294,2	
Afronding	-0,1	-0,1	0,1	-0,1	-0,1	-0,1	
Totaal opbrengsten	-44,1	-38,7	-40,5	-17,0	-15,5	-13,4	
Afronding	0,1	-	-	-	-	-	
Totaal netto	226,2	249,6	284,5	273,8	276,0	280,8	
Algemene reserve	-	-12,7	-	-	-	-	
Bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie	-2,2	1,2	-36,4	-17,2	-2,8	10,0	
Waterschapsbelastingen	-233,6	-238,1	-248,1	-256,6	-273,1	-290,8	
Afronding	0,1	-	-	-	-0,1	-	
Totaal ('-' is voordelig)	-9,5	-	-	-	-	-	

De stijging van de kosten en opbrengsten bij effect Schoon water is het gevolg van gestegen energietarieven. De daling van de kosten bij effect Veilige (vaar)wegen vanaf 2024 is het gevolg van

het overdragen van de wegen. De stijging bij Crisisbeheersing vanaf 2023 is het gevolg van het programma CING. Bij Bestuur en Organisatie stijgen de kosten vanwege de cao en het wagenpark.

Investerings

Hieronder worden de investeringsvolumes van de afzonderlijke (meerjarige) projecten weergegeven.

Investerings (bedragen x € 1 miljoen)		Jaar- rekening	Begroting		MJP		
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Waterveiligheid	Uitgaven	106,7	123,9	123,7	131,1	81,0	42,0
	Inkomsten	-106,0	-121,3	-121,4	-127,4	-73,9	-38,5
	Afronding	-0,1	-	-0,1	-	-	-
	Netto	0,6	2,6	2,2	3,7	7,1	3,5
Voldoende water	Uitgaven	11,2	16,9	14,1	3,5	5,9	5,6
	Inkomsten	-0,9	-0,5	-0,5	-0,2	-0,4	-0,4
	Afronding	-	-	-	0,1	-0,1	-
	Netto	10,3	16,4	13,6	3,4	5,4	5,2
Gezond water	Uitgaven	0,7	0,9	1,6	11,9	13,5	0,9
	Inkomsten	-0,1	-0,1	-0,4	-5,9	-6,7	-
	Afronding	-	-0,1	-	-	-	-
	Netto	0,6	0,7	1,2	6,0	6,8	0,9
Schoon water	Uitgaven	24,0	26,8	29,1	39,1	35,5	36,5
	Inkomsten	-	-	-0,5	-0,5	-0,5	-
	Afronding	-	-	-	-	-	-
	Netto	24,0	26,8	28,6	38,6	35,0	36,5
Veilige (vaar)wegen	Uitgaven	0,9	-	-	-	-	-
	Inkomsten	-	-	-	-	-	-
	Afronding	-	-	-	-	-	-
	Netto	0,9	-	-	-	-	-
Crisisbeheersing	Uitgaven	-	-	-	-	-	-
	Inkomsten	-	-	-	-	-	-
	Afronding	-	-	-	-	-	-
	Netto	-	-	-	-	-	-
Bestuur en Organisatie	Uitgaven	2,5	5,0	4,3	4,3	4,3	4,5
	Inkomsten	-	-	-	-	-	-
	Afronding	-	-	-	-	-	-
	Netto	2,5	5,0	4,3	4,3	4,3	4,5
Afronding uitgaven		-	-	-	-	-	0,2
Totaal uitgaven		146,0	173,5	172,8	189,9	140,2	89,5
Afronding inkomsten		-	-	-	0,2	-	0,1
Totaal inkomsten		-107,0	-122	-122,8	-133,8	-81,5	-38,9
Afronding		-	-	-	-	-	-
Totaal netto investeringen		38,9	51,5	49,9	56,0	58,7	-8,7

De hogere uitgaven bij Voldoende water in de jaren 2021 t/m 2023 komt door de nieuwbouw van gemaal Monnickendam. Bij Gezond water stijgen de uitgaven in 2024 en 2025 vanwege de Natte Infrastructuur Noordkop. Bij Schoon water werken we onder meer aan het KEP, renovatie van de rwzi's en ombouw rwzi Beverwijk vanwege de sluiting van de SDI.

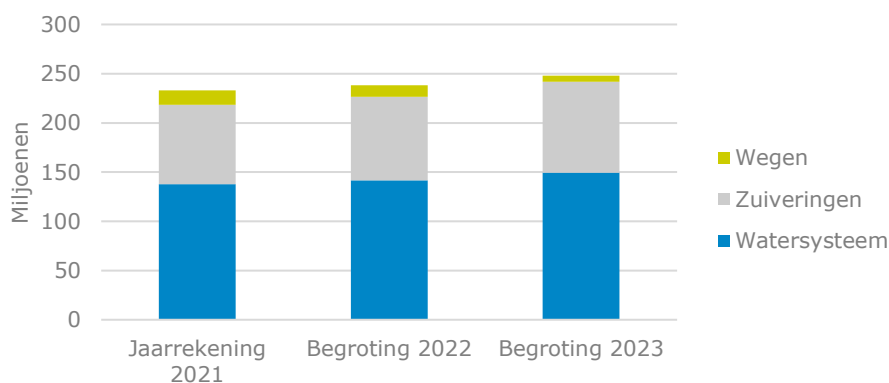
Bij de investeringen houden we rekening met een realisatiepercentage dat afhankelijk is van de fase van een project. Een project in de voorbereidingsfase heeft bijvoorbeeld een lager realisatiepercentage dan een project in de uitvoeringsfase.

Conform de in september 2022 vastgestelde Kadernota Risicomanagement 2022 (22.0221990) maken investeringsrisico's geen onderdeel meer uit van de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. In eerste instantie wordt voor dergelijke risico's een beroep gedaan op de risicoreservering binnen het investeringskrediet. De kapitaalslasten zijn berekend met een investeringsplafond van € 35 miljoen per jaar op basis van ervaringscijfers. Als dit plafond niet toereikend is, leidt dit in de toekomst tot hogere rente- en afschrijvingskosten. Deze worden meegenomen in het toekomstige MJP. Daarnaast zijn er investeringsrisico's waarbij de subsidie onzeker is. Dit betreffen Project Markermeerdijken binnen het effect Waterveiligheid en Gemaal Monnickendam binnen het effect Voldoende water.

1.6 Belastingen, reserves en schuld

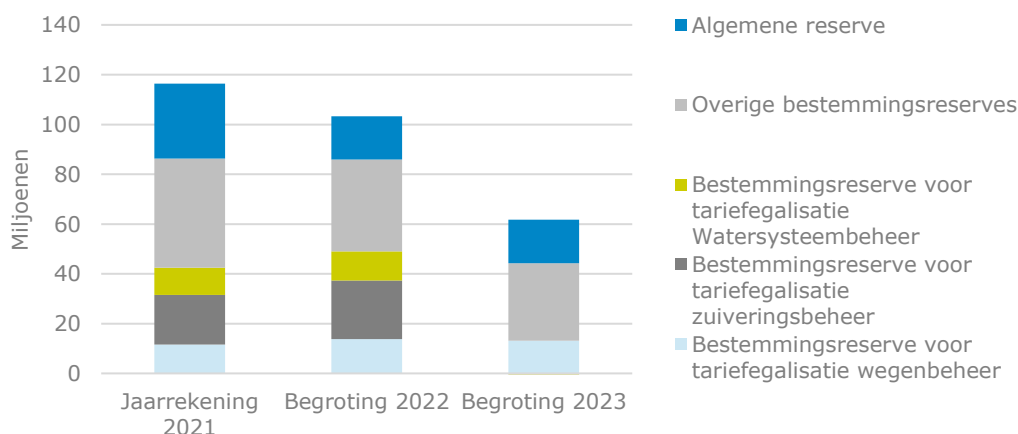
Belastingen

Onderstaand figuur geeft de netto-belastingopbrengst per taak weer. De stijging van de belastingopbrengst exclusief de wegenheffing bedraagt gemiddeld 6,7%. De belastingopbrengst van de wegenheffing neemt als gevolg van de wegenoverdracht met 44,7% af.

Reserves

De daling van de reserves wordt veroorzaakt doordat we de tijdelijke stijging van de energiekosten opvangen met een onttrekking uit onze reserves. Voor meer details over de reserves verwijzen we naar hoofdstuk 16. In de mutatie van de bestemmingsreserves voor tariefegalisatie is het (voorlopige) resultaat van de tweede concernrapportage 2022 niet verwerkt.

Ontwikkeling van de schuldenpositie

De totale schuldenpositie is op 31 december 2023 € 597,9 miljoen. De schuldenpositie mag in 2040 maximaal tweemaal de belastingopbrengst zijn zoals afgesproken in het MJP 2023-2026. De schuldratio komt uit op 1,4 en blijft binnen deze norm.

2. Thema's Waterplan 2022-2027

We zien dat de wateropgave steeds groter wordt. Daarom ontwikkelen we door op goed beheer en bereiden ons voor op de klimaatverandering. In dit hoofdstuk omschrijven we een selectie van de ontwikkelingen binnen de vijf thema's uit het Waterplan 2022-2027. Deze vijf thema's zijn: Ruimtelijke adaptatie, Omgevingswet, Duurzaamheid, Biodiversiteit en Datagedreven werken.

Ruimtelijke adaptatie

In het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is afgesproken dat overheden ervoor zorgen dat ontwrichting van infrastructuur en maatschappij zoveel mogelijk wordt voorkomen door vitale en kwetsbare functies beter bestand te maken tegen de gevolgen van overstromingen, wateroverlast, hitte en droogte. Als waterschappen staan we aan de lat voor de functies afvalwater en het watersysteem. We brengen de impact van uitval, de keteneffecten en de belangrijkste risico's in beeld. Hierna bepalen we een ambitie en strategie in de aanpak van onze vitale en kwetsbare objecten.

Met alle 26 gemeenten in ons gebied werken we verder uit hoe klimaatbestendig bouwen in beleid, regelgeving en processen verankerd wordt, zodat in 2023 het versterken van een klimaatbestendige leefomgeving doorwerkt in nieuwe omgevingsplannen en omgevingsvisies. Het landelijke uitgangspunt 'water en bodem sturend' versterkt dit. In de afgelopen jaren hebben alle gemeenten binnen ons beheergebied de eerste maatregelen benoemd die we de komende jaren gezamenlijk treffen om de leefomgeving klimaatbestendiger te maken.

We werken een communicatiestrategie uit vanuit de drie programma's Wateropgave 1.5, Ruimtelijke Adaptatie en Crisisbeheersing in de genen (CING). In deze programma's werken we vanuit preventie, ruimtelijke ordening en crisisbeheersing (meerlaagsveiligheid) aan beperking van risico's op het gebied van wateroverlast, droogte en samenleving-ontwrichtende watercrises. De communicatiestrategie zorgt dat burgers, bedrijven en overheden beter voorbereid zijn op extreme weersomstandigheden. Klimaatverandering vraagt om een andere aanpak in de toekomst, maar steeds vanuit het besef dat we niet alle overlast kunnen voorkomen. In 2023 verwachten we dit te verwerken in onze reguliere communicatie.

Met de Subsidieverordening Klimaat Actief Noorderkwartier versnellen en dragen we financieel bij aan fysieke maatregelen die de uitvoering van onze kerntaken versterken.

Omgevingswet

De Omgevingswet treedt naar verwachting per 1 juli 2023 in werking. Alle benodigde kerninstrumenten zijn vastgesteld. De komende jaren doen we steeds meer ervaring op met participatie en met samenwerking in de keten. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet heeft basis functionaliteiten die vanuit de Rijksoverheid verder worden ontwikkeld. We zullen die ontwikkelingen volgen en stimuleren en doen waar nodig intern aanpassingen. Met onze partners stemmen we de regelgeving beter op elkaar af en zorgen we ervoor dat we elkaar eerder en beter betrekken bij de planvorming. We onderzoeken de kostendekkendheid van de leges.

Duurzaamheid

Als maatschappelijk verantwoorde overheid voeren we onze taken zo duurzaam mogelijk uit. Dat uit zich op meerdere vlakken, zoals het zelf duurzaam opwekken van energie, het scheiden van bedrijfsafval, het halen van grondstoffen uit reststromen en het verlagen van de CO₂-uitstoot. In 2023 worden de volgende duurzame maatregelen uitgevoerd:

- Vanaf dit jaar benutten we de kansen die we eerder verkend hebben voor het realiseren van windenergie op onze eigendommen. Naast zonne-energie en groen gas bewandelen we op deze manier drie parallelle sporen voor de opwek van duurzame energie: de energiemix. Met deze

drie sporen samen kunnen we de doelstelling van het Klimaat- en energieprogramma (KEP), om energieneutraal te worden, behalen.

- We onderzoek doen naar de kansen van bestaande turbines en werken separate voorstellen uit.
- Op de terreinen van rioolwaterzuiveringsinstallatie (rwzi) Alkmaar, Ursem en Oosthuizen worden 11.200 zonnepanelen opgeleverd, daarnaast start de aanleg van 1.800 zonnepanelen bij rwzi Den Helder. De prognose is dat we tot 58% energieneutraal zijn over 2023.
- De overstap van aardgas naar groen gas voor de kleinverbruik aansluitingen. Dat houdt in: exclusief de slibdrooginstallatie (SDI). Dit geeft een jaarlijkse emissiereductie van circa 400 ton CO₂.
- We maken de komende jaren inzichtelijk hoeveel CO₂-uitstoot de vervoerbewegingen van onze medewerkers veroorzaken en maken een plan hoe we de uitstoot terugbrengen.
- We onderzoeken energiereductie bij de gemalen en sluizen.
- Vanwege een verzoek vanuit de Europese Unie om het gasverbruik met 15% terug te dringen draaien we de SDI in capaciteit terug.
- De inkoop van in Nederland opgewekte elektriciteit, waar geen CO₂-emissie voor geldt. Onze totale voetafdruk wordt daardoor gehalveerd tot zo'n 31.000 ton CO₂. Ten opzichte van het begin van de KEP-periode resteert daarna 43% van de emissieomvang.
- Het voorbereiden van een nieuwe biogas opwerkinstallatie op rwzi Beverwijk, die naast groen gas ook vermarktbaar CO₂ produceert.
- De vervanging van Poldergemaal Hippolytushoef door nieuwbouw, met aandacht voor circulariteit en het minimaliseren van de impact op het milieu via bouwmaterialen.
- Het elektrificeren van meer voertuigen uit ons wagenpark.
- Het uitvoeren van quick-scans voor een aantal gemeenten om de kansen voor aquathermie in beeld te brengen.
- De waterschappen hebben via de Unie van Waterschappen (UvW) het rijksbrede programma circulaire economie vertaald naar doelen voor de waterschappen. Daarvoor start een kopgroep Duurzame grond-, weg- en waterbouw, die duurzaamheid en circulariteit in projecten gaat aanjagen. Hier doen wij als waterschap aan mee.
- Het structureel inzetten van het Ambitiweb bij HWBP-projecten, waarmee de kansen voor duurzaamheid op verschillende thema's vroegtijdig inzichtelijk worden gemaakt.
- Dijkversterking Den Oever-Den Helder voorbereiden op emissieloos bouwen.

Duurzame energieopwekking en terugwinning van grondstoffen:

Het afvalwater bevat waardevolle grondstoffen en energie. Deze halen we er waar mogelijk uit. We zetten hierbij in op cellulose, struviet, biogas, thermische energie uit afvalwater om de gistingen mee te verwarmen en energie uit het gedroogde slib. In hoofdstuk 6, effect Schoon water, staan onze voornemens op het gebied van groen gas en de aanleg van de derde en vierde tranches zonneparken.

Energie HHNK		
Elektriciteit	2022	2023
	Begroting	Begroting
Inkoop Totaal (MWh)	58.826	56.482
Totaal Opwek (MWh)	60.380	60.645
Waterketen SDI	41.100	34.195
Waterketen WKK	4.080	4.080
Waterketen Zon	14.694	21.825
Gebouwbeheer Zon	506	545
Totaal Teruglevering (MWh)	-37.063	-35.672
Verbruik Totaal (MWh)	82.143	81.456
Waterketen	57.983	58.533
Watersystemen	20.500	20.500
Gebouwbeheer	2.300	2.118
Wegen	1.360	305
Kosten inkoop Elektriciteit	€ 9.602.140	€ 23.215.512
Gemiddeld tarief per MWh*	€ 163,23	€ 411,03
Opbrengsten Teruglevering**	€ -1.537.930	€ -9.987.772
Gas	2022	2023
Totaal Inkoop Aardgas (m³x1.000)	16.220	14.103
Waterketen SDI	15.900	13.770
Gebouwen	320	333
Kosten inkoop Gas	€ 3.562.836	€ 20.646.610
Gemiddeld tarief per 1.000 m ³ *	€ 219,66	€ 1.463,99
Groen Gas verkocht (m³x1.000)	-900	-900
Opbrengst verkocht Gas	€ -305.000	€ -305.000
Netto energiekosten	€ 11.322.046	€ 33.569.350

* Inclusief netbeheerkosten, trafohuur en meetdiensten

** Kosten VPB zijn hierin meegenomen

Figuur 1.1 Duurzame energieopwekking en terugwinning grondstoffen

Disclaimer energie: De huidige energiemarkt is extreem volatiel. Omdat de teruglevering van elektriciteit wordt afgerekend tegen gemiddelde marktprijzen en nieuw gas tegen actuele marktprijzen ingekocht moet worden is het maken van prognoses erg lastig. Met bovenstaande tabel is getracht een zo realistisch mogelijke prognose af te geven. We volgen de ontwikkelingen op de voet in het energieteam, indien nodig zal het bestuur geïnformeerd worden over lopende ontwikkelingen.

Toelichting op figuur 1.1:

Het kabinet steunt het voorstel van de Europese Commissie om het gasgebruik in de Europese landen met 15% te verlagen en roept het bedrijfsleven op te besparen op het gasgebruik. Wij willen hier gehoor aan geven door de SDI, goed voor 97% van ons gasgebruik, anders in te gaan zetten en daardoor minimaal 15% gas te besparen. Dit is verwerkt in de begrotingscijfers van 2023.

We verwachten dat de nieuwe zonneweides in Ursem, Oosthuizen en Alkmaar in 2023 operationeel zijn. Hierdoor zal de inkoop van elektriciteit lager zijn dan in voorgaande jaren. De teruglevering van elektriciteit aan het net neemt toe. De opbrengsten uit deze teruglevering stijgen daardoor ook. De oorlog in Oekraïne en de crisis op de energiemarkt zorgen voor hogere energieprijzen. Hierdoor nemen de kosten voor inkoop van gas en elektriciteit toe.

Door de hoge opbrengsten uit teruglevering van elektriciteit vervalt de SDE-subsidie en moeten we vennootschapsbelasting betalen over de opbrengsten van de zonneweides.

Terugwinning	2022	2023
	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>
Biogas (totale opwek x1.000 m³)	4.150	4.150
Omgezet naar Groen Gas	1.320	1.320
Gebruikt in WKK	2.570	2.570
Gebruikt voor CV	135	135
Afgefabriceerd / verlies	125	125
Overige stromen		
Slibgranulaat (ton)	19.500	19.500
Herwonnen grondstoffen		
Struviet (ton)	150	150
Cellulose (ton)	1.950	1.950

De producties van groen gas en de terugwinning van overige grondstoffen laten geen wijzigingen zien ten opzichte van voorgaande prognoses. Meer informatie over het terugwinnen van grondstoffen is te vinden in effect Schoon water, prestatie P70.

Biodiversiteit

We dragen bij aan een rijke biodiversiteit en een toekomstbestendige leefomgeving in ons beheergebied. Dit staat verwoord in de [Visie biodiversiteit](#) en de uitvoeringsagenda biodiversiteit. We sluiten aan bij lopende projecten gerelateerd aan natuurontwikkeling en bestaande verbindingzones. Specifiek zetten we in op de Noordkop, langs de Amstelmeerboezem. In het water gaat het om maatregelen vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) zoals natuurvriendelijke oevers en vismigratie. Op de kant gaat het om natuurvriendelijk beheer van de waterkeringen. We zetten hier ons eigen maaibeheer waar mogelijk om naar natuurtechnisch beheer en we zijn in contact met lokale pachters om de beweiding zo in te richten dat het bijdraagt aan biodiversiteit. De effecten hiervan monitoren we en nemen de geleerde lessen mee naar andere trajecten.

Voor de pacht wordt voor een periode van vier jaar een samenwerking aangegaan met lokale pachters. Dit jaar stellen we een plan van aanpak op. In het najaar is een eerste aanzet tot een bio-pachtcontract gereed.

Met de proefzuivering Ge(O)zond Water verwijderen we organische microverontreinigingen uit het rwzi effluent van Wervershoof. Daarnaast bepalen we met omgevingscans bij onze rwzi's waar we welke maatregelen het beste kunnen nemen voor de waterkwaliteitsdoelen. We optimaliseren het ecologisch beheer van onze *assets* door op rwzi terreinen en rioolgemaal terreinen ecologisch te beheren.

Versterken van biodiversiteit maakt integraal onderdeel uit van de maatschappelijke effecten Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon Water en Gezond water. Bij die effecten is aanvullende informatie te vinden over de inzet op biodiversiteit.

We benutten meekoppelkansen om met de terreinbeheerders en de provincie te werken aan een blauw netwerk met aandacht voor biodiversiteit. Dit doen we bijvoorbeeld door onze waterbergingen waarmee we habitat ontwikkelen en daarmee ook dienst doen als *stepping stones*. Ook kunnen onze dijken en watergangen fungeren als natuurverbindingzones. Zodoende versterken we verbindingen tussen natuurgebieden en zorgen we voor extra leefgebied. Dit draagt bij aan een toename van de biodiversiteit.

Datagedreven werken

In 2022 heeft het dagelijks bestuur het Informatiebeleidsplan 2022-2025 vastgesteld waarin we onze ambities op het gebied van datagedreven werken hebben uitgewerkt. We werken aan oplossingen waarbij we op basis van de informatie uit data efficiënter en doelmatiger kunnen werken. In 2023 brengen we de basis hiervoor op orde, dat wil zeggen dat we de architectuur, de infrastructuur en de beheerfuncties inrichten.

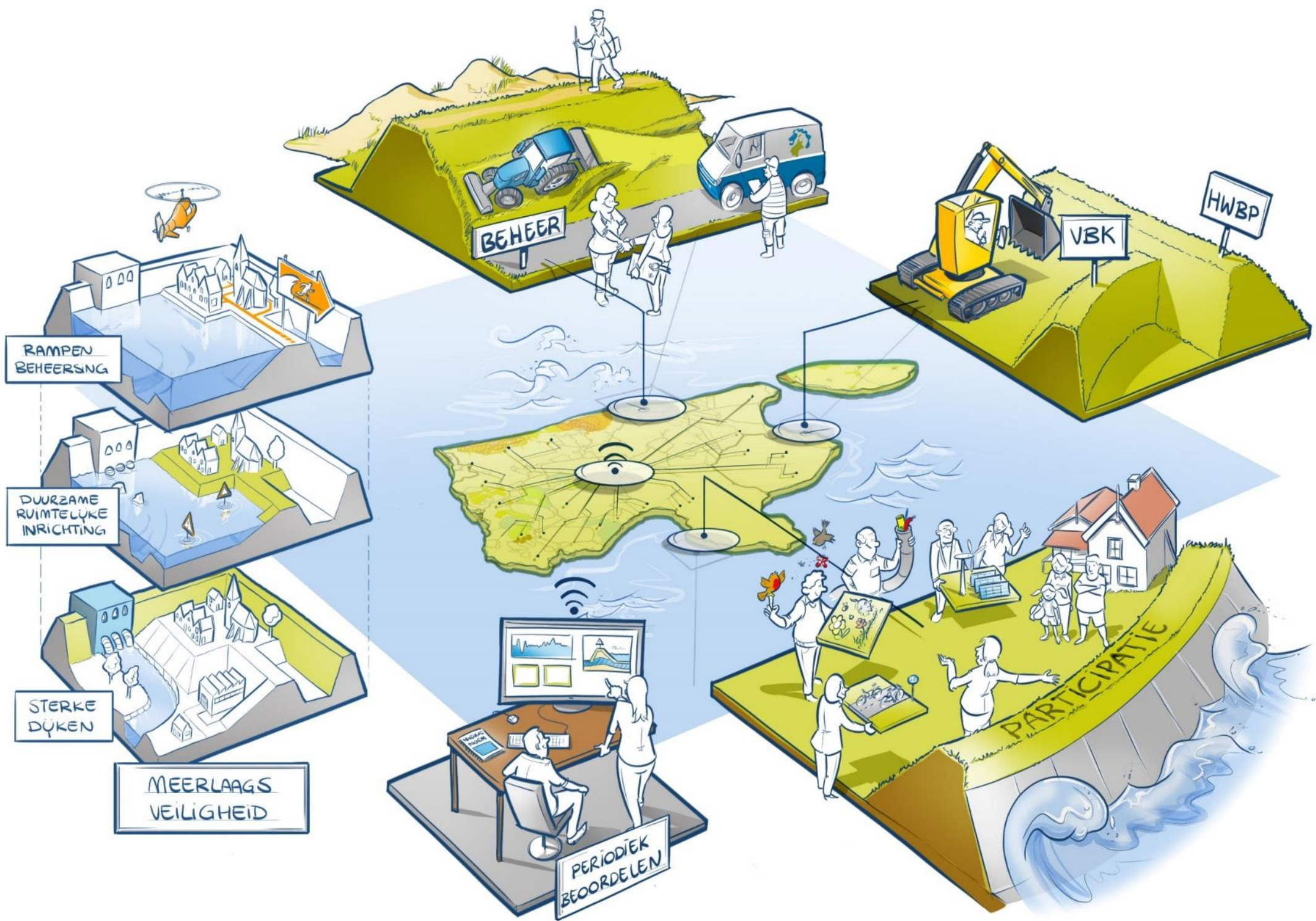

We nemen het netwerk voor meetdata in gebruik, dat we inzetten voor verschillende zaken: meten van droogte, doorstroom, status van pompen enzovoorts. De inventarisatie van de wensen op het gebied van datagedreven werken heeft ons het volgende overzicht aan programma's opgeleverd waar we de komende tijd datagedreven werken uitwerken:

- Proeftuin Purmer als voorloper van het programma Continu inzicht;
- CING;
- Zaakgericht werken;
- Digitale Schouw via satellietbeelden;
- Aansluiting LVO voor efficiëntie in onze processen (schouw, belastingen, inspecties);
- Datavoorzieningen voor de Omgevingswet;
- Voorspelbaar onderhoud aan pompen en gemalen;
- Basiszuiveringsbeeld;
- Droogterapportage.

Verder werken we aan het realiseren van wettelijke verplichtingen zoals de Baseline informatiebeveiliging (BIO) en de Wet open overheid (Woo).

3. Waterveiligheid

Het belang van waterveiligheid geldt voor ons allemaal, nu en in de toekomst. We hanteren het principe van meerlaagsveiligheid: naast waterkeringen als eerste laag zijn ruimtelijke inrichting en crisisbeheersing als tweede en derde laag relevant. Bij de zorg voor waterveiligheid trekken we met onze partners en omgeving op. In gebiedsprocessen vragen we nadrukkelijk aandacht voor de waterveiligheid op de lange termijn. Onze keringen hebben, binnen de randvoorwaarden van waterveiligheid, maatschappelijk toegevoegde waarde. Zo benutten we waar dit mogelijk is in ons beheer en onderhoud en bij onze versterkingswerken kansen om onze dijken bloemrijk te maken en daarmee bij te dragen aan biodiversiteitsherstel.

We focussen ons op de zorgplicht voor onze waterkeringen. Door middel van *assetmanagement* en het ontwikkelen van continu inzicht geven we hier concreet invulling aan. We gaan verder met het implementeren van risicogestuurd assetmanagement. Dit vraagt om actuele, betrouwbare, toegankelijke en veilige informatievoorziening. Gegevensmanagement vormt een belangrijke basis. We verkennen de inzet van nieuwe technieken zoals drones, satellieten en sensortechnologie om steeds betere gegevens te verzamelen over de actuele toestand van onze keringen. Bredere toepassing van deze technieken is nodig om de beweging van correctief naar preventief onderhoud op basis van risicogestuurd beheer mogelijk te maken. Voor de regionale keringen zetten we in op een transitie van grote versterkingen naar gerichte ingrepen. We starten de ontwikkeling van op orde brengen naar op orde houden.

Het versterken van dijken en het verbeteren van kunstwerken binnen het HWBP en het programma Verbetering boezemkades (VBK) gaat door. De verschillende projecten lopen in de verkennings-, planuitwerkings- of realisatiefase. Het HWBP-2-project Markermeerdijk Durgerdam is in voorbereiding en het HWBP-2-project Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam is in uitvoering. De opgedane kennis en kunde zijn waardevol en borgen we binnen de organisatie.

3.1 Resultaat 1: Onze waterkeringen bieden het beschermingsniveau zoals dat is afgesproken met de toezichthouder.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Exploitatie			Investeringen			
		JR21	B22	B23	JR21	B22	B23	
P001					Uitgaven	96,0	109,0	103,8
		0,6	0,2	0,2	Inkomsten	-96,0	-109,0	-103,6
					Afronding	-	-	-0,1
					Netto	-	-	0,1
In 2027 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijke HWBP-2-programma staan.	Project in voorbereiding: <ul style="list-style-type: none"> • Markermeerdijk Durgerdam Project in uitvoering: <ul style="list-style-type: none"> • Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam 							
Het HWBP-2-project Markermeerdijk Durgerdam is in voorbereiding en het HWBP-2-project Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam is in uitvoering. De 'koppelstukken' van het HWBP, de Markermeerdijken Durgerdam, worden meegenomen in het gelijknamige HWBP-2-project.								

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings			
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23	
P002				Uitgaven	10,7	13,3	19,7
	8,4	11,1	11,4	Inkomsten	-10,1	-12,1	-17,8
				Afronding	-	-	
				Netto	0,6	1,2	1,9
In 2050 zijn de primaire waterkeringen op orde gebracht die op het landelijke HWBP-programma staan. In 2024 is de versterkingsopgave gebaseerd op de nieuwe normen helder.	Projecten in verkenningsfase: <ul style="list-style-type: none"> • Monnickendam Zeedijk • Schellingwoude • Monnickendam stedelijk (deels) Projecten in de planuitwerkingsfase: <ul style="list-style-type: none"> • Den Oever-Den Helder • Gouwzee Katwoude Projecten in realisatiefase: <ul style="list-style-type: none"> • Gouwzee Katwoude Koppelstukken, uitvoering binnen HWBP-2: <ul style="list-style-type: none"> • Markermeerdijken Durgerdam 						
Het HWBP-project Monnickendam Zeedijk bevindt zich in de verkenningsfase waarbij we ook een deel van de verkenning Monnickendam stedelijk oppakken. De primaire waterkeringen tussen Den Oever en Den Helder (Balgzanddijk, Amsteldiepdiijk en Wieringer Zeewering) bevinden zich in de planuitwerkingsfase. Gouwzee Katwoude bevindt zich deels in de planuitwerkingsfase en deels in de realisatiefase. De Projectoverstijgende Samenwerking Kunstwerken loopt door. Dat is een innovatieproject vanuit de kennis- en innovatieagenda van de programmadirectie HWBP. We hebben daarin de rol van penvoerder en trekker. De verkenningsfase van Schellingwoude gaat van start.							
P003	9,8	8,4	9,4		-	-	-
In 2023 heeft het programma VBK-2 de opdracht 160 kilometer afgekeurde regionale keringen weer aan de norm te laten voldoen. In 2030 voldoen alle genormeerde keringen aan de norm (1.067 kilometer), inclusief kunstwerken en Niet Waterkerende Objecten.	<ul style="list-style-type: none"> • We verbeteren circa veertien kilometer aan regionale keringen, zodat ze aan de norm voldoen. 						
De opdracht om 160 kilometer regionale kering aan de norm te laten voldoen hebben we afgelopen jaar behaald. Dit jaar start VBK-3 zodat we in de periode tot en met 2030 alsnog circa 130 kilometer kering aan de norm laten voldoen. Dit jaar verbeteren we circa veertien kilometer. De langlopende projecten HULOK, Starnmeer en Egmond-Heiloo zijn in uitvoering. Daarnaast werken we verder aan het vertalen van onze duurzaamheidsdoelen naar concrete toepassingen binnen de projecten.							
P004	3,3	3,1	3,1		-	-	-
In 2023 hebben we al onze keringtrajecten beoordeeld conform de afgesproken beoordelingsmethodiek.	<ul style="list-style-type: none"> • We stellen een plan van aanpak op voor de tweede beoordelingsronde (LBO-2). • We treffen de voorbereidende werkzaamheden voor de beoordeling van normtraject 13-7 (LBO-2) (Enkhuizen – Hoorn). • We treffen de voorbereidende werkzaamheden voor de beoordeling van normtraject 13-8 (LBO-2) (Hoorn – Edam) • We treffen de voorbereidende werkzaamheden voor de beoordeling van normtraject 13-9 (LBO-2) (Edam -Amsterdam) • We voorzien alle grondlichamen van een definitief toetsingsoordeel. • We komen tot een definitief toetsingsoordeel voor alle kunstwerken. 						

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
	<ul style="list-style-type: none"> We voorzien alle niet waterkerende objecten (NWO's) van een definitief toetsingsoordeel. 					
<p>We treffen voorbereidingen voor een vlotte overgang naar de tweede beoordelingsronde (LBO-2). We stellen een plan van aanpak op waarin we aangeven op welke momenten in de periode 2023-2025 trajecten worden beoordeeld.</p> <p>Voor de normtrajecten 13-7, 13-8 en 13-9 is binnen de eerste beoordelingsronde (LBO-1) een voorlopig oordeel afgegeven. Dit jaar treffen we de voorbereidende werkzaamheden om deze drie trajecten te voorzien van een definitief oordeel. We voeren de benodigde veldonderzoeken uit en stellen de beoordelingsstrategie op per normtraject.</p> <p>Voor de regionale keringen toetsen we de resterende grondlichamen en waterkerende kunstwerken op basis van de vastgestelde richtlijnen- en uitgangspuntennotitie. Ook toetsen we de invloed van NWO's op de waterkering. Parallel hieraan werken we aan het op orde maken en houden van ons gegevensbeheer ter voorbereiding op het opstellen van de toetsingsrapportage in 2024.</p>						
P005	17,1	18,3	19,3	-	1,4	0,2
In 2023 zijn wij een professioneel beheerder die in control is over zijn prestaties en daartoe constant aantoonbare afwegingen maakt tussen risico's, prestaties en kosten.	<ul style="list-style-type: none"> We maken elk jaar de Waterveiligheidsrapportage. Op basis van de bevindingen uit het onderzoeksrapport 'Waterveiligheid anno 2030', maken we een selectie van kansrijke nieuwe technologieën om continu inzicht op keringen te krijgen. We bevorderen biodiversiteit op onze keringen door bloemrijk inzaaien en biodivers beheer en onderhoud. We prioriteren de aanbevelingen uit het rapport 'kadebreuk en compartimentering regionale keringen' en voeren deze uit. 					
<p>We richten ons op de zorgtaak van de keringen om deze te laten voldoen aan het wettelijke beschermingsniveau. In de Waterveiligheidsrapportage rapporteren we over de staat van onze <i>assets</i> en onze werkprocessen. Hiermee tonen we aan dat we voor de primaire keringen voldoen aan onze zorgplicht.</p> <p>Op basis van de bevindingen uit het onderzoeksrapport 'Waterveiligheid anno 2030', waar de proeftuin Purmer onderdeel van uitmaakt, maken we een selectie van kansrijke nieuwe technologieën om continu inzicht in de keringen te krijgen. Deze nieuwe technologieën gaan we, waar mogelijk, implementeren in ons risicogestuurd beheer.</p> <p>Waar zich kansen voordoen, proberen we met ons beheer en onderhoud maatschappelijke meerwaarde toe te voegen en zo met onze waterkeringen bij te dragen aan opgaven zoals biodiversiteitsherstel. Om de biodiversiteit te bevorderen willen we stap voor stap meer keringen bloemrijk inzaaien en biodivers beheren en onderhouden. Op deze manier gaan onze keringen naast de primaire functie ook bijdragen aan de verhoging van biodiversiteit.</p> <p>Met de oplevering van het rapport 'kadebreuk en compartimentering regionale keringen' krijgen we dit jaar een meer gedetailleerd beeld van het benodigde materiaal en materieel. We implementeren de aanbevelingen uit het rapport, zodat we goed voorbereid zijn bij kadebreuken van regionale keringen.</p> <p>De exploitatiekosten voor regulier onderhoud van de kunstwerken zijn € 0,4 miljoen hoger op basis van de vijfjarige inspecties en de kosten voor maaibestek stijgen met € 0,3 miljoen vanwege indexatie binnen het contract. Werkzaamheden uitgevoerd door eigen personeel zorgt voor een stijging van € 1,1 miljoen.</p>						

3.2 Resultaat 2: Hollands Noorderkwartier is in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P056	0,9	1,2	1,8	-	-	-
We geven nadere invulling aan het waterveiligheidsbelang en dragen dit zodanig uit dat in 2023 minimaal een kwart van de andere maatschappelijke partijen zich hiervoor medeverantwoordelijk voelt.	<ul style="list-style-type: none"> Voor alle compartimenteringskeringen en achterliggende gebieden stellen we een handelingsperspectief op vanuit de principes van meerlaagsveiligheid. We werken de advieslijn 'waterveiligheid en ruimtelijke ontwikkelingen' uit voor de verschillende typen gebieden in ons beheergebied. 					
<p>Voor alle compartimenteringskeringen en achterliggende gebieden stellen we een handelingsperspectief op waarbij we de oplossing zoeken in de verschillende lagen van meerlaagsveiligheid. Het gaat er dan om welke lijnelementen de status van compartimenteringskering krijgen of houden, wat nodig is om een kering of compartiment in stand te houden, op welke plekken we het achterland robuust inrichten ter voorbereiding op een crisissituatie en wat de kansrijke crisisbeheersingsstrategieën zijn. Voorbeelden van dergelijke strategieën zijn preventieve informatievoorziening ter bevordering van het bewustzijn, evacuatie en noodmaatregelen.</p> <p>We hebben met de provincie Noord-Holland afgesproken welke advieslijn we hanteren richting gemeenten en initiatiefnemers om bij ruimtelijke ontwikkelingen de gevolgen van een eventuele overstroming te beperken. We vertalen deze advieslijn naar ons beheergebied door voor verschillende typen gebieden, zoals binnenduintrand, veenweidegebieden en diepe polders een kader op te stellen met uitgangspunten en randvoorwaarden.</p>						

3.3 Resultaat 3: Door multifunctioneel gebruik bieden onze keringen niet alleen waterveiligheid maar hebben ze ook maatschappelijk toegevoegde waarde.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P064	-	-	-	-	-	-
In 2021 hebben we voor onze dijken geïdentificeerd welke functies naast waterveiligheid mogelijk zijn en hebben we dit kenbaar gemaakt bij onze partners.	Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2022 en is opgevolgd door prestatie 73.					
P073	-	0,1	0,5	-	-	-
In de periode tot en met 2023 participeren we in drie gebiedsprocessen waarin lange termijn perspectieven voor waterveiligheid worden ontwikkeld.	<ul style="list-style-type: none"> We participeren in een gebiedsproces waarbij we expliciet aandacht hebben voor de multifunctionaliteit van de waterkering. We passen onze Kijk op de veerkrachtige kust toe op twee gebieden. 					
<p>We hebben onze kennis over de lange termijn opties voor waterveiligheid eerder ingebracht in twee gebiedsprocessen. Ook dit jaar werken we mee in een dergelijk gebiedsproces, waarbij we gezamenlijk met de betrokkenen ideeën ontwikkelen over het meervoudig gebruik van de waterkering.</p> <p>Met de provincie Noord-Holland en andere belanghebbenden werken we onze Kijk op de veerkrachtige kust verder uit. Daarbij nemen we de effecten van zeespiegelstijging en droogte op de toekomstige kustontwikkeling mee en de betekenis voor de ontwikkeling van kustplaatsen, recreatie en natuur. We wijzen hiervoor twee pilotgebieden aan. Met de provincie halen we in workshops inbreng op bij diverse stakeholders en brengen we de wensen voor de lange termijn kustontwikkeling bij elkaar.</p>						

P008 Onvoorzien Waterveiligheid	-	-	0,2	-	-	-
Afronding	-	-	-	-	-	-
Totaal	41,4	42,4	45,9	1,4	2,6	2,2

3.4 Meerjarige doorkijk

Exploitatie en investeringen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2024	2025	2026
Exploitatie	45,2	45,7	47,7
Investeringen	3,7	7,1	3,5

De uitgaven stijgen door een toename in de kosten van de solidariteitsbijdrage, de kosten van bestrijding van muskusratten en inflatie. Ook zijn er blijvende kosten vanuit het effect wegen. Door de aard van de HWBP-projecten ontstaat een wisselend beeld in de investeringsinkomsten en -uitgaven.

3.5 Risico's Waterveiligheid

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg vanaf € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Beheersmaatregelen
Nieuw	Er breekt een kering door.	3	€ 10.000000	<ul style="list-style-type: none"> • Continue toetsing/beoordeling van de primaire en secundaire keringen, onder toezicht van en met verantwoording aan ILT en provincie. • HWBP programma (primaire keringen) • VBK programma (regionaal) • Risico gestuurd beheer en onderhoud • CBO organisatie

4. Voldoende water

Voldoende water betekent niet te veel, maar ook niet te weinig water, om zo het beheergebied leefbaar te houden. We hebben het over wateroverlast beperken en watertekort voorkomen in extreme weersomstandigheden. We ondersteunen en faciliteren de toegekende functies in ons gebied, door in droge perioden zo veel als mogelijk te zorgen voor voldoende wateraanvoer en daarmee een optimale verdeling. In natte perioden met plotselinge, moeilijk te voorspellen heftige neerslag in korte tijd zorgen we zoveel als mogelijk voor voldoende afvoer. Maar de zorg voor voldoende water gaat ook over normale omstandigheden zonder extreem weer. Het grootste deel van ons beheer en onderhoud gaat over het dagelijks peilbeheer en het onderhoud van ons watersysteem. Daar hoort bij dat we de talrijke inlaten, stuwen en gemalen in ons beheergebied bedienen zodat deze blijven functioneren. Een bijna onzichtbare randvoorwaarde om te kunnen leven, wonen en werken onder zeeniveau. Klimaatverandering maakt het steeds lastiger om het hele jaar voldoende water te hebben in ons beheergebied. De watersysteemanalyses laten zien dat de invloed van het watersysteem op de wateroverlastrisico's beperkt is. De ruimtelijke inrichting is net zo bepalend. We kunnen wateroverlast niet altijd voorkomen en er zullen daarom altijd restrisico's blijven. Toch hebben we met onze partners en inwoners de taak om ons gebied klimaatbestendig en waterrobuust te maken. Vanuit het programma Ruimtelijke adaptatie werken we gezamenlijk met onze omgevingspartners aan het versterken van de klimaatbestendige leefomgeving. De Deltavisie beschrijft de aanpak die we voor ogen hebben voor het beperken van wateroverlast. We hanteren conform de Wateropgave een basisoniveau van bescherming tegen wateroverlast. Verdere maatregelen in het watersysteem, of in de ruimtelijke inrichting, zijn gericht op gevolgenbeperking. Deze aanpak hebben we in het Handelingskader wateroverlast omschreven dat in 2022 is vastgesteld. De verwachting is dat de kans op watertekort toeneemt doordat de vraag toeneemt en de aanvoer, door klimaatverandering en een veranderende rivieraanvoer, minder gegarandeerd is. In ons beheergebied levert dat risico's op voor de gebruiksfuncties door onvoldoende waterbeschikbaarheid. We volgen hierbij de aanpak van de Trias Aquatica: zuinig zijn met zoet water, inzetten en ontwikkelen van 'nieuwe' zoetwaterbronnen en veiligstellen van de klassieke zoetwaterbronnen zoals het IJssel- en Markermeer. De waterbeschikbaarheid is direct verbonden aan maatschappelijke thema's. Door de zeespiegelstijging, bodemdaling, langdurige droge periodes en toename van schutbewegingen met open zeewater, bestaat een toenemende kans op verzilting van het oppervlaktewater. Ook is gebleken dat het aan te voeren water vanuit het IJsselmeer gevoelig is voor verzilting. Om kennis te delen over de toenemende druk van zout op zoet water is het Zoet Zout Knooppunt actief. Naast de verzilting is binnen ons beheergebied bodemdaling een relevant knelpunt. Om bodemdaling te voorkomen is water nodig. Dit verhoogt de watervraag. Hiermee is de aanvoer van water een belangrijke randvoorwaarde die, gezien de klimaatverandering, niet meer altijd te waarborgen is.

4.1 Resultaat 1: Ons gebied is uiterlijk 2050 klimaatbestendig en leefbaar door voldoende water aan- en afvoer en een optimale verdeling van het beschikbare water.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P009	3,7	4,7	4,4	-	-	-
In de periode tot en met 2026 werken we voor Ruimtelijke Adaptatie en conform Omgevingswet met onze partners aan het behouden en versterken van een klimaatbestendige leefomgeving.	<ul style="list-style-type: none"> • We nemen van de laatste vijf gemeenten het onderhoud van het stedelijk water over. • We dragen met de Subsidieverordening Klimaat Actief Noorderkwartier bij aan de realisatie van klimaatbestendige projecten door derden. • We stellen een ambitie en strategie vast in de aanpak van onze vitale en kwetsbare objecten in het kader van het programma Ruimtelijke adaptatie. 					

We nemen het onderhoud van stedelijk water over van de gemeenten Amsterdam, Edam-Volendam, Koggenland, Oostzaan en Wormerland. Na deze overname onderhouden we in alle gemeenten binnen ons beheergebied het stedelijk water.

Het is een opgave voor gemeenten om nieuwbouwlocaties in ons gebied zo te realiseren dat zij voorbereid zijn op de steeds extremere weersomstandigheden. Om richting te geven aan deze opgave zijn uitgangspunten en afspraken voor klimaatbestendige nieuwbouw opgesteld. In 2022 hebben de gemeenten in Noord-Holland de intentieovereenkomst Klimaatbestendige nieuwbouw in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Noord-Holland mede ondertekend. Door dezelfde uitgangspunten te hanteren wordt het afwentelen van negatieve gevolgen op naastgelegen gebieden en ongewenste concurrentie tegen gegaan. Ook voorkomt het dat overheden in concurrentie steeds verder onder de minimumnorm gaan werken met alle gevolgen van dien. Met de gemeenten in ons gebied werken we verder uit hoe klimaatbestendig bouwen in beleid, regelgeving en processen verankerd wordt, zodat in 2023 het versterken van een klimaatbestendige leefomgeving dit jaar doorwerkt in nieuwe omgevingsplannen en omgevingsvisies. Het landelijke uitgangspunt 'water en bodem sturend' versterkt dit, waarbij het Rijk ook met een maatlat voor klimaatbestendig bouwen zal komen en de risico's/effecten van klimaatverandering meer sturend zullen zijn in de locatiekeuzes voor nieuwe ontwikkelingen.

In het proces van ruimtelijke adaptatie hebben gemeenten en provincie een trekkende rol. In de visie op ruimtelijke adaptatie 'Samen naar een klimaatbestendige toekomst' hebben we onze ambities vastgelegd en kaders geschetst in de ruimtelijke adaptatie. Het vormt ons uitgangspunt voor de samenwerking met gemeenten en de totstandkoming van regionale uitvoeringsagenda's. De afgelopen jaren hebben alle gemeenten binnen ons beheergebied uitvoeringsagenda's opgesteld. In deze uitvoeringsagenda's zijn de eerste maatregelen benoemd die we de komende jaren gezamenlijk treffen om de leefomgeving klimaatbestendiger te maken. Nu de plannen door alle gemeenteraden en ons algemeen bestuur zijn vastgesteld, is het tijd om over te gaan tot realisatie. Met de Subsidieverordening Klimaat Actief Noorderkwartier versnellen we en dragen we financieel bij aan de gezamenlijke uitvoering van de fysieke uitvoeringsmaatregelen.

Bepaalde functies en processen zijn zo essentieel voor de samenleving dat uitval of verstoring tot ernstige maatschappelijke ontwrichting zou leiden. In het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is afgesproken dat overheden ervoor zorgen dat ontwrichting zoveel mogelijk wordt voorkomen door vitale en kwetsbare functies beter bestand te maken tegen de gevolgen van overstromingen, wateroverlast, hitte en droogte. Er is afgesproken dat de kwetsbaarheden eind 2021 in beeld zijn gebracht. Als waterschappen staan we aan de lat om voor de functies afvalwater en watersysteemgemalen de kwetsbaarheden, risico's en ambities te bepalen.

De afgelopen jaren hebben we een uitgebreide klimaatstresstest voor onze vitale en kwetsbare functies uitgevoerd. De uitkomsten van de stresstest worden benut om de impact van uitval, de keteneffecten en de belangrijkste risico's te bepalen. Vervolgens bepalen we een ambitie en strategie in de aanpak van onze vitale en kwetsbare objecten.

4.2 Resultaat 2: Het watersysteem en de beheerinstrumenten zijn op orde en afgestemd met de omgeving.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P068	1,4	1,2	1,3	1,1	2,7	1,4
In 2023 hebben we een programma Wateropgave 2.0 waarmee we met onze partners een antwoord hebben op de toenemende risico's op wateroverlast.	<ul style="list-style-type: none"> We voeren de laatste projecten van het programma Wateropgave 1.5 uit. We nemen een besluit over de eerste uitvoeringstermijn van het programma Wateropgave 2.0. 					
Met onze gebiedspartners werken we aan een klimaatbestendige ruimtelijke inrichting en watersysteem. We doen dit aan de hand van de resultaten uit de watersysteemstudie en met projecten uit het programma Wateropgave 1.5. We ronden de laatste projecten van dit programma af, waaronder het project met de gemeente Dijk en Waard. In dit project in de polder Heerhugowaard zijn wij samenwerkingspartner van de gemeente.						

We nemen een besluit over een eerste uitvoeringstermijn van het programma Wateropgave 2.0, waarmee we, met de focus op de gevolgen, blijven investeren in maatregelen om de risico's van wateroverlast te beperken.						
P012	2,0	2,0	2,2	0,4	1,4	0,5
In 2023 zijn 120 polders op orde gebracht.	<ul style="list-style-type: none"> We brengen de laatste polder uit het programma Wateropgave 1.0 op orde. We evalueren het programma Wateropgave 1.0. 					
We brengen de polder Oosterlanderkoog in Wieringen op orde. In deze polder zijn soorten aangetroffen die onder de Natuurwetgeving vallen. Hierdoor mogen maar in beperkte periodes werkzaamheden worden uitgevoerd, waardoor werkzaamheden gepland in 2022 zijn doorgeschoven. Met de afronding van Wateropgave 1.0 voldoen we aan de afspraken over wateroverlast die op basis van het Nationaal Bestuursakkoord Water met de provincie Noord-Holland zijn gemaakt. We evalueren het programma en nemen de aanbevelingen uit deze evaluatie mee in het programma Wateropgave 2.0.						
P013	1,1	1,9	1,9	-	-	-
In 2023 zijn al onze data en analyses informatie geworden voor ons zelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau.	<ul style="list-style-type: none"> We zetten de ontwikkeling van de grondwater-, wateroverlast- en overstromingsmodellen door voor een betere impactverwachting. We brengen de (hydrologische) informatiebehoefte in beeld voor een 24/7 waterbeeld. 					
We voeren verbeteringen door in ons waterinformatiesysteem waarmee we kwantiteitsdata opslaan en ontsluiten. Dit vormt de basis voor het beschikbaar maken van hydrologische informatie die noodzakelijk is voor onderzoek en analyse, externe datalevering en het 24/7 waterbeeld. We brengen de informatiebehoefte hiervoor in beeld op basis van meetdata en ontwerpen, beschikbaar maken en beheren van deze informatie, inclusief uitwisselpunten Rijkswater.						
We houden de hydrologische modellen voor grond- en oppervlaktewater actueel en ontwikkelen deze verder. Deze modellen zetten we in bij vraagstukken op het gebied van waterveiligheid, wateroverlast en verzilting. We maken duidelijke afspraken over het eigenaarschap van (bron)data, de verantwoordelijkheid voor datakwaliteit en bijbehorende werkprocessen. We leveren een bijdrage aan de afronding van de laatste polderdossiers en de evaluatie van het programma Wateropgave 1.0. We adviseren bij het opstellen van monitoringplannen en het analyseren en beschikbaar stellen van meetresultaten.						
P014	16,1	17,9	20,4	-	-	-
In 2023 beheren we de profielen van onze waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de in het gebied afgesproken aan- en afvoernormen.	<ul style="list-style-type: none"> We stellen tien gebiedsbeheerplannen op waarin de uitgangspunten van de Kadernota Maaien zijn verwerkt. We zorgen voor alternatieve circulaire afzetmogelijkheden van de herbruikbare gerijpte bagger binnen ons beheergebied. We voeren een pilot uit waarbij één terreinbeherende organisatie een baggerplan opstelt en wij toezien op de naleving daarvan. 					
We houden de aan- en afvoer van ons watersysteem op orde door te baggeren, waterplanten te maaien of te verwijderen en oeverbescherming te onderhouden. Daarnaast verbeteren we het watersysteem door duikers te vervangen. De komende jaren staat het optimaliseren van het beheer met risicogestuurd werken en het implementeren van de Kadernota Maaien centraal. Het is essentieel dat we over de juiste normafmetingen beschikken van onze waterlopen voor de aan- en afvoer van water en de ruimte voor groei. Gebiedsgewijs worden deze normafmetingen in de periode tot en met 2025 voor al onze waterlopen bepaald, vastgesteld en doorvertaald naar de juiste beheermaatregelen. Dit jaar doen we dit voor tien van de 52 gebieden.						
Naast het beschikken over de juiste normen is inzicht in de onderhoudstoestand en ontwikkeling daarvan in de tijd van belang om tijdig de juiste beheermaatregelen te kunnen nemen. Voor actueler inzicht in de onderhoudstoestand van ons areaal waterlopen en duikers verbeteren we onze beheerdata en de applicaties die ons daarbij ondersteunen. De bagger-app en de natuurlijk maaien-app zijn operationeel, de rapportagefunctie van de maai-app is operationeel en de satelliet-app wordt verder doorontwikkeld zodat we sneller over betere resultaten kunnen beschikken.						

Het toepassen van de primaire grondstof 'grond' kan in onze werken en die van derden deels worden vervangen door de secundaire grondstof gerijpte bagger. Het is de ambitie om alle herbruikbare bagger 100% circulair in ons beheergebied toe te passen in met name het versterken van waterkeringen. Door bagger 100% circulair toe te passen voldoen wij aan een van de duurzaamheidsdoelstellingen voor 2030.

Op basis van het Baggerprogramma baggeren we circa 300 kilometer waterloop.

Met de baggerschouw zien we toe op de naleving van de baggerplicht van andere baggerplichtigen dan HHNK in ons beheergebied. Een groot deel van deze baggerplicht ligt bij professionele terreinbeherende organisaties zoals gemeenten, natuurorganisaties, provincie, ProRail en de Staat. We willen toegroeien naar meer samenwerking met en minder controle op deze partijen door het afstemmen van meerjarige baggerplannen waar wij steekproefsgewijs op toezien. We doen een pilot met een terreinbeherende organisatie om tot een blauwdruk te komen voor verdere uitrol.

De toename in de exploitatie komt voor € 1,2 miljoen vanwege toegekende inflatie en hogere kosten voor het maaibestek vanwege indexatie van het contract. De eigen werkzaamheden zorgt voor een stijging van € 1,0 miljoen.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P015	36,3	35,5	42,9	8,7	12,2	11,6
In 2023 regelen we de waterpeilen in de waterlopen zodanig dat ze voldoen aan de afspraken met het gebied (gebiedsnorm).	<ul style="list-style-type: none"> • We actualiseren het peilbesluit Callantsoog. • We starten met de uitvoering van maatregelen vanuit de peilbesluiten Texel. • We stellen het Handelingskader integrale peilbesluiten vast. • We leveren gemaal Monnickendam op. • We vervangen 200 onderstations als onderdeel van de modernisering van de procesautomatisering. 					
<p>We realiseren aanpassingen in het watersysteem op Texel die voortvloeien uit de in 2022 geactualiseerde peilbesluiten. De peilbesluiten Texel zijn een van de laatste peilbesluiten die onder handen zijn genomen in het kader van het programma Actualiseren peilbesluiten. Momenteel resteert alleen nog de actualisering van het peilbesluit Zijpe, die in 2024 wordt opgepakt. Vanaf dat moment lopen alle peilbesluiten in een regulier proces van bijhouden. Hiervoor wordt een nieuw Handelingskader integrale peilbesluiten opgesteld. Het onderhoud aan gemalen en overige peilregulerende objecten voeren we uit conform een meerjarig onderhoudsplan. De nieuwbouw van gemaal Monnickendam ronden we af. We starten met de nieuwbouw van de gemalen Hippolytushoef, P. van der Sterr en De Hoelm en de grootschalige renovatie van gemaal Oosterpolder. Om onze gemalen en overige objecten ook in de toekomst op afstand te kunnen bedienen en controleren, worden de elektrotechnische installaties afgestemd op het besturingssysteem zodat optimale gegevensoverdracht kan plaatsvinden. Hiervoor vervangen we dit jaar 200 onderstations. Deze operatie is in 2025 afgerond.</p> <p>De stijging in de exploitatie komt voor € 5,2 miljoen door hogere energiekosten. Het verrichten van werkzaamheden vanuit gebiedsbeheer zorgt voor een toename van € 1,5 miljoen en vanuit onderhoud voor € 0,6 miljoen.</p>						
P016 Onvoorzien Wateroverlast beperken	-	0,3	0,3	-	-	-

4.3 Resultaat 3: De zoetwatervoorraad is adaptief aan de klimaatveranderingen.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P067	1,0	1,7	1,7	0,1	0,1	0,1

In 2024 hebben wij de veerkracht in het systeem vergroot door optimale verdeling en zoetwatervoorraadvorming.	<ul style="list-style-type: none"> • We stellen een startnotitie Waterbeschikbaarheid op. • We maken een keuze over het meten van het Elektrisch Geleidend Vermogen van water voor inzicht in de verziltingsproblematiek. • We maken een waterhuishoudkundige blik op grondwater. 					
<p>We komen tot een bestuurlijk vastgestelde ambitie hoe we watertekort voorkomen en hoe dit uit te werken naar een passend (programma)plan. Hierbij gaat het over de waterverdeling, verzilting, bodemdaling en grondwater. Als vertrekpunt stellen we een startnotitie Waterbeschikbaarheid op.</p> <p>Om verzilting tegen te gaan spoelen we onze waterlopen door met zoet water. De vraag is of dit op een optimale manier gebeurt. We onderzoeken of het lokaliseren en kwantificeren van de verziltingsbronnen in het boezemsysteem een bijdrage levert aan een optimale werkwijze. Een tekort aan zoetwater maakt dat we verzilting onvoldoende kunnen tegen gaan. We werken daarom aan bewustwording via het Landbouwportaal. Daarnaast onderzoeken we hoe we de werkzaamheden van het Zoet Zout Knooppunt kunnen continueren. Doelstelling is dat we het bewustzijn over teruglopende beschikbaarheid van zoet water en toenemende verzilting vergroten. Ook leggen we verbindingen tussen gebruikers, kennisinstellingen en overheden om met elkaar objectieve kennis te verzamelen en te delen. We participeren verder onder andere in het project Zoete Toekomst Texel om kennis over zelfvoorziening te ontwikkelen en te stimuleren. Dit is een innovatief project waarbij Texelse agrariërs een ondergrondse wateropslag aanleggen om te voldoen aan de waterbehoefte in de zomer.</p> <p>We zijn voor de watervoorziening afhankelijk van de ontwikkeling van twee buffers: het IJssel- en het Markermeer. We werken bovenregionaal samen om deze buffers veilig te stellen en het water eerlijk te verdelen. De waterbeschikbaarheid voor de gebruiksfuncties hebben we in beeld gebracht door te berekenen wat de kans is dat er geen water meer geleverd kan worden vanuit het IJssel- en Markermeer. Naar aanleiding van het in 2022 vastgestelde Waterverdelingsakkoord wordt de Strategie waterverdeling HHNK herzien. De nieuwe Omgevingswet wordt de leidraad voor het grondwaterbeheer. We brengen voor ons beheergebied in beeld waar ons handelingsperspectief uit bestaat en duiden de rol van grondwater in het watersysteembeheer. We maken een waterhuishoudkundige blik op grondwater.</p> <p>In het veenweidegebied leidt ontwatering tot extra inklinking en oxidatie van veen, met bodemdaling en broeikasgasuitstoot als gevolg. Dit proces wordt versterkt door langdurige droogte. De maatregelen om dit tegen te gaan leiden tot een mogelijk grotere watervraag. We werken onder regie van de provincie Noord-Holland aan gebiedsprocessen in het veenweidegebied als onderdeel van het integraal gebiedsprogramma Laag-Holland. Hiervoor geldt als kader de Regionale Veenweide Strategie 1.0. We nemen de waterbeschikbaarheid en de watervraag voor de maatregelen mee in de gebiedsprocessen. In 2019 is ook als onderdeel van het landelijk veenplan het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBP VP) van start gegaan. Binnen dit kader zijn zeven projecten gestart, waaronder Kennis & Inzicht, met een trekkersrol voor HHNK. Ter ondersteuning van de gebiedsprocessen en projecten werken we doorlopend aan kennisontwikkeling rond bodemdaling en broeikasgasuitstoot. We dragen daartoe bij aan onderzoeksinitiatieven en praktijkproeven via IBP VP, Laag-Holland en het Veenweiden Innovatieprogramma Nederland.</p>						
Afronding	-	-	-0,1	-	-	-
Totaal	61,6	65,2	75,0	10,3	16,4	13,6

4.4 Meerjarige doorkijk

Exploitatie en investeringen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2023	2024	2025
Exploitatie	73,9	75,4	76,9
Investeringen	3,4	5,4	5,2

De kostenstijging in exploitatie is voornamelijk het gevolg van een hogere dotatie aan de onderhoudsvoorziening baggeren, hogere energiekosten en inflatie. Specifiek in 2026 stijgen de kosten van beheer en onderhoud objecten vanuit het project Natte Noordkop. Bij de investeringen is extra krediet toegekend voor gemaal Monnickendam. Dit leidt tot hogere investeringsbedragen.

4.5 Risico's Voldoende water

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg vanaf € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	Door langdurige droogte treedt zoutschade op aan gewassen en onherstelbare schade aan natuurgebieden. Agrariërs en natuurbeheerders claimen schadevergoeding bij HHNK.	2	€ 1.500.000	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen van kaders en in beeld brengen van handelingsperspectief. • Het algemeen bestuur heeft de 'Strategie waterverdeling' en 'Waterbesparing en onttrekkingsverboden bij droogte en watertekort' vastgesteld voor de uitvoering van de landelijke verdringingsreeks. De Unie van Waterschappen heeft de aansprakelijkheid bij droogte beschreven. Met het vastleggen van de 'Strategie waterverdeling' is de aansprakelijkheid van HHNK gering.

5. Gezond water

We werken continu aan gezond oppervlaktewater. De afspraken uit het Nationaal Waterplan en de Deltavisie geven richting aan de manier waarop we beheren en verbeteren. Het ambitieniveau bepalen we door maatschappelijke wensen en doelstellingen die zijn uitgewerkt voor de KRW. Met ons programma voor de KRW verbeteren we de waterkwaliteit en ecologie van ons watersysteem en dragen daarmee ook bij aan opgaven zoals het vergroten van de biodiversiteit. We optimaliseren de monitoring van de waterkwaliteit. Onze data en analyses zijn informatief voor onszelf, onze partners en de omgeving. Dit sluit aan bij de wens uit het Collegeprogramma 2019-2023 om alle factoren in beeld te brengen die invloed hebben op de waterkwaliteit en is nodig om in 2027 te voldoen aan de normen van de KRW. We geven een vervolg aan de voorbereiding van het project Verbetering natte infrastructuur Noordkop.

5.1 Resultaat 1: In 2027 voldoet ons watersysteem aan de KRW-doelen.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Exploitatie			Investerings		
		JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P074		-	4,6	5,2	-	0,7	1,2
<p>In de periode 2022-2027 wordt het KRW-maatregelenpakket voor de derde planperiode met onze gebiedspartners uitgevoerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> We lossen vijf vismigratieknelpunten op en melden die voor de KRW gereed bij het Rijk. We stellen het exotenbeleid vast. We ronden de verkenning af van de doorontwikkeling van het Landbouwportaal met nieuwe thema's, maatregelen en financiering vanaf 2024. We maken voor het project Verbetering natte infrastructuur Noordkop een voorkeursalternatief voor het Oostoevergemaal. 							
<p>We geven vervolg aan de uitvoering van het KRW-maatregelenpakket voor de derde planperiode (2022-2027), gericht op het realiseren van de door de provincie Noord-Holland vastgestelde doelen voor de 51 deelgebieden.</p> <p>We lossen vijf vismigratieknelpunten op. Ook continueren we de vergroening van beheer en inrichting van ons watersysteem en dragen daarmee bij aan opgaven zoals het vergroten van de biodiversiteit. We stellen het exotenbeleid vast. We geven invulling aan de uitvoering van het maatregelenpakket in diverse gebiedsgerichte samenwerkingen waaronder de pilot Uitgeester- en Heemskerkerbroekpolder, Krommenier Woudpolder, Texel en de Bergermeer. We ronden de subsidieregeling via het Landbouwportaal af en verkennen in samenwerking met de provincie Noord-Holland en de landbouwkoepels de doorontwikkeling van dit initiatief met nieuwe thema's, maatregelen en financiering vanaf 2024. We zetten de voorbereiding van het project Verbetering natte infrastructuur Noordkop voort en stellen een voorkeursalternatief op voor het Oostoevergemaal.</p>							
P021		4,3	4,4	4,6	-	-	-
<p>In 2023 is de monitoring van de waterkwaliteit efficiënter en werken we met de meest actuele technieken voor de rapportages aan het Rijk en aan de EU, en zijn onze data en analyses informatie geworden voor onszelf, onze partners en onze omgeving op een hoog kwaliteitsniveau.</p> <ul style="list-style-type: none"> We hebben een update beschikbaar voor het KRW-monitoringsprogramma 2022-2027 voor chemische stoffen en biologie. Deze is verwerkt in de monitoringsopgave van 2022 en verder. We stellen een plan van aanpak op voor Monitoring Nader Onderzoek. We starten met Monitoring Duinwateren en leveren eind 2023 meetresultaten (macrofyten) op van circa 120 duinwateren. 							
<p>Dit jaar leveren we een update aan voor het KRW-monitoringsprogramma 2022-2027 voor chemische stoffen en biologie. Voor de EU-rapportage voldoen we aan de meest actuele protocollen voor toetsing, beoordeling en rapportage. Ook stellen we een plan van aanpak op voor Monitoring Nader Onderzoek. Doel van dit onderzoek is om beter de factoren in beeld te brengen welke van invloed zijn op de waterkwaliteit en om vast te stellen wat er nodig is voor het behalen van de KRW-doelen in 2027. Als onderdeel hiervan starten we onder anderen met Monitoring Duinwateren, voeren we bron-analyses van zware metalen uit en actualiseren we meerdere water- en stoffenbalansen.</p> <p>We zorgen voor tijdige en volledige rapportages aan de Landelijke Enquête Waterkwaliteit en de Bestrijdingsmiddelenatlas. Het meetnet gewasbeschermingsmiddelen is actueel en</p>							

we blijven aangesloten bij het landelijke meetnet. Het zwemwateronderzoek voldoet aan de gestelde eisen en de zwemwaterprofielen zijn actueel. Door het tijdig en volledig uitvoeren van natuuronderzoek zorgen we er voor dat onze geplande uitvoeringsprojecten conform natuurwet- en regelgeving plaatsvinden. Daarbij zal het Natuurloket de samenwerking met Waterproef verder uitbreiden.

Afronding	-	-	-0,1	-	-	
Totaal	7,6	9,0	9,7	0,6	0,7	1,2

5.2 Meerjarige doorkijk

Exploitatie en investeringen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2024	2025	2026
Exploitatie	8,2	8,4	8,6
Investerings	6,0	6,8	0,9

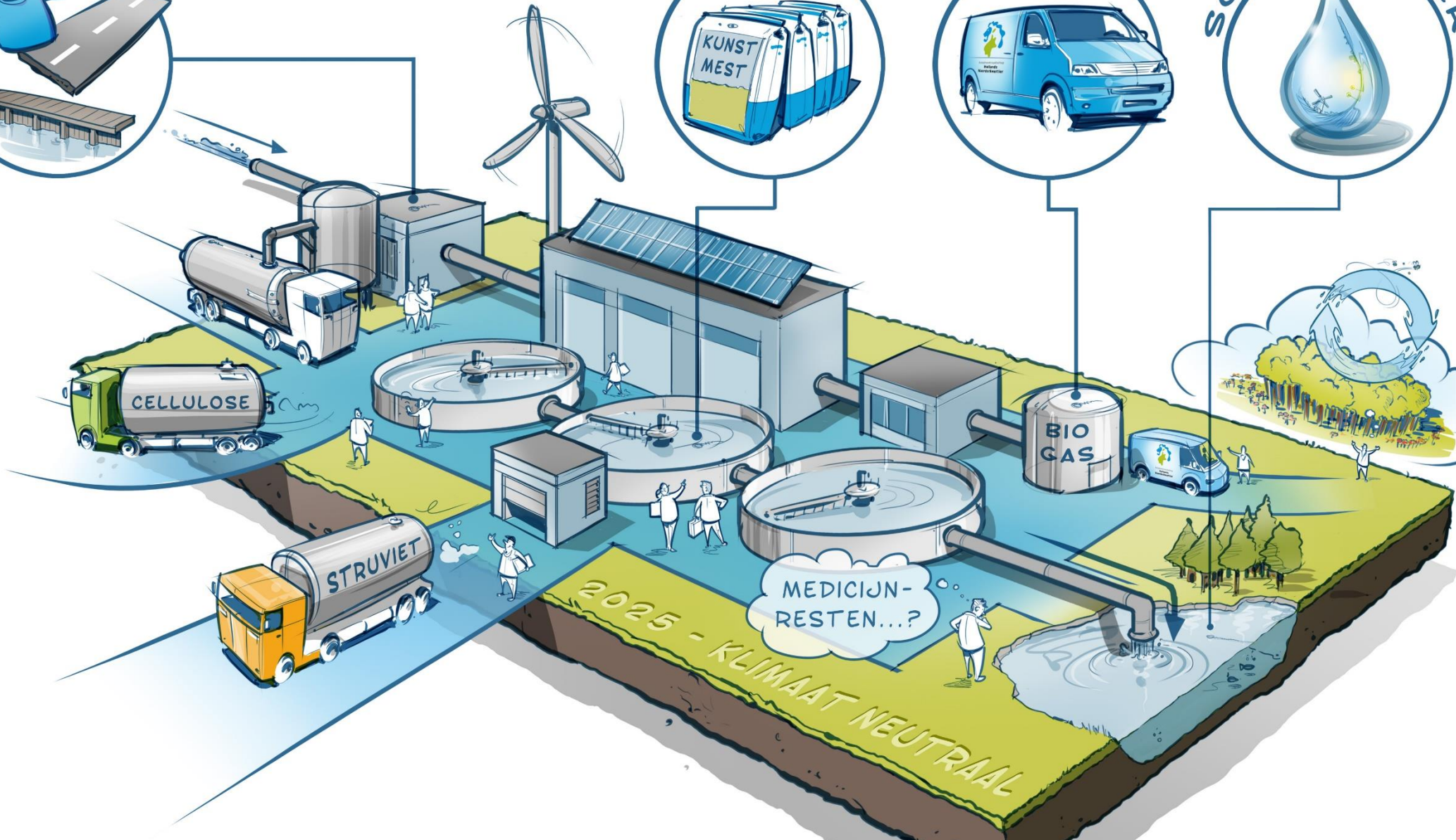
De exploitatie uitgaven stijgen door inflatie. De investeringsuitgaven zijn in 2024 en 2025 hoger dan 2026 door het project Natte infrastructuur Noordkop.

5.3 Risico's Gezond water

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg vanaf € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	Ontstaan van watervervuiling oppervlaktewater door grote calamiteiten.	4	€ 8.500.000	<ul style="list-style-type: none"> Onze calamiteitenorganisatie is actief. In 2019 is, conform het draaiboek Hoogwater, een concept draaiboek opgesteld voor calamiteiten waarbij potentieel (veel) vervuild water of andere stoffen worden geloosd op ons watersysteem, inclusief een overzicht van risicovolle bedrijven.

MEDICIJN-RESTEN...?

2025 - KLIMAAT NEUTRAAL

6. Schoon water

We werken continu aan de betrouwbaarheid van de waterketen. Elke dag zuiveren we het door inwoners en bedrijven geproduceerde en door de gemeenten ingezamelde afvalwater, met als doel de waterkwaliteit te verbeteren. Zo dragen we bij aan de volksgezondheid en daarmee de leefbaarheid van ons gebied. We streven naar een circulaire en duurzame waterketen. Het afvalwater bevat immers waardevolle grondstoffen en energie en is een bron van zoet water. Waar mogelijk halen we deze waarden eruit, tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Binnen de energietransitie speelt aquathermie en groen gas een steeds grotere rol.

Er komen steeds meer maatschappelijke opgaven bij, zoals de aanpak van microverontreinigingen en het verlagen van de emissies van methaan en lachgas. Hiervoor zijn nieuwe zuiveringstechnieken en innovaties onontbeerlijk. Beginnen bij de bron is en blijft een uitgangspunt. Want wat er niet in komt, hoeft er ook niet uit.

Dit alles kunnen we niet alleen, we zijn immers onderdeel van de keten. We werken met waterketenpartners, watersysteempartners, kennisinstituten en bedrijven. Met gemeenten en PWN hebben we afspraken gemaakt over de verbreding en verdieping van de samenwerking en de doelmatigheid in de waterketen.

6.1 Resultaat 1: De waterketen levert een positieve bijdrage aan de leefbaarheid van de omgeving.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P069	1,1	0,9	1,3	-	-	-
We behalen de vastgestelde doelen voor 2025 voor de doelmatigheid in de Waterketen.	<ul style="list-style-type: none"> Met de partners wordt een besluit voorgelegd aan het algemeen bestuur over de toekomstige waterketen Zaanstreek-Waterland. We geven invulling aan het nog op te stellen beleidskader indirecte lozingen. We werken de innovatieve ketenaanpak bedrijfsafvalwater uit. 					
<p>Onze partners in de waterketen zijn alle inliggende gemeenten en het drinkwaterbedrijf PWN. We werken samen in vijf deelregio's die de werkregio Noorderkwartier vormen. Wij zijn de voorzitter van deze werkregio. We vergroten daarmee de doelmatigheid in de waterketen: een hogere kwaliteit tegen lagere kosten en personele kwetsbaarheid. We nemen maatregelen om de foutaansluitingen en overstorten van de riolering in de Noordkop te verminderen. Voor de gemeenten Beverwijk en Koggenland voeren we een studie uit naar het functioneren van het verbeterd gescheiden rioolstelsel, met als doel de werking hiervan te verbeteren. We starten met de verkenning naar de optimalisatie van de zuiveringskring Wieringermeer. Met gemeenten starten we het tactische overleg over het functioneren van de afvalwaterketen per zuiveringskring.</p> <p>Met de eerder genoemde partners nemen we een besluit over de toekomst van de waterketen Zaanstreek-Waterland zodat we van start kunnen met het uitwerken van de benodigde maatregelen.</p> <p>Lozingen van bedrijven, al dan niet via het gemeentelijk riool, hebben invloed op het transport en de zuivering van afvalwater. We geven invulling aan de afspraken rond de indirecte lozingen en werken de innovatieve ketenaanpak bedrijfsafvalwater verder uit. Met deze aanpak zoeken we actief naar optimalisaties in de waterketen met als doel de maatschappelijke kosten te beheersen en de duurzaamheid te vergroten, waarbij een win-winsituatie voor beide partijen ontstaat.</p>						

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P058	1,2	-	-	-	-	-
Samen met ketenpartners en andere stakeholders hebben we in 2023 een continue Waterketenanalyse.	<i>Deze prestatie is met ingang van de begroting 2022 komen te vervallen.</i>					
P072	-	1,2	0,7	-	-	-
In 2023 zijn we in staat om via beleid, procesregie en methodiek ontwikkeling adequaat in te spelen op vragen uit de omgeving.	<ul style="list-style-type: none"> • 9 van de 15 basiszuiveringsbeelden (BZB) zijn gereed. • We voeren voor minimaal twee zuiveringen de omgevingsscan microverontreinigingen uit. 					
<p>Snelle ontwikkelingen in de omgeving, de staat van onze assets en de ambities van onszelf, onze partners en derden maken dat we met grotere regelmaat keuzes moeten maken over complexe investeringen. Daarbij zijn openheid over en terugvindbaarheid van deze keuzes essentieel. Maatwerk en heldere besluitvorming ondersteunen we door betrouwbare informatie uit onze systemen.</p> <p>We maken hierbij gebruik van verschillende instrumenten zoals het basiszuiveringsbeeld, waarin zowel het functioneren van de zuiveringskring, nu en in de nabije toekomst, als de plannen en ambities vanuit onze omgeving en van onszelf een plek hebben. Daarnaast werken we met de omgevingsscan microverontreinigingen. Deze scan is het instrument waarmee we doelmatige keuzes kunnen maken over het wel of niet bouwen van een vierde trap. Het uitwerken van de methodiek en ontwikkelen van de instrumenten is een eerste stap. De volgende stap is het vullen van deze instrumenten met de benodigde data. In 2023 hebben we 9 van de 15 BZB's gevuld en gereed. We zijn gestart met de zuiveringskringen waar de vragen het grootst of meest urgent zijn. De betrouwbaarheid van de data is cruciaal voor de besluitvorming over ons waterbeheer. Om die reden zetten we in op datagedreven waterbeheer. We ontsluiten de data, brengen de data op orde en beheren en onderhouden de data.</p>						

6.2 Resultaat 2: We verwaarden het afvalwater maximaal.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P060	4,4	-	-	9,2	-	-
In 2025 wordt het schone water klimaat- en energieneutraal geproduceerd. De ambities voor de 'verwaarding' van water, energie en grondstoffen worden uitgewerkt in een meerjarig plan.	<i>Deze prestatie is met ingang van de begroting 2022 opgesplitst in P070 en P071.</i>					
P070	-	1,3	1,9	-	6,6	-
In 2025 wordt het schone water klimaat- en energieneutraal geproduceerd.	<ul style="list-style-type: none"> • We vervangen de groen gas-installatie op de rwzi Beverwijk. • We vertalen de vastgestelde ambitie om de uitstoot van methaan en lachgas te minimaliseren naar een eerste set maatregelen. 					
<p>We willen in 2025 klimaat- en energieneutraal zijn. Om deze doelstelling te behalen is de komende jaren een stevige inzet nodig. Als gevolg van de geopolitieke ontwikkelingen gaat veel aandacht uit naar de productie van groen gas. Dit gas is duurzaam op te wekken door het rioolwaterslib, een biomassa die hoe dan ook verbrand moet worden, te vergisten of in de toekomst superkritisch te vergassen. Ook verlaagt de productie van groen gas onze ketenafhankelijkheid. Op de rwzi Beverwijk produceren we al jaren groen gas. De installatie is aan het einde van de levensduur en wordt vervangen. Indien mogelijk vangen we het CO₂ af tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten en vermarkten we dit via Aquaminerals. Op basis van het besluit uit het najaar 2022 starten we met de bouw van groen gas-installaties. Voor het ontwerp, de verdere innovatie en het vermarkten is in het strategisch personeelsplan (SPP) versterking gevraagd op energietechnologie. Deze versterking is een randvoorwaarde.</p>						

Voor het verlagen van de CO₂-voetafdruk hebben we een ambitie vastgesteld voor de minimalisatie van de uitstoot van methaan en lachgas tijdens het zuiveringsproces. Deze ambitie vertalen we naar maatregelen.

De derde tranche zonneparken wordt opgeleverd en we starten met de vierde tranche. De druk op het elektriciteitsnet blijft onverminderd hoog. Met de netbeheerders onderzoeken we of en hoe de waterketenassets een onderdeel kunnen zijn van de oplossing voor de knelpunten in de netstabiliteit.

De stijging van de exploitatiekosten betreffen eigen werkzaamheden met name vanuit het Ingenieursbureau.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P071	-	0,8	1,1	-	1,8	-
In 2025 werken we aan het verwaarden van water, energie en grondstoffen volgens een meerjarige routekaart.	<ul style="list-style-type: none"> Met onze partners nemen we een gezamenlijk besluit over de volgende stap in het superkritisch vergassen van rioolwaterslib. 					

We werken verder aan de circulaire waterketen. Hoe ambitieus we hierin willen en kunnen zijn is continu een onderwerp van gesprek. Circulaire vraagstukken zijn complex en kennen een grote mate van onzekerheid. Werken aan de routekaart vraagt om een grote mate van flexibiliteit op alle niveaus. Er moet nog veel onderzocht en verkend worden, denk aan het wel of niet kunnen gebruiken van reststoffen voor nieuwe toepassingen, de ontwikkeling van nieuwe technieken en wetgeving die nog niet voldoende past op de circulaire gedachte. Hiervoor is experimenteerruimte nodig en tijd om te leren. Hier gaan we verder mee aan de slag. Dit jaar zal de eerste tranche in de routekaart worden vertaald naar een besluit voor de maatregelen die binnen de Waterketen genomen kunnen worden.

Op een aantal thema's zijn we reeds gestart: de Proefzuivering Ge(O)zond water is in bedrijf, we werken met *digital twins*, zijnde een virtuele representatie van een object. Zo kan er bijvoorbeeld geëxperimenteerd worden zonder dat de daadwerkelijke installatie uit bedrijf genomen hoeft te worden. Dankzij het volgen van de landelijke onderzoeken weten we steeds beter wat mogelijk is met het effluent als zoetwaterbron. Deze inzichten gebruiken we bij toekomstige besluiten, bijvoorbeeld over het wel of niet bouwen van een vierde trap.

In 2022 zijn we gestart met een onderzoek naar de verwerking van rioolwaterslib in de superkritisch vergasser van SCW in Alkmaar. Dit onderzoek voeren we met de GR Slib-leden, HVC en SCW uit. Op basis van de resultaten nemen we gezamenlijk een besluit over de volgende stap.

We blijven ons inzetten om de biodiversiteit op de zuiveringsterreinen te verbeteren door de terreinen bij- en biodiversvriendelijk in te richten, zoals vastgelegd in de Jaaragenda Biodiversiteit.

We bepalen onze inzet voor het vervolg van Aquafarm, op basis van de resultaten van de tweede fase die we eind 2022 presenteren. Zowel op het gebied van onderzoek als voor de realisatie van een demo-installatie. Aquafarm richt zich op verdergaand zuiveren van nutriënten en de productie van hoogwaardige biomassa. We volgen de ontwikkelingen van een cellulose opwerkingsinstallatie bij collega-waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

6.3 Resultaat 3: Onze zuiveringstechnische werken zijn toekomstbestendig.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)		Exploitatie			Investerings		
		JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P061		24,7	26,4	27,7	14,1	15,0	16,5
In 2025 is het onderhoud van de technische bedrijfsmiddelen risico gestuurd.		<ul style="list-style-type: none"> De renovatie van de rwzi Beemster wordt opgeleverd. De vervanging van de procesautomatisering van alle zuiveringen is afgerond. 					
<p>We beheren en onderhouden vijftien rwzi's, 290 rioolgemalen, ruim 600 kilometer aan persleidingen, circa 700 IBA's en één SDI. Een deel van deze <i>assets</i> zijn van respectabele leeftijd en vragen de komende jaren het nodige aan onderhoud en vervanging. De projectenportfolio van de waterketen is de komende jaren dan ook fors. De vervanging van de schakelkasten ronden we af, de gerenoveerde rwzi Beemster wordt opgeleverd en het procesautomatiseringssysteem van alle rwzi's is vervangen. Tegelijkertijd vraagt de continuïteit van de slibverwerking tot aan de beoogde sluiting van de SDI in 2024 om extra inspanning, op het gebied van zowel preventief als correctief onderhoud.</p> <p>We werken verder aan de doorontwikkeling van ons <i>assetmanagement</i>. We werken conditie- en risicogestuurd en experimenteren met voorspellend onderhoud van pompen. Dit doen we samen met World Class Maintenance, Waternet en Hoogheemraadschap van Rijnland. Komende jaren zetten we ons in om op al onze <i>assets</i>, zowel boven als onder de grond, zakelijke rechten te vestigen. Dit ter afronding van de overname van leidingen en rioolgemalen van gemeenten in het verleden.</p> <p>De hogere exploitatiekosten zijn met name veroorzaakt door stijging van de onderhoudsvoorziening persleidingen & rioolgemalen.</p>							
Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)		Exploitatie			Investerings		
		JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P062		46,3	50,9	70,9	0,7	3,5	12,1
Dagelijks sturen we op de minimalisatie van onze emissies naar de omgeving op basis van vastgestelde ambities en wettelijke eisen. In 2023 doen we dit voor het gehele gebied op uniforme wijze.		<ul style="list-style-type: none"> Door aangescherpte sturing op het proces, wordt het percentage afgefakkelde biogas in 2023 verminderd met 2,5% ten opzichte van 2022. In 2023 zijn 40% van de IBA's vervangen door verbeterde septic tanks. 					
<p>Een stabiele bedrijfsvoering is onze primaire doelstelling. Vanuit onze rwzi's lozen we effluent op het oppervlaktewater. Het zuiveren van afvalwater veroorzaakt slib, geur en geluid en vraagt veel energie en chemicaliën. De procesvoering van de waterketen is gericht op het zoveel mogelijk beperken van deze milieuaspecten. Het vergroten van onze energie-efficiëntie en het beperken van belastende chemicaliën heeft de focus in de komende jaren. Afgelopen jaren hebben we veel energie besteed aan het ontsluiten en valideren van procesdata. Inzicht in interne en externe data uit de verschillende processen en het verband ertussen draagt bij aan betere procesvoering. Zo verminderen we dit jaar het afgefakkelde biogas met 2,5% ten opzichte van 2022.</p> <p>De complexe ontvlechting van de rwzi Beverwijk en de SDI is in uitvoering. Dit vraagt veel inzet en aandacht van de medewerkers. Beide installaties blijven tijdens de werkzaamheden immers in bedrijf en de druk op de landelijke slibverwerking blijft onverminderd hoog, zowel voor het ontwaterde slib als voor het gedroogde slib. Door strak te sturen op de slibproductie en -ontwatering en de nodige beheersmaatregelen te treffen aan de afvoerszijde, beheersen we het risico van slibuitspoeling zoveel als mogelijk. De vervanging van de IBA's door verbeterde septic tanks is in volle gang. Dit doen we met alle gemeenten. De septic tanks zijn minder storingsgevoelig. Dit komt de werking en de onderhoudskosten ten goede.</p> <p>De waterketen moet voldoen aan wet- en regelgeving op het gebied van milieu. Hierbinnen spelen allerlei ontwikkelingen, denk aan vraagstukken als PFAS in effluent, vervuilde bodem bij projecten of de uitstoot van formaldehyde. Ook hier zetten we extra energie op. Deze ontwikkelingen kunnen we alleen het hoofd bieden als de gevraagde extra formatie in het SPP op het gebied van zuiveringstechnologie, contractmanagement, data-analyse, databeheer en milieu wordt gehonoreerd. Het niet investeren in extra personeel veroorzaakt niet alleen dat we achterblijven op de innovaties en ontwikkelingen, maar ook dat het risico op milieuovertredingen proportioneel hoger wordt.</p>							

Het aantal woningen en bedrijven in de MRA groeit gestaag verder en verplaatst zich steeds meer naar het noorden. De capaciteit van de rwzi Zaandam-Oost staat in toenemende mate onder druk. Daarom werken we binnen de samenwerking Waterketen aan de optimalisatie van het stelsel en zetten we in op het verkrijgen van meer grip op de indirecte en directe lozingen van bedrijfsafvalwater. Mogelijk is uitbreiding van de rwzi ook nodig.

De toenames in exploitatie is het gevolg van hogere energiekosten.

P026 Onvoorzien Schoon water	-	0,3	0,4	-	-	-
Afronding	-	-	-0,1	-	-	-
Totaal	77,7	81,8	103,9	24,0	26,8	28,6

6.4 Meerjarige doorkijk

Exploitatie en investeringen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2024	2025	2026
Exploitatie	93,6	95,0	95,1
Investerings	38,6	35,0	36,5

De exploitatiekosten stijgen door een hogere dotatie aan de onderhoudsvoorziening persleidingen & rioolgemalen, inclusief uitbreiding van het areaal. Ook is er sprake van inflatie, stijgende energiekosten en hogere kosten van de SDI door wijzigingen in de tijd en stijging van de kosten van granulaat. Bij de investeringen hebben we te maken met hogere kosten voor de ontvlechting van de SDI en de rwzi Beverwijk, stijgende kosten in de uitvoeringsfase rwzi's Oosthuizen-Wieringen en een nieuwe investering voor de verlegging van de persleiding Wormerveer-Heemskerk in verband met de verbinding A8-A9.

6.5 Risico's Schoon water

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg vanaf € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Beheersmaatregelen
Nieuw	Onvoldoende slibverwerkingscapaciteit (intern en/of extern).	9	€ 4.000.000	Uitvoeren van intensieve inspecties en preventief onderhoud, onderdelen op voorraad houden, achtervang HVC en AquaMinerals hebben, versterkte samenwerking met waterschappen, UvW en eindverwerkers onderhouden.

Nieuw	Niet verkrijgen van of niet voldoen aan omgevingsvergunningen.	2	€ 1.000.000	Vergunningen actueel houden, goede relaties met milieudiensten en gemeenten onderhouden, onderhoudsstrategien correct uitvoeren en compliance checks uitvoeren.
Nieuw	Onvoldoende granulaatverwerkingscapaciteit.	9	€ 1.000.000	Europese achtervang en stortvergunningen HVC, achtervang door AquaMinerals, landelijke calamiteitenregeling door 'robuust plan slibverwerking'.
Nieuw	We behalen onze emissie-ambities niet.	4	€ 2.000.000	Zorgdragen voor certificering (ISO14001 en 55001), calamiteitenboeken per rwzi, vernieuwing procesautomatisering, opleidingen, data op orde, langjarige leveringsovereenkomsten, voldoende voorraden, kennis van alternatieve stoffen, hackingmaatregelen, inzicht in de omgeving, afvalwaterakkoorden, samenwerking met gemeenten en controle door Handhaving HHN.
Nieuw	Overschrijding van de zuiveringsnormen en afnameverplichtingen	9	€ 500.000	zorgdragen voor certificering (ISO14001 en 55001), calamiteitenboeken per rwzi, vernieuwing procesautomatisering, opleidingen, data op orde, langjarige leveringsovereenkomsten, voldoende voorraden, kennis van alternatieve stoffen, hackingmaatregelen, inzicht in de omgeving, afvalwaterakkoorden, samenwerking met gemeenten en controle door Handhaving HHNK
Nieuw	We maken keuzes o.b.v. verkeerde analyses (data en normen)	9	€ 0	aantrekken extra personeelscapaciteit en data op orde.

Vervallen risico ten opzichte van de eerste concernrapportage 2022.

Risico	Argumenten
De HVC doet een beroep op de garantstelling door HHNK voor de investeringen.	Vervallen omdat het geen risico is voor de exploitatie.
Gedurende langere tijd niet meer kunnen zuiveren van afvalwater.	Opgenomen in het nieuwe risico we behalen onze emissie-ambities niet en risico overschrijding zuiveringsnormen (risico onder de € 1 miljoen).
Gedurende langere tijd niet meer kunnen verpompen van afvalwater.	Opgenomen in het nieuwe risico we behalen onze emissie-ambities niet en risico overschrijding zuiveringsnormen (risico onder de € 1 miljoen).
Gedurende lange tijd kan het zuiveringsslib niet worden gedroogd door uitval van de SDI.	Opgenomen in het nieuwe risico onvoldoende slibverwerkingscapaciteit (intern en/of extern).

Verwerking van het granulaat stagneert door storingen bij eindverwerkers of onvoldoende afzetmogelijkheden.

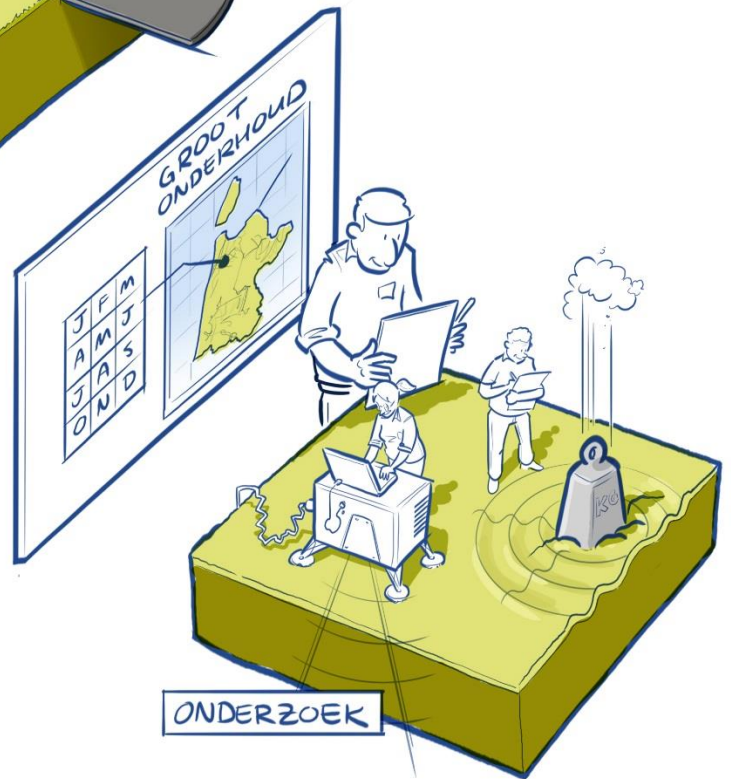
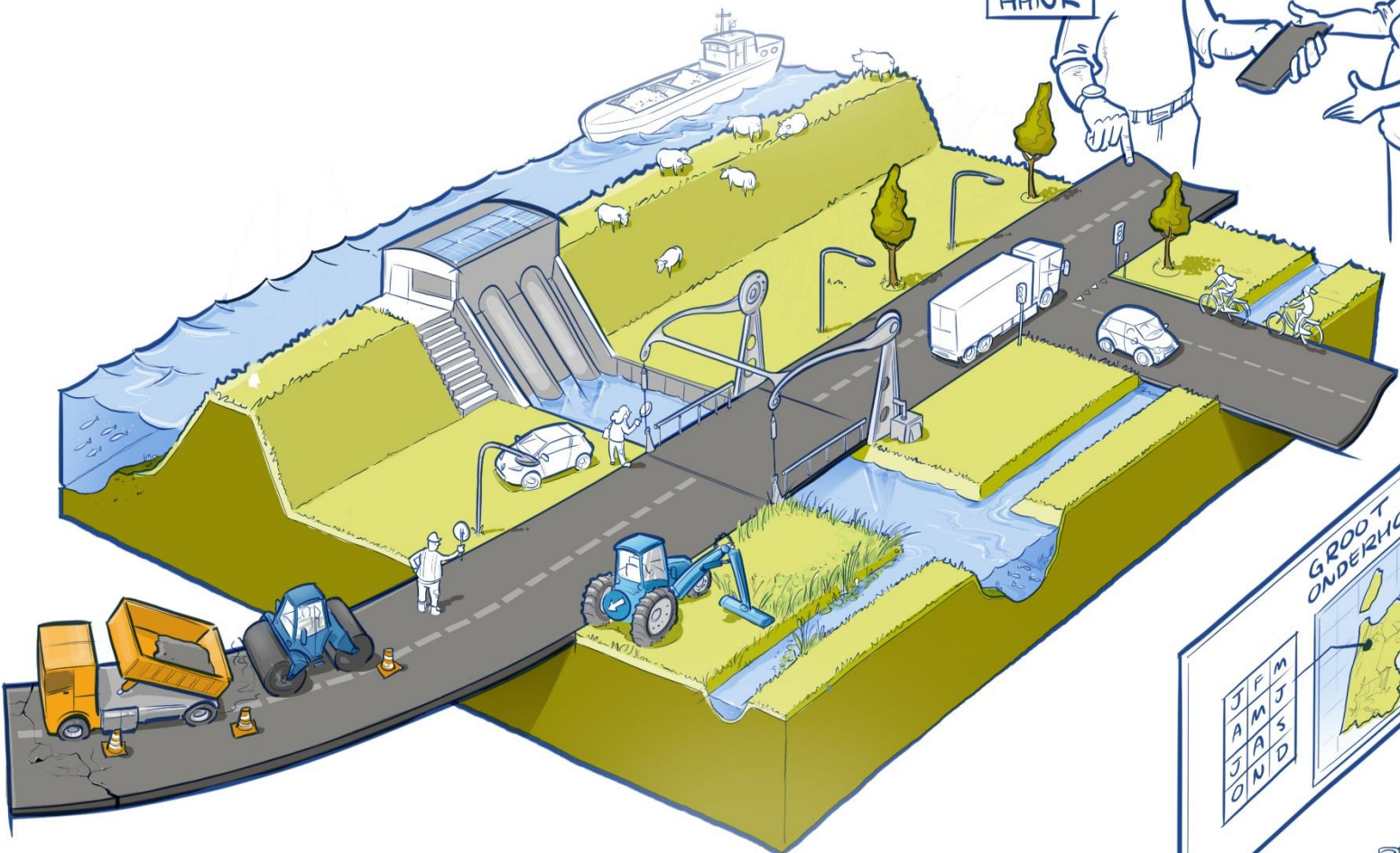
Opgenomen in het nieuwe risico onvoldoende granulaatverwerkingscapaciteit.

1400
12500

HNK

GEMEENTE

ONDERZOEK

7. Veilige (vaar)wegen

We gaan verder met de overdracht van onze wegen aan gemeenten. In 2025 hebben we alle wegen die in ons beheer zijn, overgedragen aan de gemeenten. We leren continu van de overdrachten en zodoende verbeteren we het proces en onze data steeds verder. Het vaarwegbeheer voeren we uit conform de overeenkomst met de provincie. Waar mogelijk combineren we dit met onze eigen activiteiten in het watersysteem.

7.1 Resultaat 1: HHNK is op termijn geen wegbeheerder meer.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P027	-0,3	1,7	-1,9	-	-	-
Uiterlijk in 2025 hebben we alle wegen aan gemeenten overgedragen.	<ul style="list-style-type: none"> We stellen met de vijf Waterlandse gemeenten een <i>business case</i> op voor de wegenoverdracht 					
<p>Het programma Wegenoverdracht loopt door. We stellen met alle vijf Waterlandse gemeenten een <i>business case</i> op. Dat zijn Edam-Volendam, Landsmeer, Purmerend, Waterland en Wormerland. Mede op basis van de <i>business cases</i> kan een bestuurlijke keuze worden gemaakt hoe en wanneer de overdracht van wegen per gemeente plaats kan vinden. Door een aanpassing in de planning van de overdracht van de wegen fluctueren de exploitatiekosten tussen de begroting 2022 en 2023.</p> <p>Het negatieve exploitatiesaldo in 2023 is het gevolg van het vrijvallen van de reserve Amsterdam Noord voor € 2,8 miljoen.</p>						

7.2 Resultaat 2: Onze wegen zijn verkeersveilig, berijdbaar, ingepast in het landschap en dragen bij aan de bereikbaarheid.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P057	12,4	12,4	12,0	0,9	-	-
Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het vigerende wegenbeleid.	<ul style="list-style-type: none"> Afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming, implementeren we de wegenoverdracht in de vijf Waterlandse gemeenten. We dragen de dijkwegen in Zaanstad over. We dragen de dijkwegen in Den Helder over. 					
<p>We dragen de wegen in zes Westfriese gemeenten formeel over per 1 januari 2023. De wegen van de gemeente Hoorn zijn reeds overgedragen. De overdracht van de wegen in de vijf Waterlandse gemeenten bereiden we voor. Deze worden naar verwachting per 1 januari 2024 overgedragen. Het gaat in totaal om circa 380 kilometer wegen. Aandachtspunt hierbij zijn de wegen in de Waterlandse gemeenten waar de Alliantie Markermeerdijken (AMMD) nu aan het werk is. De AMMD levert na afloop van het project de wegen aan ons op, waarna we deze overdragen aan de Waterlandse gemeenten.</p> <p>De overdracht en implementatie van de dijkwegen aan de gemeente Amsterdam vraagt om nazorg. We verwachten volgend jaar een bestuurlijk akkoord te sluiten over de overdracht van de dijkwegen in Den Helder en Zaanstad en we voeren de implementatie hiervan uit.</p>						

7.3 Resultaat 3: We voldoen aan de afspraken met de provincie rond vaarwegbeheer.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P030	0,3	0,9	0,9	-	-	-
We voeren voor de provincie Noord-Holland een scheepvaartbeheertaak uit.	<ul style="list-style-type: none"> We evalueren de vaarwegovereenkomst met de provincie Noord-Holland. 					
Op basis van een contractuele afspraak voeren we onder medebewind van de provincie Noord-Holland een scheepvaartbeheertaak uit. We evalueren deze overeenkomst en leggen het algemeen bestuur dit jaar een voorstel voor over de voortzetting van de overeenkomst vanaf 2024.						
Naast het onderhoud van een aantal sluisen, waaronder groot onderhoud aan de deuren van de zeesluis Edam, is het baggeren van de vaargeul in het Amstelmeer een in het oog springend project binnen de overeenkomst. Uit het oogpunt van efficiëntie combineren we dit werk met andere werkzaamheden aan de oevers van dit meer. Dit jaar ronden we het project af.						
P031 Onvoorzien Veilige (vaar)wegen	-	0,1	0,1	-	-	-
Afronding	-	-0,1	-0,2	-	-	-
Totaal	12,4	15,0	10,9	0,9	-	-

7.4 Meerjarige doorkijk

Exploitatie en investeringen (bedragen x € 1 miljoen)	2024	2025	2026
Exploitatie	1,5	1,2	0,8
Investerings	-	-	-

De daling van de exploitatiekosten komt door de overdracht van wegen. Na overdracht is er nog personele inzet voor de nazorg nodig en kosten voor notariële overdracht.

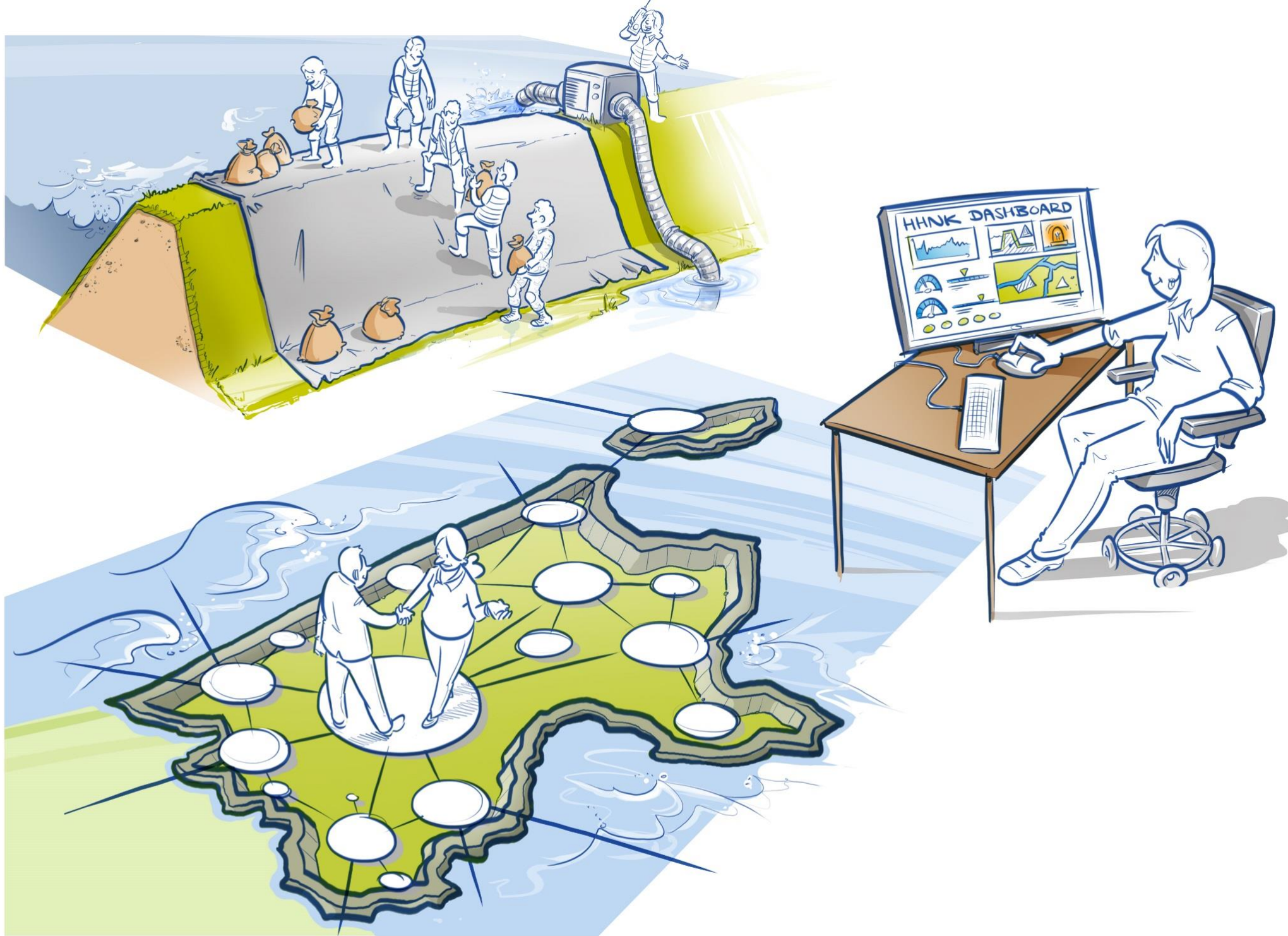
7.5 Risico's Veilige (vaar)wegen

Dit effect heeft geen risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg vanaf € 1 miljoen.

Vervallen risico ten opzichte van de eerste concernrapportage 2022

Risico	Argumenten
Wegen worden niet, vertraagd, gefragmenteerd of niet budgetneutraal overgedragen.	Als gevolg van de goede voortgang van de wegenoverdracht is de risicoscore en het maximale financiële gevolg verlaagd.

8. Crisisbeheersing

Ons werk is erop gericht om een crisis te voorkomen. Wel moeten we voorbereid zijn voor als het toch een keer misgaat. Onze omgeving vraagt van ons dat we 24/7 beschikbaar zijn en adequaat handelen en informeren bij incidenten en calamiteiten die onze taken raken. Dat is onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Onze medewerkers zijn opgeleid, getraind en geoefend. De consignatie, wachtdienst, noodmaterialen en het crisismaterieel zijn op orde. We onderhouden het netwerk van crisispartners, zodat we elkaar gemakkelijk weten te vinden als het spannend wordt. Omdat de informatievoorziening een steeds grotere rol speelt gaan we deze verder verbeteren. De inzet van de crisisbeheersingsorganisatie (CBO) verschilt per gebeurtenis. Een wateroverlastcrisis door veel neerslag vraagt om ander handelen dan een overstromingsdreiging door het falen van een waterkering of een breuk in een persleiding. Daarom maken we scenario's en draaiboeken voor de verschillende effecten en oefenen we. De draaiboeken actualiseren we jaarlijks op basis van evaluaties, organisatieontwikkelingen en voortschrijdende inzichten. Zo weten we hoe te handelen bij optredende incidenten en calamiteiten die onze taken raken. Maar ook niet-traditionele crises zoals langdurige stroomuitval, cyberaanvallen of een pandemie vragen om inzet van de CBO. Het uitgangspunt is altijd hetzelfde: een deskundige, snelle en zichtbare CBO die wordt herkend en gewaardeerd door onze omgeving en partners.

8.1 Resultaat 1: We zijn voorbereid op alle mogelijke crises.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P055	1,5	1,5	1,6	-	-	-
Samen met onze netwerkpartners bereiden we ons voor, zodat we adequaat handelen bij een (dreigende) crisis met maatschappelijke gevolgen.	<ul style="list-style-type: none"> We organiseren en nemen deel aan minimaal drie oefeningen, waaronder de landelijke cyberoefening ISIDOOR. We starten met de implementatie van het nieuwe meerjarenplan professionalisering CBO. 					
We investeren voortdurend in het op peil brengen en houden van de vakbekwaamheid van de functionarissen met een rol in de CBO. Door instroom van nieuwe CBO-functionarissen is dit een continu aandachtspunt. We versterken de samenwerking met de crisispartners in ons netwerk. We doen dit mede aan de hand van de recente inzichten en leerpunten vanuit de evaluatie van de bestrijding van de wateroverlast van juni 2021 en de multidisciplinaire oefening van mei 2022. We starten met de implementatie van het nieuwe meerjarenplan voor de verdere professionalisering van de CBO.						
Totaal	1,5	1,5	1,6	-	-	-

8.2 Resultaat 2: Crisisbeheersing in de genen.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P075	-	-	1,9	-	-	-
In 2026 hebben wij intern en met onze partners voor het geheel aan relevante bedreigingen, de crisisbeheersing diepgaand en breed versterkt.	<ul style="list-style-type: none"> De CING-methode en het van buiten naar binnen werken passen we toe voor een tweetal pilotgebieden. 					
Het programma Crisisbeheersing in de genen (CING) richt zich op het handelen tijdens extreme situaties, op het voorkomen van maatschappelijke ontwrichting, het beperken van schade en het voorkomen van slachtoffers. CING is daarmee altijd gekoppeld aan crisissituaties. Binnen CING wordt gewerkt volgens een vijftal stappen (CING-methode). Met de omgeving worden de opgedane ideeën tijdens de bijeenkomsten met LTO Noord en de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur getest in de praktijk. We voeren systeemanalyses uit die insteken vanuit crises. Het gaat hierbij om crises vanuit hevige regenval, maar ook overstroming, droogte en verzilting. Bij gebleken waarde van de tools						

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
die we ontwikkelen, zoals het 24/7 waterbeeld, zorgen we vanuit CING voor een gebiedsbrede uitrol. Bij nieuwe innovaties werken we nauw samen met marktpartijen en kennisinstituten. We maken zoveel mogelijk gebruik van de kennis en producten die in de organisatie beschikbaar zijn. We werken daarbij van buiten naar binnen om praktijkkennis te verbinden met conceptuele kennis. Ook verbeteren we onze bereikbaarheid en informatievoorziening voor onze inwoners bij een crisis. In de voorgaande jaren geen kosten zijn opgenomen omdat deze prestatie vanaf 2023 is gestart.						
Totaal	-	-	3,5	-	-	-

8.3 Meerjarige doorkijk

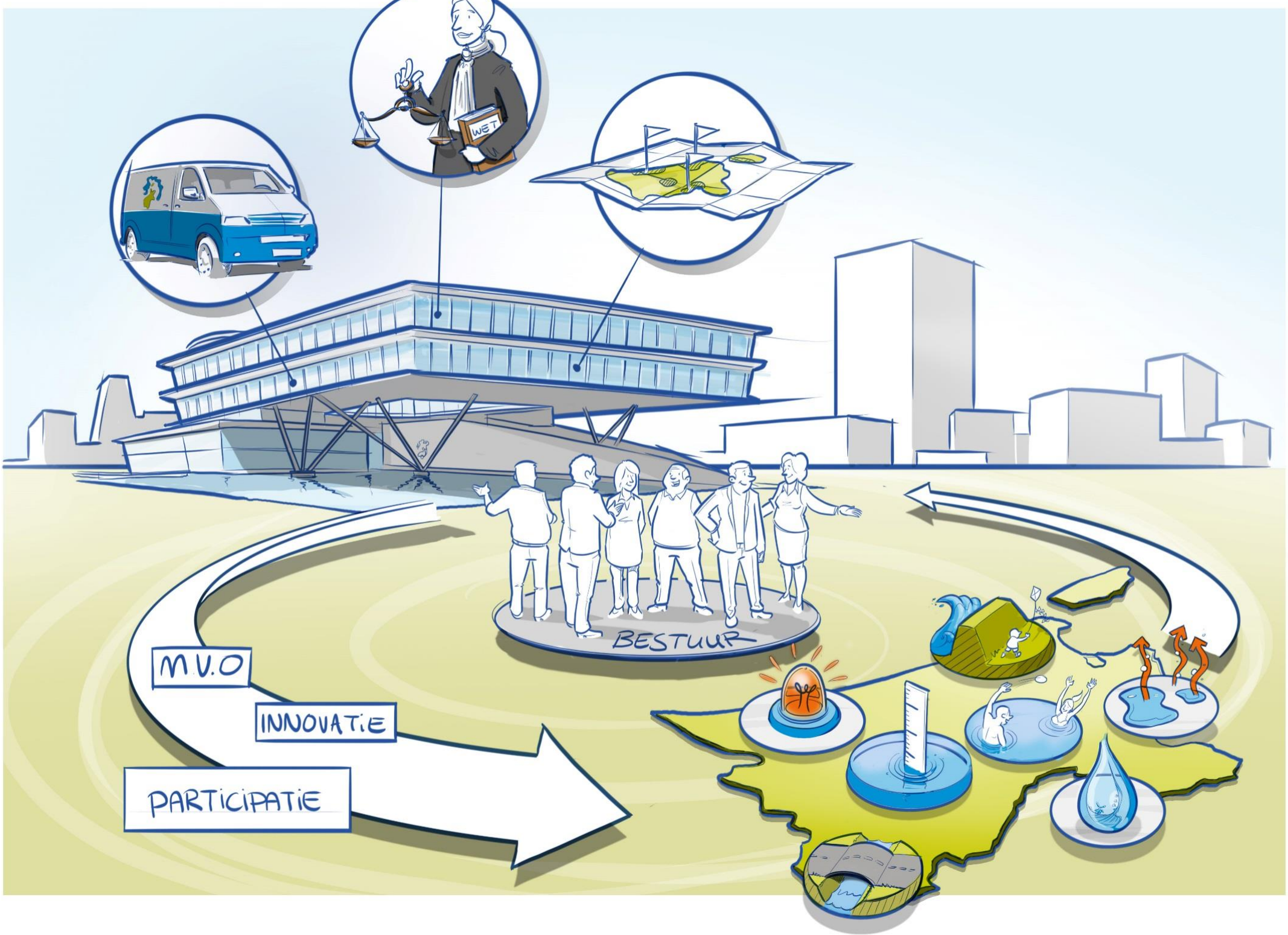
Exploitatie en investeringen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2024	2025	2026
Exploitatie	3,2	3,2	3,3
Investerings	-	-	-

8.4 Risico's Crisisbeheersing

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg vanaf € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Beheersmaatregelen
Gewijzigd	Het niet op orde hebben van crisisdraaiboeken.	9	P.M.	Prioriteit geven aan het actualiseren van de crisisdraaiboeken.

9. Bestuur en Organisatie

De maatschappelijke ontwikkelingen hebben impact op onze organisatie en onze manier van werken. Inventiviteit, creativiteit en flexibiliteit zijn nodig om onze en andere maatschappelijke doelstellingen te realiseren in een omgeving waar veel verantwoordelijkheden bij veel verschillende partijen liggen.

Wij laten HHNK beter presteren

In het effect Bestuur en Organisatie beschrijven we de wijze van bedrijfsvoering en enkele activiteiten die we organisatiebreed uitvoeren. Dit doen we langs de lijnen: dienstverlening aan burgers en medewerkers staat centraal, wij waarborgen het collectieve belang en wij nemen het initiatief voor verbeteren in verbinding met collega's en burgers.

Dienstverlening aan burgers en medewerkers staat centraal

In 2023 en 2024 werken we aan ons belastingpakket om naar een eigentijdse beheeromgeving te kunnen overstappen. Het pakket ondersteunt in eerste instantie alleen de standaardprocessen. We onderzoeken hoe we de dienstverlening aan inwoners en bedrijven op niveau kunnen houden en verder kunnen optimaliseren. Ook kijken we naar het verbeteren van de betaalmogelijkheden.

In 2022 is de strategie en de businesscase versnelde aanpak gebruik eigendommen HHNK vastgesteld en is gestart met de voorbereiding van dit project. Vanaf 1 januari 2023 gaat het project van start. Het doel is om het gebruik van onze gronden op een gelijke en transparante wijze in overleg met de gebruikers versneld te regelen. Het huidige grondbeleid is daarbij leidend.

Wij waarborgen het collectieve belang

Op 15 maart 2023 vinden de Waterschapsverkiezingen plaats. Met de bestaande en nieuwe waterschapspartijen zorgen we voor een goedlopend proces met de gemeenten. Na de verkiezingen zal een nieuw algemeen bestuur worden geïnstalleerd en uit dat bestuur zal een nieuw dagelijks bestuur worden geformeerd. We zorgen voor een goed inwerkprogramma. Het nieuwe bestuur bekijkt opnieuw het aantal en de samenstelling van de commissies. Bijzondere aandacht gaat daarbij dit keer uit naar de Rekenkamercommissie omdat de Wet versterking decentrale rekenkamers in werking is getreden. Met deze wet worden waterschappen en gemeenten verplicht om uiterlijk in 2025 een onafhankelijke, volledig extern samengestelde rekenkamer in te stellen.

In het wetsvoorstel is ook een afspraak opgenomen over het rechtmatigheidsoordeel, namelijk dat de dagelijkse besturen van de waterschappen vanaf 2025 zelf een verklaring afleggen over de vraag of de in de jaarrekening opgenomen financiële feiten in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving tot stand zijn gekomen. We bouwen daarom verder aan een professionele Verbijzonderde Interne Controle zodat we tijdig kunnen steunen op onze eigen onderzoeken en vanaf 2025 zelf een oordeel kunnen geven over de rechtmatigheid.

Wij nemen het initiatief voor verbeteren in verbinding met collega's en burgers

Met onze publiekscampagnes maken we bewoners bewuster van veilig, schoon en voldoende water. De eerste helft van 2023 staat in het teken van de waterschapsverkiezingen, daarvoor wordt op landelijk niveau een opkomst bevorderende campagne ontwikkeld. De landelijke campagne voorzien wij van een regionale doorvertaling die aansluit bij de inwoners van Noord-Holland. De landelijke Waterbazencampagne heeft een regionale doorvertaling gekregen. We laten zien wat wij doen en wat inwoners hier zelf aan kunnen doen in het kader van risicocommunicatie. Daarmee vergroten we het waterbewustzijn en het draagvlak voor onze werkzaamheden.

Met het KEP zetten we verdere stappen in onze verduurzaming. De meest efficiënte manier om te verduurzamen is door het energieverbruik te verminderen. De SDI stellen we zo in dat we – zonder het bedrijfsproces te verstoren – 15% minder gas verbruiken. Bij het vernieuwen van pompen in gemalen is de energie-efficiëntie en de visvriendelijkheid voor ons belangrijk. We wekken duurzame energie op met zon, groen gas en wind. Met deze energiemix spelen we in op mogelijke kansen die zich in onze omgeving voordoen om energieneutraal te worden en minder afhankelijk te zijn van de beperkte netwerkcapaciteit en verminderde beschikbaarheid van energie. We denken met de netwerkbeheerder mee om trafostations te bouwen om bij te dragen aan de uitbreiding van capaciteit. Dat kan mogelijk ook op onze gronden plaatsvinden. We kijken voor wind zowel naar bestaande turbines als naar nieuwe locaties op onze eigen locaties.

Behalve het innoveren van onze eigen bedrijfsprocessen en dienstverlening stimuleren we met het Waterinnovatiefonds innovatie door bedrijven op het gebied van onze waterschapstaken. Het fonds wordt opnieuw geëvalueerd en we nemen een besluit over de interne coördinatie, de externe communicatie en samenwerking met anderen.

Het kabinet heeft het voornemen genoemd om te komen tot een betere man-vrouwverhouding in de top van (semi)publieke organisaties. We worden verplicht een plan op te stellen waarin staat welke acties we gaan ondernemen om deze streefcijfers te behalen. Als HHNK willen we een diverse en inclusieve organisatie zijn en trekken we dit onderwerp breder. Het gaat dan niet alleen over man/vrouw, maar ook over mensen met een beperking, een andere culturele achtergrond, vanuit de LGBT+-gemeenschap en verschillende leeftijden. We maken een breed plan Diversiteit en Inclusiviteit met gerichte acties om dit een impuls te geven.

9.1 Resultaat 1: Een democratisch gekozen bestuur dat in overleg met de omgeving acteert.

In dit resultaat staat de taakuitoefening centraal. Hierbij kan worden gedacht aan het heffen van belasting, het implementeren van de Omgevingswet, reputatiemanagement, het KEP en watererfgoed. De exploitatie is hieronder te vinden, de toelichting op de verschillende thema's staat in hoofdstuk 1.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P065	21,3	22,9	27,2	-	0,1	-
Taakuitoefening bestuur en organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • We organiseren met gemeenten de waterschapsverkiezingen. • We werken het nieuwe bestuur in. • De implementatie van de Omgevingswet is vóór inwerkingtreding gereed. • We voeren de maatregelen van het KEP uit met een goede energiemix tussen zonne-energie, groen gas maken met extra vergisting en windenergie op eigen assets. • We besparen 15% gas. • We verkennen met kennisinstituten en bedrijfsleven het triple helix-innovatiemodel. • We maken twaalf erfgoedobjecten toegankelijk, fysiek dan wel digitaal. • We nemen deel aan zeven internationale projecten, fysiek dan wel digitaal. • We regelen middels het 'Project versnelde aanpak gebruik eigendommen' 300 gronddossiers. 					

De stijging van de exploitatie van € 1,3 miljoen wordt voor € 0,8 miljoen verklaard door de bijdrage aan de verkiezingen en de interne kosten zijn hoger vanwege het naar boven bijstellen van de norm voor productieve uren op basis van ervaring cijfers.

9.2 Resultaat 2: Een moderne organisatie die efficiënt, effectief en rechtmatig handelt

In dit resultaat gaat het om de ondersteuning die wordt geboden aan de taakuitoefening. Dit gaat om zaken als huisvesting, ICT, inkoop, control, financieel beleid en personeelsbeleid. Ook zijn organisatiebrede posten opgenomen zoals personeelslasten en dekking overhead, waterschapsbelasting en de reserves. De toelichting op de verschillende thema's staat in de hoofdstukken Bedrijfsvoering en Waterschapsbelastingen.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR21	B22	B23	JR21	B22	B23
P066	42,7	45,1	51,9	2,5	4,8	4,3
Ondersteuning bestuur en organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • De informatievoorziening is klaar voor de Omgevingswet. • We vervolgen de implementatie van het nieuwe kantoorconcept hybride werken. • We bereiden ons voor op de rechtmatigheidsverantwoording. • We gaan door met het opstellen en uitvoeren van het verbeterplan informatieveiligheid als onderdeel van compliance met de BIO. 					
P063 Personeelslasten	78,2	83,3	90,5	-	-	-
P051 (dekking) overhead	-117,0	-116,7	-134,2	-	-	-
P054 Onvoorzien Bestuur en Organisatie	-	0,2	0,1	-	-	-
Afronding	-	-0,1	-	-	-	-
Subtotaal	25,2	34,7	35,5	2,5	5,0	4,3
Waterschapsbelasting	-233,6	-238,1	-248,1	-	-	-
Algemene reserves	-	-12,7	-	-	-	-
Bestemmingsreserves	-2,2	1,2	-36,4	-	-	-
Afronding	-	-	-0,1	-	-	-
Totaal	-210,5	-214,9	-249,1	2,5	5,0	4,3

De stijging van exploitatie bij P066 van € 6,3 miljoen wordt veroorzaakt door een stijging van de kosten voor het wagenpark (€ 0,9 miljoen), kosten ICT (€ 0,6 miljoen) en huisvesting (€ 0,4 miljoen). Daarnaast is in de begroting 2023 voor € 4,0 miljoen dividenduitkering NWB verwerkt. In de begroting 2022 is dit voor € 3,2 miljoen verwerkt. Verder is voor € 3,3 miljoen de norm van productieve uren op basis van ervaringscijfers naar boven bijgesteld en voor € 2,3 miljoen door inzichten die in het MJP zijn verwerkt zoals extra fte's voor informatievoorziening en datagedreven werken

De personeelskosten nemen onder meer toe vanwege de cao, pensioenpremies en extra capaciteit die is toegekend in bestuursvoorstellen. De investeringen omvatten met name het Informatiebeleidsplan en de aanschaf van groot materieel.

We houden er rekening mee dat meer inwoners de waterschapsbelasting niet meer kunnen betalen en een beroep doen op kwijtschelding. De omvang hiervan is nog niet betrouwbaar in te schatten.

9.3 Meerjarige doorkijk

Exploitatie en investeringen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2024	2025	2026
Exploitatie	47,3	46,4	47,8
Investeringen	4,3	4,3	4,5

De kosten nemen toe door inflatie, het inhalen van de achterstand vervanging wagenpark en hogere kosten voor de deelname in Het Waterschapshuis en GDI.

9.4 Risico's Bestuur en Organisatie

In dit effect zijn de volgende risico's met een risicoscore van 9 en/of een maximaal financieel gevolg vanaf € 1 miljoen opgenomen.

Status	Risicogebeurtenis	Risico-score	Max. Fin. Gevolg	Beheersmaatregelen
Ongewijzigd	Een of meerdere erfpachters willen aanspraak maken op een schikkingsregeling.	2	€ 2.000.000	De betwiste voorwaarden worden in goed overleg met de erfpachter bijgesteld en verrekend.
Gewijzigd	De werkelijke netto-belastingopbrengst is meer dan 2% lager dan begroot of meer dan 1% lager t.o.v. de prognose bij de rapportage over de eerste 8 maanden.	6	€5.000.000	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijkse analyse op trends; ontwikkeling maatstaven. • 7 x per jaar analyse (begroot-werkelijk) en prognose. • Externe bronnenbenadering in jaarrekeningcyclus. • Administratieve organisatie / interne beheersing op orde gebracht. Monitoren van uitvoering controles. • 7 x per jaar wordt aansluiting tussen belastingsysteem en financieel systeem gemaakt. • Procesbeschrijvingen worden periodiek geactualiseerd. • Monitoring van de verwerking van de gegevens uit de bronadministraties. • We volgen het verloop van de kwijtschelding nauwgezet.

10. Bedrijfsvoering

In dit hoofdstuk gaan wij nader in op ontwikkelingen in de bedrijfsvoering.

Personeelsbeleid

We werken opgave- en gebiedsgericht en we zien dat de opgaves groter worden. We moeten 24/7 paraat staan en dat vraagt iets van de hoeveelheid en het soort medewerkers dat we in dienst nemen. Met de huidige bezetting staat er forse druk op het behalen van onze prestaties. Meer met minder is geen optie meer en daarom nemen we met het Strategisch personeelsplan afscheid van 'groei door krimp'. Bij deze begroting zit een SPP waarin we de effecten op kwantiteit van personeel van huidige en toekomstige taken weergeven. Toekomstige nieuwe taken zullen eerst vastgesteld worden in een MJP om integrale afweging mogelijk te maken.

Het steeds muterende coronavirus waart rond en we zien langzamerhand steeds meer de langetermijneffecten zoals een verhoogd ziekteverzuim. Gepaard met de situatie in Oekraïne, zorgt dit voor een onzekere, snel veranderende en complexe werk- en leefsituatie. We zetten daarom versterkt in op economische, sociale, psychologische en fysiologische ondersteuning. De kern van het beleid blijft het realiseren van een goede productiviteit en *output* aan de ene kant en duurzame inzetbaarheid aan de andere kant.

De oorlog in Oekraïne en corona maken ook positieve ontwikkelingen mogelijk. Zo werken we meer thuis, kunnen we zorgtaken combineren en werken we efficiënter. We worden bewuster van ons energieverbruik en zien dat ook levensmiddelen schaars kunnen zijn. We ervaren dat de sociale ontmoeting voor het werk heel belangrijk is. Deze ontwikkelingen kunnen ons waterschap een impuls geven om anders te werken, de inrichting van het pand aan te passen op meer ontmoetingsmogelijkheden en meer aandacht voor elkaar. We willen minder afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen en zien renderende kansen en leren anders te kijken naar bijvoorbeeld de SDI.

In 2022 had heel Nederland te maken met extreme krapte op de arbeidsmarkt. Deze krapte zal in 2023 iets afnemen door een afname van de economische groei in Nederland. In de meeste beroepsgroepen blijft de krapte in grote mate aanwezig. De krapte op de Nederlandse arbeidsmarkt is een structureel probleem en zal de komende jaren nog blijven bestaan. We stellen ons hierop in en werken aan tijdige maatregelen voor dreigende personeelstekorten. Zo investeren we blijvend in participanten, zijinstromers, stagiairs en trainees en onderzoeken we de inzet van statushouders. Verder kijken we naar de ontwikkeling van een gezamenlijk opleidingsinstituut met andere bedrijven in de regio. We gaan verder met het positioneren van ons waterschap als aantrekkelijke, flexibele en inclusieve werkgever. Daarbij blijven we kijken naar manieren om medewerkers te behouden, door ze een goed perspectief, mogelijkheid tot zelfontplooiing en een veilige en flexibele werkomgeving te bieden. We zien dat veel medewerkers de pensioengerechtigde leeftijd naderen of bereiken. Daarom bieden we aandacht, tijd en ruimte voor vitaliteit, duurzaamheid en kennisoverdracht. We geven uitvoering aan onze arbeidsmarktstrategie om ons waterschap te positioneren als topwerkgever in de regio.

We denken bewust na over hoe we met elkaar samenwerken afhankelijk van de aard van het werk, de locatie en de beschikbare elektronische hulpmiddelen. Deze vorm van hybride werken geeft ons een mooie kans om flexibel en verbindend leiding te geven, met vertrouwen als uitgangspunt. De HHNK Academie Leren & Ontwikkelen ontwikkelt in StudyTube eigen leer- en ontwikkelprogramma's voor kwalitatief leiderschap en de duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

Rechtmatigheidsverantwoording

Samen met het wetsvoorstel voor de onafhankelijke Rekenkamer is ook de rechtmatigheidsverantwoording behandeld in de Tweede Kamer. Eind 2022 zal de Eerste Kamer zich buigen over dit voorstel. Naar verwachting treedt het voorstel in per 2025. We bereiden ons voor op de rechtmatigheidsverantwoording door de interne controles risicogestuurd en planmatig in te regelen en uit te voeren.

Fysieke, sociale en informatieveiligheid

Veilig werken blijft voor iedereen van belang. We werken toe naar een fysiek, informatie én sociaal veilig HHNK. Vijf jaar na de eerste meting, voeren we een vervolgmeting uit van de veiligheidscultuur. We geven uitvoering aan de opleidingsmatrix voor veiligheidstrainingen en gebruiken de uitkomsten van de vervolgmeting om deze, waar nodig, te herijken.

In een meerjarig project werken we stapsgewijs naar het gewenste ambitieniveau op het vlak van informatieveiligheid. Binnen de Unie van Waterschappen is afgesproken dat we niveau vier van het volwassenheidsmodel nastreven en voorzieningen vervangen. Het niveau en de afspraken worden besproken met het algemeen bestuur. Uit de landelijke audit BIO AVG voor de waterschappen en *selfassessments* blijkt dat ons nog veel werk te doen staat om onze ambitie van volwassenheidsniveau vier waar te maken. Naar verwachting hebben we meer tijd nodig dan het uitgezette tijdspad om het gewenste volwassenheidsniveau te bereiken. De belangrijkste principes van de BIO zijn:

- voldoen aan de voorschriften en richtlijnen (*Comply*);
- geïntegreerd in de *Plan Do Check Act* cyclus;
- verantwoordelijkheid voor informatieveiligheid is belegd in de lijn;
- risico gebaseerd denken;
- verankering in bestaande en nieuwe organisatie-brede processen, benodigd voor volwassenheidsniveau vier;
- basisbeveiliging is eenvoudig aantoonbaar.

We werken een risicogebaseerd verbeterplan uit waarin we de aanbevelingen uit de landelijke audit en *selfassessments* integreren. Om betere grip te krijgen op informatieveiligheid en daarmee uiteindelijk een hoger volwassenheidsniveau te bereiken, zijn een Security Team en Security Board in het leven geroepen. Deze overlegstructuren voeren het eerder genoemde verbeterplan uit. Informatieveiligheid en privacy op strategisch niveau zijn het aandachtsgebied van de Security Board. De Functionaris Gegevensbescherming (FG) houdt derdelijns toezicht op het samenspel van de privacy officier (tweede lijn) en de afdelingen (eerste lijn) om ervoor te zorgen dat specifieke risicogerichte privacymaatregelen worden getroffen en nageleefd. Hierdoor kunnen we voldoen aan de wettelijke regels voor privacy, zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Door toezicht uit te oefenen op dit stelsel, beheersen we het risico op datalekken. Datalekken vormen een reputatierisico voor ons hoogheemraadschap. Als het bestuur de in het SPP gevraagde uitbreiding van 0,9 fte voor de FG niet toekent, is het stelsel in de derde lijn niet op orde en lopen we mogelijk meer risico op datalekken.

Inkoop en aanbesteding

In 2022 is het Programma Rechtmatige Inkoopende Organisatie (PRIO!) opgestart. Vanuit het programma worden concrete acties ontwikkeld en uitgevoerd om te komen tot verbeteringen op het gebied van doelmatig en rechtmatig inkopen. De uitvoering en borging in de lijnorganisatie loopt dit jaar door. In het streven naar duurzaam inkopen wordt uitvoering gegeven aan het Manifest "Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen" en de "Strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap waterschappen 2021-2030".

Concerncontrol

Concerncontrol is direct gepositioneerd onder de secretaris-directeur en heeft een onafhankelijke positie ten opzichte van de rest van de organisatie. De afdeling adviseert de secretaris-directeur, de directie, het dagelijks bestuur en de afdelingshoofden over het realiseren van een goed functionerende organisatie binnen bestuurlijke, wettelijke en budgettaire kaders, zodat onze doelen behaald worden. Dit doet we langs drie pijlers:

1. Interne beheersing en inrichting van de *three lines* binnen de organisatie, onder andere met het oog op de aankomende rechtmatigheidsverantwoording;

2. Interne onderzoeken en evaluaties: opstellen van een kader en een audit- en evaluatiejaarplan, de uitvoering daarvan, gericht op kwaliteitsborging en doorlopende verbetering;
3. Informatieveiligheid en privacy: het verder uitbouwen en bestendigen van de aanjagende en toezichhoudende rol. De Functionaris Gegevensbescherming en de Chief Information Security Officer zijn gepositioneerd bij Concerncontrol.

Huisvesting en materieel

Het project hybride werken, waarbij we ons huisvestingsconcept aanpassen aan het hybride werken, loopt door. Met het door het dagelijks bestuur vastgestelde plan (22.0323174) uit 2022 voeren we aanpassingen door in onze kantoorruimtes op het gebied van inrichting en voorzieningen. Ook passen we hier onze dienstverlening op aan. De focus ligt op het verminderen van vaste werkplekken, het creëren van meer formele en informele ontmoetingsplekken en het uniformiseren van het kantoormeubilair op hoofdkantoor en buitenlocaties.

We starten met de versnelde vervangingscyclus van ons wagenpark, waarbij we inzetten op zoveel mogelijk elektrische voertuigen en het realiseren van de daarbij behorende laadvoorzieningen. Verduurzaming vraagt ook om nieuw beleid en kaders, welke we dit jaar voltooien. Voor onze huidige wagens op fossiele brandstof versterken we ons duurzaam tanken beleid, waarbij we inzetten op 100% tanken van de duurzame diesel HVO100 voor onze dieselveertuigen.

De ontwikkeling van het assetmanagement van ons vastgoed is in volle gang. De vastgoedinspecties zijn afgerond en op basis van de criteria veiligheid en duurzaamheid stellen we een meerjarenonderhoudsplan op voor minimaal de komende vijf jaar. We vervangen het dak van het Noorderpolderhuis. In 2022 is gestart met het grootschalige noodzakelijke onderhoud aan het gebouw van stichting Waterproef in Edam. Dit onderhoud loopt door. Voor de fysieke beveiliging voeren we maatregelen door in onze gebouwen.

Maatschappelijk verantwoorde overheid (MVO)

In de uitvoering van onze maatschappelijke opdracht stellen we meerwaarde voorop. Een moderne overheidsorganisatie spant zich in om samen met maatschappelijke organisaties, bedrijven en burgers duurzame initiatieven mogelijk te maken. Maatschappij (People), milieu/duurzaamheid (Planet) en economie (Prosperity) zijn de vertrekpunten voor samenwerking met onze omgeving. We werken met publieke middelen en soms tegenstrijdige belangen, en komen ook voor dilemma's en soms ingewikkelde keuzes te staan. Een betrouwbare overheid durft keuzes te maken en legt deze uit. We zijn duidelijk over wat wel en niet mogelijk is. Openheid en transparantie staan voorop, we lichten onze koers en keuzes toe en leggen verantwoording af.

De afgelopen jaren zijn veel initiatieven geïnitieerd, met name op het gebied van duurzaamheid - planet). Ook zijn meerdere evaluaties uitgevoerd. Voor een constructief MVO beleid is het nodig dat we meten. Hiervoor zijn verschillende MVO *tools* beschikbaar. We onderzoeken of het mogelijk is om het maatschappelijk rendement van onze kerntaken en bedrijfsvoering vanuit 'People, Planet en Prosperity' inzichtelijk te maken.

Wet open overheid

In 2022 is de Woo in werking getreden. De wet kent drie belangrijke pijlers:

1. een actieve openbaarmakingsplicht voor elf categorieën documenten;
2. een inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten;
3. de passieve openbaarmaking, zijnde openbaarmaking op verzoek.

De implementatie van de Woo is een meerjarig traject waar de Rijksoverheid meerjarig geld voor beschikbaar stelt. De kosten van de implementatie zijn voor de jaren 2023-2026 begroot op € 0,34 miljoen per jaar. Deze kosten bestaan uit de inzet van een programmateam, het verrichten van juridisch- en ICT-onderzoek, het realiseren van benodigde systeemaanpassingen en de aanstelling van een Woo contactpersoon. De Rijksoverheid stelt in 2023 € 0,26 miljoen beschikbaar. Hieronder

geven we per deelonderwerp aan welke acties dit jaar worden ondernomen ten behoeve van de implementatie van de Woo.

Actieve openbaarmakingsplicht

De actieve openbaarmakingsplicht wordt gefaseerd ingevoerd. In 2023 worden de op dat moment verplichte categorieën documenten actief openbaar gemaakt. Per categorie gaan wij na of er aanverwante documenten zijn die niet direct tot de verplichte categorie behoren, maar waarvan het wel nuttig is dat zij openbaar worden gemaakt. Deze documenten maken we op dat moment ook openbaar.

Voor de openbaarmaking richt het Rijk een platform in, genaamd Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI). Afhankelijk van de realisatiedatum van dit platform, realiseren we dit jaar de benodigde koppelingen/ontsluitingen om documenten op PLOOI openbaar te maken.

Passieve openbaarmakingsplicht en Woo-contactpersoon

Voor de passieve openbaarmaking richten wij een werkproces in, waardoor verzoeken zo efficiënt mogelijk afgehandeld worden. Hiermee samenhangend, hebben we een Woo-contactpersoon in dienst. De Woo-contactpersoon helpt mensen en bedrijven bij vragen over informatie en coördineert de afhandeling van Woo-verzoeken.

Verbetering informatiehuishouding

We werken continu aan het verbeteren van de informatiehuishouding en volgen hierbij de *baseline* basis op orde. Dit is ook in ons informatiebeleidsplan als uitgangspunt opgenomen. Voor dit jaar staan concreet op de planning:

- De verdere uitrol van zaakgericht werken;
- Het implementeren van de single digital gateway;
- Het realiseren van publieke machtigingsvoorziening in het kader van de Wet digitale overheid;
- De verdere implementatie van de BIO;
- Afronding invoering Omgevingswet.

Overige activiteiten

Om medewerkers bewust te maken van de Woo, doorlopen we een bewustwordingstraject. Met onder meer themabijeenkomsten worden medewerkers bewust gemaakt van de strekking en de inhoud van de wet.

11. Incidentele baten en lasten

Incidentele baten

We krijgen eenmalige bijdrage van uittredende gemeente van € 3,9 miljoen voor de overdracht wegen.

We verwachten van de NWB een dividenduitkering te ontvangen van € 4,0 miljoen.

Incidentele lasten

Vanwege de overdracht van wegen zijn de afschrijvingskosten € 3,9 miljoen hoger.

12. Kostentoerekening

Renteomslag

We passen geen directe financiering toe. Er is dus geen koppeling van een lening aan een investering. Daarom hanteren we voor de berekening van de kapitaallasten een algemeen rentepercentage, de zogenaamde omslagrente.

Onze rentekosten bestaan uit:

- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van geldleningen;
- de aan externe kredietverstrekkers betaalde rente van rekening-courant.

Met behulp van een omslagrentepercentage worden de netto rentelasten 'omgeslagen' over alle investeringen. De onderstaande tabel toont het berekende percentage. In 2023 gaan we uit van een omslagrente van 1,55% (2022: 1,6%).

Renteomslag <i>(bedragen x € 1 Miljoen)</i>	2022	2023
Rentelasten langlopende geldleningen	6,2	5,7
Rentelasten rekening-courant	-	-
<i>Totaal rentelasten</i>	6,2	5,7
Rentebaten rekening-courant / deposito's	-	-
Bespaarde rente door gebruik bestemmingsreserves	-	-
<i>Totaal rentebaten</i>	-	-
Netto rentelast	6,2	5,7
Totale boekwaarde investeringen	388	367
Omslagrente (netto rentelast/ investeringen)	1,6%	1,55%

Kostentoerekening

Onze administratie is ingericht volgens de voorgeschreven productindeling van de Unie van Waterschappen. Om ervoor te zorgen dat we de kosten en opbrengsten zo correct mogelijk verdelen over de producten hanteren we de volgende systematiek van kostentoerekening:

- De kosten en opbrengsten waarvan duidelijk is op welk product ze betrekking hebben verantwoordt we direct op het betreffende product.
- Kosten en opbrengsten die niet direct op een product betrekking hebben verzamelen we in eerste instantie op de betreffende afdeling en rekenen we op basis van de ureninzet (uren maal tarief) toe aan de producten.
- De kosten van de ondersteunende producten rekenen we toe aan de onderliggende beheer- en beleidsproducten. Dit op basis van het totale aantal directe uren per product.
- De resultaten op de producten rekenen we toe aan de taken.

13. Waterschapsbelastingen

We heffen vier soorten waterschapsbelasting, namelijk watersysteemheffing, wegenheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing. De watersysteemheffing en de verontreinigingsheffing worden geheven voor de kosten verbonden aan het watersysteembeheer. De wegenheffing is ter bekostiging van het wegenbeheer in een deel van ons gebied. Met de zuiveringsheffing dekken we de kosten verbonden aan het zuiveringsbeheer.

De watersysteemheffing en wegenheffing worden opgebracht door de inwoners (per woonruimte) en de eigenaren van gebouwen, ongebouwde grond en natuur. Bij de watersysteemheffing is onder meer de inwonerdichtheid bepalend voor het aandeel dat inwoners in de kosten dragen. Voor de wegenheffing bepalen de kosten van de doorgaande wegen het door inwoners op te brengen aandeel. Bij beide heffingen dragen eigenaren het resterende deel. De economische waarde van gebouwen, ongebouwde grond en natuur is de indicator van het belang dat zij bij de taakuitoefening van het waterschap hebben. De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing worden geheven op basis van vervuilingseenheden (ve) volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

In 2022 zijn we voor het opleggen van belastingen aangesloten op de Landelijke voorziening Waardering onroerend goed (LV WOZ). Hierdoor hebben we een deel van de belastingaanslagen later dan gebruikelijk opgelegd. In 2023 hopen we vruchten te plukken van de invoer van de LV WOZ. Inwoners en bedrijven die in 2023 geconfronteerd worden met dubbele afschrijvingen van de belasting kunnen maatwerkafspraken maken.

Eenpersoonshuishoudens die onderdak geven aan Oekraïense vluchtelingen kunnen in een ander belastingregiem vallen. Hiervoor kunnen zij kwijtschelding aanvragen zodat opvang niet leidt tot hogere waterschapsbelasting. Daarnaast zijn de vermogensdrempels voor kwijtschelding verhoogd. De tarieven en belastingprofielen in de begroting 2023 zijn onder andere gebaseerd op de WOZ-waardeontwikkeling die gemeenten in april 2022 hadden verwacht. In oktober 2022 voert de Waarderingskamer opnieuw een inventarisatie uit onder gemeenten. Mocht uit deze inventarisatie blijken dat de verwachting is dat de WOZ-waarden harder stijgen dan eerder verwacht, dan zullen de tarieven op basis hiervan ten opzichte van de begroting 2023 naar beneden worden bijgesteld. Hiermee voorkomen we dat inwoners en bedrijven meer belasting betalen dan noodzakelijk. In december stelt uw college de definitieve tarieven vast in de heffingsverordeningen.

Correctieposten

Bij de berekening van de belastingtarieven wordt rekening gehouden met verminderingen. Dit is een verlaging van het aanslagbedrag omdat bijvoorbeeld de waarde of het aantal ve niet juist is vastgesteld. Vervolgens worden de correctieposten 'kwijtschelding' en 'oninbaar' toegepast. Hieronder volgt de uitleg van deze termen.

Kwijtschelding

Wanneer een belastingschuldige niet in staat is de aanslag waterschapsbelasting te betalen, kan hij kwijtschelding aanvragen. We verwachten mogelijk meer kwijtscheldingsaanvragen door de onzekerheden in de economie. Kwijtschelding is alleen mogelijk voor aanslagen waterschapsbelasting die betrekking hebben op de woonruimte die de aanvrager zelf bewoont. De digitalisering verlicht zowel voor de aanvrager als voor ons de administratieve lasten. Bij de aanvraag en behandeling van kwijtscheldingsverzoeken werken wij samen met 18 gemeenten in ons beheergebied.

Het bestaande kwijtscheldingsbeleid kan worden verruimd op basis van de Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden die per 17 september 2022 in werking is getreden. Deze nieuwe ministeriële regeling biedt waterschappen de mogelijkheid om met een hogere vermogensnorm rekening te houden bij de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken. Feitelijk betekent dit dat men een hoger banksaldo mag hebben en toch kwijtschelding kan krijgen. In december 2022 zal het dagelijks bestuur hiertoe een voorstel aanbieden aan het algemeen bestuur.

Oninbaar

Wij treffen alle mogelijke maatregelen om een aanslag betaald te krijgen. Soms is dit niet mogelijk, bijvoorbeeld bij een faillissement of overlijden. Als de deurwaarder concludeert dat op geen enkele wijze meer een betaling te verwachten valt, neemt de ambtenaar belast met de invordering een besluit waarmee we de pogingen staken een nog openstaande aanslag in te vorderen.

Belastingtarieven

De berekening van de belastingtarieven 2023 is zichtbaar gemaakt in onderstaande tabel. De belastingopbrengst per categorie kunnen door afrondingen in beperkte mate afwijken van de begrote opbrengsten.

Categorie	Belasting-eenheid	Tariefdif-ferentiatie*	Netto draagvlak 2022**	Tarief 2022 (€) **	Bruto draagvlak 2023**	Correctie-posten	Netto draagvlak 2023**	Tarief 2023 (€) **	Belastingopbrengst (bedragen x € 1.000)
Watersysteemheffing									
Gebouwd	WOZ-waarde	-	187.954.275.850	0,03830%	220.554.998.000	-88.221.999	220.466.776.001	0,03435%	75.730
Gebouwd buitendijks	WOZ-waarde	-75%	880.988.863	0,00958%	1.019.500.000	-101.950	1.019.398.050	0,00859%	84
Ingezetenen	woonruimte	-	481.462	108,16	513.000	-27.610	485.390	112,85	54.776
Ongebouwd	hectare	-	117.941	115,83	118.500	-47	118.453	120,89	14.320
Ongebouwd wegen	hectare	+287%	6.188	448,26	6.350	-10	6.340	467,84	2.970
Ongebouwd buitendijks	hectare	-75%	255	28,96	255	-0	255	30,22	8
Ongebouwd wegen buitendijks	hectare	+212%	60	361,39	65	-0	65	377,18	25
Natuurterrein	hectare	-	26.537	5,31	26.360	-11	26.349	5,62	148
<i>Afronding</i>									-1
Totaal Watersysteemheffing									148.060
Zuiveringsheffing									
Woon- en bedrijfsruimten	ve	-	1.475.894	57,68	1.551.000	-54.525	1.496.475	62,12	92.961
Verontreinigingsheffing									
Woon- en bedrijfsruimten	ve	-	12.548	57,68	12.570	-38	12.532	62,12	778
Wegenheffing									
Gebouwd	WOZ-waarde	-	50.500.191.273	0,01009%	34.697.426.000	-13.878.970	34.683.547.030	0,00812%	2.816
Ingezetenen	woonruimte	-	128.406	39,58	78.700	-3.565	75.135	37,38	2.809
Ongebouwd	hectare	-	41.679	30,83	17.800	-7	17.793	39,90	710
Natuurterrein	hectare	-	4.848	2,37	3.640	-1	3.639	1,75	6
Totaal Wegenheffing									6.341
<i>Afronding</i>									4
Totale belastingopbrengst									248.144

* De tariefdifferentiatie zoals vastgelegd in de Kostentoedelingsverordening watersysteembeheer HHNK 2020.

** Het getoonde draagvlak is exclusief de tariefdifferentiatie, in de tarieven is de tariefdifferentiatie toegepast.

Belastingprofielen

Bij onderstaande voorbeeldprofielen geeft de belastingdruk het volgende beeld:

Voorbeeldprofielen <i>(bedragen x € 1)</i>	Exclusief de wegentaak			Inclusief de wegentaak		
	Aanslag- bedrag 2022	Aanslag- bedrag 2023	Verande- ring in %	Aanslag- bedrag 2022	Aanslag- bedrag 2023	Verande- ring in %
Eenpersoonshuishouden	166	175	5,5%	205	212	3,4%
Meerpersoonshuishouden	281	299	6,4%	321	337	4,9%
Meerpersoonshuishouden met eigen woning (€ 386.527)	410	432	5,3%	484	501	3,5%
Meerpersoonshuishouden met eigen woning groot (€ 805.262)	550	576	4,7%	660	679	2,8%
Procesindustrie	94.873	99.810	5,2%	98.593	102.846	4,3%
Groothandel	1.706	1.649	-3,4%	2.004	1.891	-5,6%
Klein bedrijf	455	443	-2,7%	530	504	-4,9%
Agrarisch bedrijf (60 hectare)	7.594	7.868	3,6%	9.567	10.363	8,3%
Natuurgebied (1.000 hectare)	5.310	5.620	5,8%	7.680	7.370	-4,0%

Stijgingen en dalingen in de profielen worden veroorzaakt door wijzigingen in belastingtarieven. Belastingtarieven kunnen wijzigen door een verandering in draagvlak (ve, WOZ-waarde et cetera) en een stijging of daling van de kosten die toegerekend worden aan de belastingtaak.

Verloop bestemmingsreserves

Het verwachte verloop van de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie van de taken over 2023 is als volgt:

Bestemmingsreserves <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Stand 01-01-2023	Vermeerderingen 2023	Onttrekkingen 2023	Stand 31-12-2023
Watersysteembeheer	11,7	-	-11,8	-0,1
Zuiveringsbeheer	23,5	-	-23,9	-0,3
Wegenbeheer	13,8	-	-0,7	13,1
Totaal	49,1	-	-36,4	12,7

In de mutatie is het (voorlopige) resultaat van de tweede concernrapportage 2022 niet verwerkt.

14. Weerstandscapaciteit en risicomanagement

De benodigde weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële ruimte nodig is om substantiële tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend aan de hand van risicoanalyse. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve.

Begroting 2023

In 2022 heeft het algemeen bestuur de Kadernota Risicomanagement 2022 vastgesteld. Daarbij zijn een aantal wijzigingen in ons risicobeleid doorgevoerd. De meest relevante zijn:

- de risico's die onderdeel uitmaken van de berekening van de weerstandscapaciteit: alleen risico's met een financieel gevolg vanaf € 1 miljoen die in een keer ten laste van de exploitatie komen, worden meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.
- de indeling van de kans en de percentages die gehanteerd worden voor de berekening: andere percentages gehanteerd voor de drie kans klassen.
- we hanteren de methode van de Universiteit van Twente.

De risico's en berekeningen van de weerstandscapaciteit in de begroting 2023 zijn conform de Kadernota Risicomanagement 2022 uitgevoerd.

De benodigde weerstandscapaciteit is berekend door het financieel gevolg te vermenigvuldigen door de kans dat een risico zich zal voordoen. Bij deze berekeningen zijn alle risico's meegenomen die een financieel gevolg hebben vanaf € 1 miljoen en die ineens ten laste van exploitatie kunnen komen. De som hiervan vormt de basis voor de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 9,5 miljoen. Dit is minder dan in de jaarstukken 2021 (€ 23,4 miljoen). Dat komt doordat risico's kleiner dan € 1 miljoen en risico's die niet ineens ten laste van de exploitatie komen, volgens de Kadernota Risicomanagement 2022, niet meer meetellen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicomanagement

Periodiek actualiseren we de risico's en rapporteren we over risico's met een risicofactor 9 en/of een maximaal financieel gevolg vanaf € 1,0 miljoen. Dit doen we per effect in hoofdstukken 2 tot en met 8.

Weerstandscapaciteit en algemene reserve

In de Kadernota Risicomanagement 2022 hebben we een bandbreedte van de weerstandsratio tussen 1,4 en 2,0 vastgesteld. De weerstandscapaciteit wordt twee maal per jaar berekend, zowel bij de begroting als bij de jaarstukken. Op basis van de kadernota vindt een storting of onttrekking plaats bij resultaatbestemming van de jaarrekening.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit} = \text{Algemene reserve}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{minimaal } 1,4 / \text{maximaal } 2,0$$

De algemene reserve bedraagt eind 2022 € 15,6 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 9,5 miljoen. Dit komt uit op een ratio weerstandsvermogen van 1,7 en valt hierdoor binnen de eerder genoemde bandbreedte.

Risico's weerstandscapaciteit

De risico's die we in de effecten presenteren hebben een risico 9 en/of een maximaal financieel gevolg vanaf € 1 miljoen. De tabel hieronder geeft een andere doorsnede, van de risico's die invloed heeft op de weerstandscapaciteit.

Top 10	Risicogebeurtenis	Risico -score	Max. Fin. Gevolg	Kans van optreden	Invloed op weerstand-capaciteit
1	De werkelijke netto-belastingopbrengst is meer dan 2% lager dan begroot of meer dan 1% lager t.o.v. de prognose bij de rapportage over de eerste 8 maanden.	6	€ 5 miljoen	50%	26,5%
2	Ontstaan van watervervuiling oppervlaktewater door grote calamiteiten.	4	€ 8,5 miljoen	25%	22,5%
3	Onvoldoende slibverwerkingscapaciteit (intern en/of extern).	9	€ 4 miljoen	50%	21,2%
4	Er breekt een kering door.	3	€ 10 miljoen	10%	10,6%
5	Onvoldoende granulaatverwerkingscapaciteit.	9	€ 1 miljoen	50%	5,3%
6	We behalen onze emissie-ambities niet.	4	€ 2 miljoen	25%	5,3%
7	Door langdurige droogte treedt zoutschade op aan gewassen en onherstelbare schade aan natuurgebieden. Agrariërs en natuurbeheerders claimen schadevergoeding bij HHNK.	2	€ 1,5 miljoen	25%	4,0%
8	Niet verkrijgen van of niet voldoen aan omgevingsvergunningen.	2	€ 1 miljoen	25%	2,6%
9	Een of meerdere erfpachters willen aanspraak maken op een schikkingsregeling.	2	€ 2 miljoen	10%	2,1%

15. Financiering

15.1 Treasury

Een groot deel van ons bezit financieren we met vreemd vermogen. Dit doen we door geld te lenen bij banken. Met treasury beheren we onze kasstromen: door voldoende middelen aan te trekken kunnen we aan al onze verplichtingen voldoen. We trekken middelen tegen zo laag mogelijke rentekosten aan, zoals de lening van € 651 miljoen tegen 0% rente in 2021, en houden de risico's binnen de afgesproken normen van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en ons treasurystatuut. Daarbij hebben we te maken met actuele rentestijgingen als gevolg van inflatie en geopolitieke ontwikkelingen.

Rentevisie

Voor 2023 hanteren we een omslagpercentage van 1,55% (begroting 2022: 1,6%). We hebben in 2021 tegen 0% een lening aangetrokken om de financieringsbehoefte tijdens de looptijd van het MJP af te dekken. Daarom hoeven we in 2023 geen nieuwe lening aan te trekken of gebruik te maken van de rekening-courantkrediet.

Regelgeving

De regels voor het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de Wet Fido. Het doel hiervan is het bevorderen en in stand houden van solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden. De wet bevat twee instrumenten om deze doelstellingen te toetsen:

- De kasgeldlimiet beperkt het renterisico op korte financieringen. De grens geeft aan tot welk bedrag decentrale overheden activiteiten met korte middelen (<1 jaar) mogen financieren;
- De renterisiconorm beperkt het renterisico op lange financieringen (>1 jaar) door te streven naar een spreiding van looptijden van lange geldleningen. De som van de aflossingen en het leningenbedrag dat in aanmerking komt voor renteherziening mag de norm niet overschrijden.

	Wettelijke norm	Norm voor HHNK	Beheersmaatregel
Kasgeldlimiet	23% van het begrotingstotaal	23% x € 325,0 miljoen = € 74,75 miljoen	We maximaliseren het rekeningcourant-krediet bij de NWB op € 70 miljoen.
Renterisiconorm	30% van het begrotingstotaal	30% x € 325,0 miljoen = € 97,5 miljoen	Onze aflossingen bedragen in 2023 € 66,7 miljoen en we hebben geen leningen die in aanmerking komen voor renteherziening.

Risico's

Voor de beleidsvoornemens over financieel risicobeheer verwijzen we naar hoofdstuk 14. Hieronder staan de financiële risico's die een rol spelen bij het beheer van de liquiditeiten.

- *Renterisico*: het risico dat we in de toekomst geldleningen afsluiten tegen een hogere rente waardoor de jaarlijkse rentekosten stijgen. Dit risico is beheerst omdat we in 2021 een lening van € 651 miljoen tegen 0% rente hebben aangetrokken die gelijk is aan de financieringsbehoefte voor de komende jaren.
- *Kredietrisico of debiteurenrisico*: het risico op waardedaling van de vorderingspositie door het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de wederpartij. Dit risico beheersen we door een strak invorderingsbeleid te voeren, met uiteindelijk inschakeling van deurwaarders. Voor de invordering van waterschapsbelastingen beschikken we over sterke rechtsmiddelen.
- *Liquiditeitenrisico*: het risico dat we over onvoldoende financiële middelen beschikken om aan de directe verplichtingen te voldoen. Dit risico is beheerst omdat we een lening hebben aantrokken gelijk aan de toekomstige financieringsbehoefte.
- *Valutarisico*: dit risico kan ontstaan bij handelen in verschillende valuta's. We lopen geen valutarisico, omdat we niet in verschillende valuta's handelen.

Liquiditeitsprognose

Voor het begrotingsjaar 2023 hebben we een liquiditeitsprognose opgesteld. Op kasbasis verwachten we € 519,9 miljoen aan uitgaven en € 369,6 miljoen aan inkomsten. Het moment van uitbetalen van de HWBP-subsidies kent een onvoorspelbaar karakter en dit kan tot onverwachte kasstromen leiden gedurende het jaar.

Bij een positief rekening-courantsaldo zijn we verplicht om dit saldo te stallen in de 'schatkist' van de Nederlandse staat, het zogenaamde schatkistbankieren.

Kasstroomoverzicht 2023	
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	
Resultaat	0
<i>Aanpassing voor:</i>	
Afschrijvingen	41,5
Onttrekking voorziening	-10,2
Dotatie voorziening	12,3
Mutatie eigen vermogen	-42,1
Totaal aanpassing	1,5
Mutatie werkkapitaal	24,8
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	26,3
Investerings in (im)materiële vaste activa	-172,8
Bijdragen in (im)materiële vaste activa	62,9
Investerings in financiële vaste activa	-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-109,8
Aflossing langlopende leningen	-66,7
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	-66,7
Mutatie geldmiddelen	-150,3

Ontwikkelingen die van invloed zijn op de treasuryfunctie en het -beleid

Als zich kansen voordoen binnen de leningenportefeuille, benutten we deze door bijvoorbeeld een lening vervroegd af te lossen. We handelen hierbij binnen de ruimte die de wetgeving ons biedt.

15.2 EMU-saldo

In het Verdrag van Maastricht is een aantal afspraken gemaakt in het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie in het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economische en Monetaire Unie (EMU). Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort (overheidstekort) van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. Om ervoor te zorgen dat het Nederlandse tekort binnen de gestelde norm van 3% blijft, is de Wet Hof vastgesteld. Hierin is bepaald dat de waterschappen 0,05% mogen bijdragen aan dit tekort. Voor ons bedraagt deze norm € 37,9 miljoen tekort. De berekening van ons EMU-saldo voor 2023 is weergegeven in onderstaande tabel.

EMU-saldo	
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	
EMU-exploitatieresultaat	-42,1
Vermeerderingen investeringen	-172,8
Investeringsubsidies en bijdragen van derden	122,8
Afschrijvingen	41,5
Invloed investeringen	-8,4
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	12,3
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-10,2

Invloed voorzieningen	2,1
<i>Afronding</i>	<i>-0,1</i>
EMU-saldo volgens begroting 2023	-48,5

Het EMU-exploitatieresultaat van € -42,1 miljoen is de onttrekking aan de reserves (€ 42,1) zoals weergegeven in paragraaf 17.1. De begrotingscijfers zijn hoger dan de EMU-norm door de hogere energiekosten en dekking via de reserves. We informeren onze toezichthouder.

15.3 Schuldenpositie

Schuldenpositie <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Stand per	Mutaties in 2023		Stand per	Rente 2023
	1 januari 2023	Vermeerderingen	Aflossingen	31 december 2023	
Onderhandse leningen van:					
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	889,4	-	-66,7	822,7	5,7
- af te sluiten leningen 2023	-	-	-	-	-
Saldo rekening-courant (schuld) en schatkist (vordering)	-375,1	150,3	-	-224,8	-
<i>Afronding</i>					
Totaal	514,3	150,3	-66,7	597,9	5,7

De totale schuldenpositie is op 31 december 2023 € 597,9 miljoen negatief. Dit bestaat uit langlopende leningen van € 822,7 miljoen negatief en een schatkist van € 224,8 miljoen positief. De rente is € 5,7 miljoen en de reguliere aflossing is € 66,7 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage van de langlopende geldleningen is 0,67%.

Het gemiddelde rentepercentage van 0,67% wijkt af van de omslagrente van 1,55%. Dit komt door het verschil in berekenen. De omslagrente wordt gebruikt om rentekosten toe te rekenen aan onze (im)materiële vaste activa als onderdeel van de kapitaallasten. De omslagrente berekenen we door de rentekosten te delen door de (im)materiële vaste activa.

De schuldenpositie mag in 2040 maximaal tweemaal de belastingopbrengst zijn, zoals afgesproken in het MJP 2023-2026. De schuldratio komt uit op 1,4 en blijft binnen deze norm. De schuldenpositie wordt sterk beïnvloed door de subsidie-inkomsten van het HWBP.

16. Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Stand 01-01-2023	Vermeerderingen 2023	Verminderings 2023	Stand 31-12-2023
Algemene reserves	15,6	-	-	15,6
Bestemmingsreserves				
Watersysteembeheer	11,7	-	-11,8	-0,1
Zuiveringsbeheer	23,5	-	-23,9	-0,3
Wegenbeheer	13,8	-	-0,7	13,1
<i>Afronding</i>				
Totaal	49,1	-	-35,9	12,7
Egalisatiereserves				
Amsterdam-Noord	2,8	-	-2,8	-
Erfpachtgronden	3,9	-	-1,0	2,9
Huisvesting	10,2	-	-1,5	8,8
Werven	2,7	-	-0,4	2,4
CO ₂ -emissiereductie	0,9	-	-0,1	0,9
Nazorgfase HWBP-2 projecten	16,3	-	-	16,3
HWBP-projecten	3,3	-	-	3,3
<i>Afronding</i>	-	-	-0,1	-
Totaal	40,9	-	-5,7	34,6
Voorzieningen				
Baggeren	17,8	4,6	-5,0	17,5
Pensioenverplichtingen	1,2	-	-0,2	0,9
Persleidingen en rioolgemalen	12,6	7,7	-5,0	15,3
Wachtgeld voormalig bestuurders	-	-	-	-
<i>Afronding</i>				
Totaal	40,9	12,3	-10,2	33,7

Staat van reserves en voorzieningen

HHNK kent naast een aantal specifieke voorzieningen een drietal verschillende soorten reserves, ieder met een eigen doel:

- De algemene reserve: de reserve is bedoeld voor calamiteiten met grote financiële gevolgen. Kadernota risicomanagement is in 2022 geactualiseerd. Een van de aanpassingen is dat investeringsrisico's niet meetellen en zorgt voor een vermindering van de reserve.
- De bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie: om belastingtarieven niet van jaar op jaar te laten schommelen is het wenselijk een instrument te hebben dat voor tariefsegalisatie kan worden ingezet.
- De overige bestemmingsreserves: een deel van het positieve resultaat van de jaarrekening (bijvoorbeeld wegens incidentele inkomsten) kan bestemd worden in verband met exploitatielasten die samenhangen met toekomstige investeringen en/of specifieke maatregelen in de exploitatiesfeer. Deze egalisatiereserves worden in de toekomst gebruikt om de kosten van investeringen en maatregelen te dekken zodat belastingtarieven minder hoeven te stijgen. Ook deze reserves hebben dus het karakter van tariefsegalisatie.

Egalisatiereserves

Amsterdam-Noord

In 2009 hebben we het wegenbeheer in Amsterdam-Noord overgedragen aan de gemeente. Amsterdam heeft een afkoopsom betaald voor de door ons gedeerde belastingopbrengst. Deze is gestort in een egalisatiereserve. De weggevalle belastingopbrengst van het wegenbeheer wordt jaarlijks gecompenseerd door een onttrekking uit deze reserve. Vanwege het overdragen van de wegen valt deze reserve geheel vrij.

Erfpachtgronden

Door de verkoop van erfpachtgronden verminderen de jaarlijkse erfpachtopbrengsten. De inkomsten van de verkopen zijn daarom toegevoegd aan een egalisereserve. De lagere erfpachtopbrengsten worden gecompenseerd door jaarlijks een deel van de reserve te laten vrijvallen ten gunste van het exploitatieresultaat.

Huisvesting

De verkoopopbrengsten van kantoorpanden worden in de egalisereserve huisvesting gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisereserve huisvesting gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het (hoofd)kantoor in Heerhugowaard. De reserve wordt benut gedurende de periode die gelijk is aan de gemiddelde afschrijvingstermijn van het (hoofd)kantoor.

Werven

De verkoopopbrengsten van werven worden in de egalisereserve werven gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisereserve werven gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het wervenplan.

CO₂-emissiereductie

De egalisereserve CO₂-emissiereductie is opgebouwd uit niet-bestede budgetten uit 2010 en 2011. De reserve wordt gebruikt ter dekking van kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te reduceren.

Nazorgfase HWBP-2-projecten

Voor projecten van HWBP-2 die naar de beheerorganisatie worden overgedragen, is in 2020 een reserve ingesteld voor het onderhoud. Subsidie die voor de opleverde projecten wordt ontvangen, wordt aan deze reserve gedoteerd zodat de jaarlijkse lasten hieruit kunnen worden onttrokken.

HWBP-projecten

Bij HWBP-projecten ontvangen we subsidie per projectfase over de geraamde kosten. Door de risico-opslag die in de raming is opgenomen, kan de subsidie soms hoger uitvallen dan de werkelijke kosten van een projectfase. Volgens de verslaggevingsrichtlijnen moeten we per projectfase het resultaat bepalen. Tot 2021 hanteerden we een andere werkwijze waarbij we het resultaat per afgerond project bepaalden. De nieuwe werkwijze heeft in 2021 een resultaat opgeleverd van € 3,3 miljoen en is via het voorstel van de jaarrekening aan deze reserve gedoteerd.

Voorzieningen

Baggeren

De voorziening baggeren is gevormd om schommelingen in de kosten van de baggerwerken te egaliseren. De dotatie aan deze voorziening bedraagt € 4,6 miljoen.

Pensioenverplichtingen in eigen beheer

De voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer is ingesteld om te voorzien in de pensioenverplichting van voormalig bestuurders.

Persleidingen en rioolgemalen

Vanaf 2017 wordt de vervanging van persleidingen en rioolgemalen vanuit de exploitatie betaald. Om de kosten gelijkmatig te verdelen is een voorziening ingesteld. De dotatie aan deze voorziening is vastgesteld op € 7,7 miljoen.

Voorziening wachtgeld voormalig bestuurders

Deze voorziening is in 2020 gevormd voor voormalig bestuurders die recht hebben op uitkeringen vanuit de wachtgeldregeling.

17. Verbonden Partijen

Wij werken op veel manieren samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en particulieren. Meestal zijn het zelfstandige organisaties. Soms is het echter wenselijk om de krachten te bundelen tot een gezamenlijke organisatie of willen we zeggenschap over een partij waardoor we meer kunnen sturen of beleid kunnen bepalen. We spreken dan van een verbonden partij.

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin wij een bestuurlijk én een financieel belang hebben. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur van een organisatie, of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer we middelen ter beschikking hebben gesteld die niet verhaalbaar zijn in geval van faillissement, dan wel wanneer we aansprakelijk kunnen worden gesteld voor een bedrag indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Indien een mogelijkheid tot samenwerking zich aandoe, zal het dagelijks bestuur een voorstel tot het aangaan van een verbonden partij aan het algemeen bestuur voorleggen waarbij informatie wordt aangeleverd over onze beleidsuitgangspunten.

Het voordeel van een verbonden partij is dat doordat we zitting hebben in een bestuur in zekere mate eisen kunnen stellen aan beleidsuitgangspunten en dat we dit kunnen controleren. Door in de jaarstukken en de begroting de overzichten van de verbonden partijen actueel te houden, wordt inzicht gegeven over het verloop en de voortgang.

Daartoe vragen we jaarlijks aandacht voor zaken die wij belangrijk vinden zoals maatschappelijk verantwoord ondernemen en goed werkgeverschap. We toetsen uiteraard of de partijen zich aan wettelijke vereisten en verplichtingen houden, maar ook doen we dat door in bestuursvergaderingen vragen te stellen over het gevoerde beleid. Onze bestuurlijke vertegenwoordiger brengt dit in tijdens de jaarlijkse contactmomenten, zoals bijvoorbeeld de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.

Jaarlijks benoemt het dagelijks bestuur een onderwerp waarover we de verbonden partijen verzoeken (extra) te rapporteren. Voor 2023 vragen we onze verbonden partijen naar hun ambitie om diversiteit in het personeelsbestand te bevorderen in de context van de huidige krappe arbeidsmarkt en welke stappen zij hierin willen gaan zetten.

Overeenkomstig het Waterschapsbesluit geven we in de begroting een overzicht van onze verbonden partijen. In onderstaande tabellen zijn de financiële waarden (indien bekend) van de deelnemingen weergegeven, deze zijn gebaseerd op de meeste recente cijfers van onze verbonden partijen.

Naam verbonden partij	Nederlandse Waterschapsbank (NWB)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, <i>electronic banking</i> en consultancy en verstrekt ons lang- en kortlopende geldleningen. Door het houden van aandelen in de NWB zijn we verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld en kapitaalmarkten.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000.000)	31-12-2021	31-12-2020
	Activa	96.019	106.882
	Eigen vermogen	1.902	1.827
	Vreemd vermogen	94.117	105.055
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4.399 aandelen A van € 115,00 204 aandelen B van € 119,60 (€ 460,00 – 26% volgestort) Totaal € 530.283		
Bijdrage of dividend	In 2022 is een dividenduitkering ontvangen van € 3,9 miljoen over boekjaar 2021.		

Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000.000)	31-12-2021	31-12-2020
	Activa	149.057	160.359
	Eigen vermogen	5.062	5.097
	Vreemd vermogen	143.995	155.262
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17.355 aandelen van € 2,50; totaal € 43.388		
Bijdrage of dividend	We verwachten een dividend van € 50.000.		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat geïnvesteerd is in de aandelen. Tegenvallende dividenduitkering.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	Het Waterschapshuis (HWH)		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling (GR)		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Middelen (algemeen bestuurslid GR), secretaris-directeur (lid opdrachtgeverstafel GR), ambtenaren (lid van Uitvoerend Overleggen, project- en werkgroepen en begeleidingscommissies)		
Openbaar belang	De regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie met als doel het bevorderen van samenwerking tussen de waterschappen op het gebied van ICT.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
	Activa	8.301	12.215
	Eigen vermogen	-	-
	Vreemd vermogen	8.301	12.215
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	Het algemeen bestuur van de GR Het Waterschapshuis (HWH) stelt de jaarlijkse begroting en de bijdragen van de waterschappen vast. Ieder college van een deelnemend waterschap wijst uit zijn midden een lid aan dat hem in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigt. Het dagelijks bestuur HWH bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur HWH aan te wijzen leden. De secretaris-directeur van HWH is secretaris van het DB.		
Bijdrage of dividend	De bijdrage aan HWH is voor 2023 begroot op € 2,0 miljoen.		
Continu risico	De GR kan ontbonden worden (opzegtermijn drie jaar). De waterschappen lijden dan financieel- en imagooverlies. De kans op acute ontbinding is nagenoeg nihil. Bij georganiseerde ontbinding zal HHNK voor alle door HWH geleverde producten en diensten een vervangende oplossing moeten zoeken. Uit eerder onderzoek is gebleken dat dit zonder schade aan de continuïteit van HHNK mogelijk is maar wel een aanzienlijke kostenpost met zich meebrengt.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	Waterproef		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	Bij besluit van het algemeen bestuur (04.19392) is bijzondere delegatie verleend aan het dagelijks bestuur tot het voorzien in de benoeming van een opvolger namens HHNK in het bestuur van de Stichting Waterproef. De directeur bedrijfsvoering is benoemd als bestuurder. De portefeuillehouder Middelen is eindverantwoordelijk.		
Openbaar belang	Verzorgt laboratoriumactiviteiten voor HHNK en Waternet.		

Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
	Activa	2.289	2.074
	Eigen vermogen	-	-
	Vreemd vermogen	2.289	2.074
Bestuurlijk belang	Bestuurslid		
Financieel belang	Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet.		
Bijdrage of dividend	Geen		
Continu risico	Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid. Tevens wordt een tekort in de exploitatie aangevuld door beide partners, waar wij er één van zijn.		
Acuut risico	Geen. De btw-koepelvrijstelling blijft bestaan.		
Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009		
Vestigingsplaats	Ridderkerk		
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling (GR)		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Waterketen als algemeen bestuurslid van de GR.		
Openbaar belang	De GR slib treedt op als vertegenwoordiger en belangenbehartiger van de waterschappen in de HVC. De GR slib bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. Elk deelnemend waterschap neemt met één vertegenwoordiger zitting in het algemeen bestuur. HHNK wordt hierdoor in staat gesteld invloed uit te oefenen op de koers van de HVC via de vertegenwoordiging van HHNK in de GR. Door als waterschappen als een geheel op te treden is de zeggenschap over het beleid van de HVC groter.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
	Activa	1.014.255	992.102
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	181.190	155.326
	Vreemd vermogen	833.065	836.776
Bestuurlijk belang	Deelname met zeven andere waterschappen.		
Financieel belang	HHNK heeft 120 aandelen B van de HVC overgedragen aan de GR slib. De GR slib bezit totaal 683 aandelen B. Daarmee is het HHNK belang in de GR slib 17,6%. In totaal heeft HVC 4042 aandelen (A en B) uitgegeven. Daarmee is het belang van HHNK in HVC 2,97%.		
Bijdrage of dividend	HHNK draagt 12,5% van de organisatiekosten van de GR slib (€ 8.383). Daarnaast staat HHNK garant voor de geldleningen die HVC heeft aangetrokken voor de activiteiten voor de aandeelhouders B. Voor deze garantstelling ontvangt HHNK 1% provisie (€ 94.295).		
Continu risico	Via de GR slib staat HHNK garant voor de schulden van HVC. Een beroep op deze garantstelling kan ontstaan doordat HVC verliezen lijdt en/of problemen krijgt met de financiers die de gegarandeerde leningen hebben verstrekt.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	Unie van Waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf, hoogheemraden in commissies en ambtenaren in werk- en themagroepen.		
Openbaar belang	Biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de EU, het parlement en ministeries.		
Eigen en Vreemd Vermogen op basis van concept jaarrekening	Balans (x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
	Activa	26.652	17.540
	Eigen vermogen	3.135	1.993
	Vreemd vermogen	23.517	15.547
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de Unie, evenredige vertegenwoordiging in de ledenvergadering.		

Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen. Het belang van ons is circa 7%.		
Bijdrage of dividend	De verwachte bijdrage aan de Unie van Waterschappen is € 1,1 miljoen.		
Continu risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Het algemeen bestuur van de Unie kan besluiten nemen, met financiële gevolgen die niet gedekt zijn door het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. Wij dragen circa 7% van het totale risico.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	BV Baggerzorg		
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Integraal waterbeheer als aandeelhouder. Directeur Bedrijfsvoering in directie.		
Openbaar belang	Doordat wij aandeelhouder zijn van BV Baggerzorg kunnen wij gegarandeerd op verantwoorde manier onze verontreinigde baggerspecie kwijt.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
	Activa	467	811
	Eigen vermogen	354	771
	Vreemd vermogen	113	40
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigingsbevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78% dochteronderneming van Afvalzorg Deponie BV. De overige aandelen zijn in ons bezit. Het aandelenkapitaal is € 81.000.		
Bijdrage of dividend	Geen		
Continu risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	Muskusrattenbestrijding		
Vestigingsplaats	Breukelen		
Juridische vorm	Overeenkomst van kosten voor de gemene rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Waterveiligheid		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans	31-12-2021	31-12-2020
	Activa	Niet van toepassing	Niet van toepassing
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met andere overheden.		
Financieel belang	Mede betalen van salarissen muskusrattenbestrijders.		
Bijdrage of dividend	De begrote bijdrage aan de muskusrattenbestrijding is € 2.095.000		
Continu risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten (van 1 januari 2020 t/m 31 december 2024). Tussentijdse opzegging is mogelijk met ingang van een nieuw kalenderjaar en met in achtneming van een opzegtermijn van minimaal één jaar.		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	AquaMinerals		
Vestigingsplaats	Nieuwegein		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Afdelingshoofd Waterketen. De portefeuillehouder Waterketen is eindverantwoordelijk.		
Openbaar belang	AquaMinerals is een grondstoffenmakelaar die zonder winstoogmerk de afzet van afvalgrondstoffen regelt. Deze organisatie biedt de expertise die nodig is om genoemde grondstoffen optimaal te vermarkten. Hun dienstverlening begint op het punt waar onze knowhow ophoudt. Het bedrijf is het <i>shared service center</i> van alle Nederlandse drinkwaterbedrijven om de afzet van rest- en grondstoffen te verzorgen. AquaMinerals ontleent zijn positie mede aan zijn		

	status op het gebied van aanbestedingen en mededingingsrecht, waarmee concurrentie, prijsbederf en een aanbestedingsplicht wordt voorkomen. Dit betekent dat AquaMinerals alleen aanvullende kennis en kunde voor de waterschappen kan ontwikkelen als deze als (klein) aandeelhouder toetreden.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
	Activa	3.860	4.964
	Eigen vermogen	1.434	1.316
	Vreemd vermogen	2.426	3.649
Bestuurlijk belang	<p>AquaMinerals heeft drinkwaterbedrijven en waterschappen als aandeelhouders. Het gezamenlijke aandelenbelang voor de waterschappen wordt verdeeld op basis van het aantal vervuilingseenheden. Voor HHNK komt dit neer op 5,1% van 10.444 = 537 aandelen. Dit wijzigt in 2023, dan treden er meer waterschappen toe.</p> <p>Elke participant sluit voor zijn eigen grondstoffen een leveringscontract met AquaMinerals. Daarin worden specifieke afspraken gemaakt over volumes, planning, ambities et cetera. HHNK neemt deel aan de algemene vergadering van aandeelhouders.</p>		
Financieel belang	AquaMinerals vraagt een vergoeding voor zijn organisatiekosten. De opbrengsten en kosten van de daadwerkelijke vermarkting van het materiaal zijn voor de aandeelhouders.		
Bijdrage of dividend	Afhankelijk van besluitvorming door de algemene vergadering van aandeelhouders vloeien eventuele overschotten van AquaMinerals aan het eind van het jaar terug naar de aandeelhouders.		
Continu risico	Geen		
Acuut risico	Geen		
Naam verbonden partij	Vereniging werken voor waterschappen		
Vestigingsplaats	's-Gravenhage		
Juridische vorm	Vereniging		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Middelen		
Openbaar belang	De Vereniging werken voor waterschappen is de werkgeversvereniging van de 21 waterschappen en veertien aan de waterschappen gelieerde organisaties. Het doel van de vereniging is het behartigen van de gemeenschappelijke sociale en sociaaleconomische belangen van de leden die activiteiten verrichten binnen de sector waterschappen, onder meer door het sluiten van collectie arbeidsovereenkomsten met werknemersverenigingen. HHNK is per 1 januari 2019 lid van deze vereniging.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Balans (x € 1.000)	31-12-2021	31-12-2020
	Activa	389	351
	Eigen vermogen	217	100
	Vreemd vermogen	172	251
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de werkgeversvereniging, vertegenwoordiging in de ledenvergadering met drie stemmen.		
Financieel belang	HHNK betaalt een jaarlijkse contributie aan de vereniging.		
Bijdrage of dividend	In 2022 is een contributie van € 34.259 betaald voor het lidmaatschap van de vereniging. In 2023 wordt een soortgelijke bijdrage verwacht, mits er geen verdere indexering plaats heeft.		
Continu risico	Geen		
Acuut risico	Geen		

18. Exploitatie

18.1 Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

Kostensoorten (bedragen x € 1 miljoen)		Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Kostensoorten	Verbijzondering kostensoorten			
Rente en afschrijvingen	Externe rentelasten	6,6	6,3	5,8
	Interne rentelasten	-	-	-
	Afschrijvingen van activa	35,5	36,0	35,3
	Afschrijving van boekverliezen	0,4	12,5	6,2
	Afrondingsverschillen		-0,1	
	<i>Subtotaal</i>	<i>42,5</i>	<i>54,7</i>	<i>47,3</i>
Personeelslasten	Salarissen huidig personeel en bestuurders	52,9	56,7	60,1
	Sociale premies	15,6	17,6	17,8
	Overige personeelslasten	2,2	2,7	2,7
	Personeel van derden	9,1	7,3	10,3
	Afrondingsverschillen	-	-0,1	0,1
	<i>Subtotaal</i>	<i>79,8</i>	<i>84,2</i>	<i>91,0</i>
Goederen en diensten van derden	Duurzame gebruiksgoederen	3,5	4,8	6,0
	Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	4,0	4,4	5,2
	Energie	13,8	13,9	44,8
	Huren en rechten	1,5	1,2	1,2
	Leasebetalingen operational lease	-	0,1	0,1
	Verzekeringen	1,0	1,0	1,0
	Belastingen	1,0	0,9	0,9
	Onderhoud door derden	52,5	54,3	58,1
	Overige diensten door derden	37,3	34,4	34,1
	Afrondingsverschillen	0,1	-0,1	-0,1
	<i>Subtotaal</i>	<i>114,7</i>	<i>114,9</i>	<i>151,3</i>
Bijdragen aan derden	Bijdragen aan het Rijk	12,8	12,4	12,7
	Bijdragen aan openbare lichamen	4,9	5,8	5,5
	Bijdragen aan bedrijven	0,9	2,5	2,7
	Bijdragen aan overigen	0,3	0,9	1,4
	Afrondingsverschillen	-0,1	-0,1	-0,1
	<i>Subtotaal</i>	<i>18,8</i>	<i>21,5</i>	<i>22,2</i>
Toevoegingen voorzieningen en onvoorzien	Toevoegingen aan voorzieningen	11,9	12,2	12,3
	Onvoorzien	-	0,8	1,0
	Afrondingsverschillen	-	-	-
	<i>Subtotaal</i>	<i>11,9</i>	<i>13,0</i>	<i>13,3</i>
Afrondingsverschillen		0,1	0,1	-
Subtotaal kostensoorten		267,8	288,4	325,1

Opbrengstensoorten (bedragen x € 1 miljoen)		Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Opbrengstsoorten	Verbijzondering opbrengsten			
Financiële baten	Externe rentebaten	-	-	-
	Interne rentebaten	-	-	-
	Dividenden en bonusuitkeringen	-3,6	-3,2	-4,1
	Afrondingsverschillen	-	-	-
	<i>Subtotaal</i>	-3,6	-3,2	-4,1
Personeelsbaten	Baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	-0,5	-	0,0
	Uitlening van personeel	-0,9	-0,9	-0,5
	Afrondingsverschillen	-	-	-
	<i>Subtotaal</i>	-1,4	-0,9	-0,5
Goederen en diensten aan derden	Opbrengst uit grond en water	-4,5	-1,6	-1,8
	Opbrengst uit overige eigendommen	-0,2	-	-
	Diensten voor derden	-1,9	-3,0	-12,2
	Verkoop van grond	-	-0,7	-1,0
	Verkoop van overige goederen	-6,8	-0,1	-0,1
	Afrondingsverschillen	-0,1	-	-
	<i>Subtotaal</i>	-13,5	-5,4	-15,1
Bijdragen van derden	Bijdragen van het Rijk	-11,1	-7,4	-6,1
	Bijdragen van provincies	-1,9	-	-
	Bijdragen van overige openbare lichamen	-8,0	-17,9	-8,9
	Bijdragen van overigen	-0,5	-0,1	-0,1
	Afrondingsverschillen	-0,2	-0,1	-
	<i>Subtotaal</i>	-21,3	-25,5	-15,1
Waterschapsbelastingen	Waterschapsbelastingen	-233,6	-238,1	-248,1
Interne verrekeningen	Interne verrekeningen	-0,4	-0,1	-0,2
Onttrekking voorzieningen	Onttrekkingen/vrijval voorzieningen	-	-	-
Afrondingsverschillen		-	-	0,1
Subtotaal inkomstensoorten		-273,8	-273,2	-283,0
Afrondingsverschillen				
Exploitatieresultaat		-6,0	15,2	42,1
Reserves ¹	Toevoegingen aan reserves	11,7	13,7	0,0
	Onttrekkingen aan reserves	-15,3	-28,9	-42,2
Afrondingsverschillen		0,1	-	0,1
Resultaat		-9,5	-	-

¹ Dit zijn zowel de algemene reserves, bestemmingsreserves voor tariefseglisatie als de overige bestemmingsreserves.

Hieronder geven we een nadere toelichting op belangrijke ontwikkelingen in 2023 en opvallende afwijkingen ten opzichte van de begroting 2022.

Rente en afschrijvingen

Door het overdragen van wegen hebben we in 2022 boekverliezen.

Personeelslasten

De personeelslasten nemen toe door de stijging vanuit de nieuwe cao en hetgeen al in het MJP is opgenomen als extra capaciteit om de noodzakelijke basis waar te kunnen maken.

Goederen en diensten van derden

Door het stijgen van de energietarieven zijn de kosten fors hoger.

Goederen en diensten aan derden.

De stijging in de opbrengsten is het gevolg van het opwekken van energie.

Bijdragen van derden

Vanwege het overdragen van wegen hebben we opbrengsten uit bijdragen van overige openbare lichamen.

Exploitatieresultaat en reserves

De begroting 2023 sluit met het jaarresultaat voor dotaties en onttrekkingen aan reserves van € 42,2 miljoen negatief. Ter dekking van het resultaat worden onttrekkingen aan de bestemmingsreserves en de egalisereserves gedaan. egalisereserves. Zie onderstaande tabel uit hoofdstuk 15.

Overzicht reserves <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Verminderingen 2023
Bestemmingsreserves	
Watersysteembeheer	-11,8
Zuiveringsbeheer	-23,9
Wegenbeheer	-0,7
<i>Afronding</i>	
Totaal	-36,4
Egalisereserves	
Amsterdam-Noord	-2,8
Erfpachtgronden	-1,0
Huisvesting	-1,5
Werven	-0,4
CO ₂ -emissiereductie	-0,1
Nazorgfase HWBP-2	
projecten	-
Reserve HWBP-projecten	-
<i>Afronding</i>	-0,1
Totaal	-5,7
Totaal	-42,2

18.2 Begroting naar taken

Taken en tarieven (Tarieven x € 1, overige x € 1 miljoen)	Belasting- tarieven 2021	Jaar- rekening 2021*	Belasting- tarieven 2022	Begroting 2022	Belasting- tarieven 2023	Begroting 2023
Watersysteem						
Netto kosten toegerekend aan de watersysteemtaak		135,6		142,3		160,1
Onvoorzien		-		0,5		0,6
Dividenden en overige algemene opbrengsten		-2,1		-		-
<i>Afronding</i>		0,1		0,1		-
Bruto kosten toegerekend aan de watersysteemtaak		133,6		142,9		160,7
Toevoeging bestemmingsreserve		7,0		-		-
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-3,1		-1,4		-11,8
Verwachte belastingopbrengst (inclusief verontreinigingsheffing)		137,4		141,5		148,8
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		-		-		-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		0,3		2,9		3,2
Bruto belastingopbrengst (inclusief verontreinigingsheffing)		137,7		144,4		152,0
Tarief watersysteemheffing						
Ingezetenen	106,42		108,16		112,85	
Ongebouwd	112,18		115,83		120,89	
Ongebouwd verharde openbare wegen	434,14		448,26		467,84	
Ongebouwd buitendijks vrij afstromend	28,05		28,96		30,22	
Ongebouwd openbare wegen buitendijks vrij afstromend	350,00		361,39		377,18	
Gebouwd	0,03987%		0,03830%		0,03435%	
Gebouwd buitendijks vrij afstromend	0,00997%		0,00958%		0,00859%	
Natuurterrein	5,15		5,31		5,62	
Zuivering						
Netto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak		86,7		93,2		116,4
Onvoorzien		-		0,4		0,4
Dividenden en overige algemene opbrengsten		-1,3		-		-
Bruto kosten toegerekend aan de zuiveringstaak		85,4		93,6		116,8
Toevoeging bestemmingsreserve		3,3		-		-
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-7,2		-8,5		-23,9
<i>Afronding</i>		-		0,1		-
Verwachte belastingopbrengst		81,5		85,1		93,0
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		0,1		-		-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		0,1		3,1		3,4

Taken en tarieven (Tarieven x € 1, overige x € 1 miljoen)	Belasting- tarieven 2021	Jaar- rekening 2021*	Belasting- tarieven 2022	Begroting 2022	Belasting- tarieven 2023	Begroting 2023
Bruto belastingopbrengst		81,7		88,2		96,3
Tarief zuiveringsheffing	55,83		57,68		62,12	
Tarief verontreinigingsheffing	55,83		57,68		62,12	
Wegen						
Netto kosten toegerekend aan de wegentaak		10,6		10,9		9,9
Onvoorzien		-		0,1		0,1
Dividenden en overige algemene opbrengsten		-0,2		-		-
<i>Afronding</i>		0,1				-0,1
Bruto kosten toegerekend aan de wegenstaak		10,5		11,0		9,9
Toevoeging bestemmingsreserve		4,9		1,0		0
Onttrekkingen bestemmingsreserve		-0,8		-		-0,7
Verwachte belastingopbrengst		14,6		12,0		9,2
Gederfde inkomsten als gevolg van verminderingen		-		-		-
Gederfde inkomsten als gevolg van kwijtscheldingen en oninbaar verklaringen		2,9		0,2		0,3
<i>Afronding</i>		-		-		-
Bruto belastingopbrengst		17,5		12,2		9,4
Tarief wegenheffing						
Ingezetenen	39,81		39,58		37,38	
Ongebouwd	37,05		30,83		39,90	
Gebouwd	0,01103%		0,01009%		0,00812%	
Natuurterrein	2,52		2,37		1,75	

Toelichting

De toegerekende kosten aan de zuiveringstaak en watersysteemtaak stijgen met name door hogere energiekosten en het effect van de loonsomstijging en inflatie. Door de overdracht van de wegen aan de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec per 1 januari 2023 daalt de bruto belastingopbrengst van de wegenheffing.

18.3 Vaste activa

Staat van activa <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Boekwaarde	Desinves- teringen en overboekingen	Investerings	Bijdragen van derden	Afschrij- vingen	Duurzame waarde- verminde- ringen	Boekwaarde
	1 januari 2023	Mutaties in 2023					31 december 2023
Onderzoek en ontwikkeling	1,3	-0,1	1,5	-	-0,1	-	2,6
Bijdragen en afkoopsommen	2,9	-0,4	-	-	-0,5	-	2,0
Subtotaal immateriële vaste activa	4,2	-0,5	1,5	-	-0,6	-	4,6
Gronden	15,3	-	-	-	-0,3	-	15,0
Vervoermiddelen en werktuigen	1,5	-	0,9	-	-0,6	-	1,8
Overige bedrijfsmiddelen	6,7	-0,6	2,6	-	-2,2	-	6,7
Kantoren, woningen en werkplaatsen	32,4	-0,1	1,3	-	-2,1	-	31,5
Waterkeringen	56,0	-0,2	123,9	-121,3	-4,1	-	54,3
Waterlopen, kunstwerken en gemalen	107,0	-1,5	16,4	-0,7	-6,9	-	114,3
Zuiverings-technische werken	209,2	-2,1	20,2	-	-17,5	-	210,0
Wegen	7,3	-6,0	-	-	-1,0	-	0,3
Overige materiële vaste activa	17,6	-	6,6	-	-1,1	-	23,1
<i>Afronding</i>	<i>0,1</i>	<i>-</i>	<i>0,1</i>	<i>-</i>	<i>0,2</i>	<i>-</i>	<i>-0,1</i>
Subtotaal materiële vaste activa	453,1	-10,5	172,0	-122,0	-35,6	-	456,9
Kapitaalverstrekkingen aan bedrijven	0,7	-	-	-	-	-	0,7
Waterinnovatiefonds	2,0	-	-	-	-	-	2,0
Personeelsregelingen	-	-	-	-	-	-	-
<i>Afronding</i>	<i>0,1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>0,1</i>
Subtotaal Financiële vaste activa	2,8	-	-	-	-	-	2,8
<i>Afronding</i>	<i>-0,1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Totaal	460,0	-11,0	173,5	-122,0	-36,2	-	464,3

Afkortingen

AMMD	Alliantie Markermeerdijken
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
BIO	Baseline Informatieveiligheid Overheid
Btw	Belasting over de toegevoegde waarde
BV	Besloten vennootschap
BZB	Basiszuiveringsbeeld
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBO	Crisisbeheersingsorganisatie
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CING	Crisisbeheersing in de genen
CO ₂	Koolstofdioxide
CPB	Centraal Planbureau
CV	Centrale verwarming
EMU	Economische en Monetaire Unie
EU	Europese Unie
GR	Gemeenschappelijke regeling
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HULOK	Hensbroek, Ursem, Langereis, Opmeer, Koggenland
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
HWH	Het Waterschapshuis
IBA	Individuele behandeling van afvalwater
IBP VP	Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
KEP	Klimaat- en energieprogramma
KRW	Kaderrichtlijn Water
LBO	Landelijke Beoordeling op basis van Overstromingskansen
m ³	Kubieke meter
MJP	Meerjarenperspectief 2023-2026
MRA	Metropoolregio Amsterdam
MVO	Maatschappelijk verantwoorde overheid
MWh	Megawattuur
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
NWO	Niet Waterkerend Object
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
PLOOI	Platform Open Overheidsinformatie
PPLG	Provinciaal Programma Landelijk Gebied
Rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SDE	Stimulering Duurzame Energietransitie
SDI	Slibdrooginstallatie
SPP	Strategisch personeelsplan
UvW	Unie van Waterschappen
VBK	Verbetering boezemkades
ve	Vervuilingseenheden
Wet Fido	Wet financiering decentrale overheden
Wet Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
WKK	Warmtekrachtkoppeling
Woo	Wet open overheid
WOZ	Waardering onroerende zaken

Uitvoeringsinformatie

Inleiding

De voorliggende uitvoeringsinformatie is bedoeld ter verdieping. Met tabellen en staten, geeft dit document meer inzicht in de financiële achtergronden van de begroting 2023 met meerjarige doorkijk. Dit document richt zich op 2023. Daarnaast wordt het document gebruikt bij de informatieverstrekking aan derden (CBS) en de bedrijfsvergelijking met andere waterschappen. Voor dit laatste punt biedt de Waterschapsspiegel meer detailinformatie.

Leeswijzer

Bij de verschillende onderdelen verwijzen we zoveel als mogelijk naar reeds opgenomen staten en teksten in de begroting. De wettelijk verplichte onderdelen zijn opgenomen.

Kosten en opbrengstensoorten

Voor een overzicht van de kosten en opbrengstensoorten verwijzen wij naar hoofdstuk 17, paragraaf 1.

Netto kosten per beleidsproduct

Conform de Waterschapswet zijn in de begroting de netto-kosten toegerekend aan effecten.

Naast deze indeling zijn de netto-kosten ook gerelateerd aan de beleidsproducten (BBP-producten). In onderstaand overzicht zijn de netto-kosten per BBP-product weergegeven. Naast dat dit informatie geeft op een lager aggregatieniveau is dit inzicht eveneens van belang voor de bedrijfsvergelijkingen.

Beleidsproduct <i>(bedragen x €1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJP 2024	MJP 2025	MJP 2026
01 Eigen plannen	15,1	21,0	21,6	19,0	18,9	18,7
02 Plannen van derden	3,0	3,3	4,0	2,7	2,8	2,8
03 Beheersinstrumenten waterkeringen	3,2	3,2	1,7	2,5	2,7	2,7
04 Aanleg en onderhoud waterkeringen	36,5	37,6	41,8	39,6	42,3	42,8
05 Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	0,2	0,2	0,4	0,4	0,5	0,5
06 Beheersinstrumenten watersystemen	2,4	1,3	1,6	2,9	3,0	3,0
07 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	18,3	19,7	23,0	22,2	23,5	23,8
08 Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	6,2	7,1	8,3	7,2	7,2	7,2
09 Beheer hoeveelheid water	30,6	29,4	38,2	32,9	33,6	34,2
10 Calamiteitenbestrijding watersystemen	0,5	-	1,4	0,1	0,1	0,1
11 Monitoring watersystemen	4,6	6,3	4,9	5,1	4,9	4,9
12 Getransporteerd afvalwater	18,5	19,4	20,5	17,8	18,0	18,2
13 Gezuiverd afvalwater	35,3	32,8	44,9	38,6	37,4	38,8

14 Verwerkt slib	14,0	14,4	28,5	14,5	14,3	14,4
15 Afvalwaterbehandeling door derden	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1	7,2
17 Aanleg en onderhoud wegen	7,8	10,9	10,3	3,3	-2,0	-2,1
18 Wegenverkeersregeling en verkeersveiligheid	4,0	2,8	1,7	3,0	2,3	2,2
20 Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
21 Verkeersregeling en verkeersveiligheid vaarwegen en havens	-0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
23 Vergunningen en meldingen	2,4	2,3	2,5	2,4	2,5	2,5
25 Toezicht	2,9	2,4	3,3	3,5	3,5	3,5
26 Handhaving	0,3	0,0	0,0	0,2	0,2	0,2
31 Belastingheffing	6,3	6,8	7,9	7,3	7,2	7,2
32 Invordering	1,6	2,2	2,7	2,7	2,6	2,6
33 Bestuur	2,8	3,2	4,6	4,9	3,8	3,9
34 Externe communicatie	2,8	3,4	4,5	4,9	5,0	5,1
<i>Afrondingsverschillen</i>	<i>-0,2</i>	<i>-</i>	<i>0,2</i>	<i>-</i>	<i>-0,2</i>	<i>-</i>
Subtotaal primaire beheerproducten	226,7	246,5	286,4	245,6	242,0	245,2
99 Direct op taakveld (incl. Waterschapsbelasting)	-236,3	-246,5	-286,4	-245,6	-242,0	-245,2
<i>Afrondingsverschillen</i>	<i>0,1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Totaal	9,5	-	-	-	-	-

Staat van vaste activa

Voor de staat van vaste activa verwijzen wij naar hoofdstuk 17, paragraaf 3.

Investerings per beleidsproduct

In de begroting zijn de investeringen toegerekend aan effecten. Naast deze indeling zijn de investeringen ook gerelateerd aan de beleidsproducten (BBP). In onderstaand overzicht is het investeringsvolume per beleidsproduct weergegeven. Naast dat dit informatie op een lager aggregatieniveau geeft, is dit inzicht eveneens van belang voor de uit te voeren bedrijfsvergelijkingen.

Investeringsvolume per beleidsproduct <i>(bedragen x €1 miljoen)</i>	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	MJP 2024	MJP 2025	MJP 2026
01 Eigen plannen	0,2	0,7	0,9	0,2	0,2	0,2
04 Aanleg en onderhoud waterkeringen	106,7	123,9	123,7	133,8	149,6	104,0
06 Beheersinstrumenten watersystemen	0,9	3,2	1,9	0,9	0,6	1,6
07 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	1,8	1,8	1,4	2,7	13,5	12,4
09 Beheer hoeveelheid water	8,9	12,2	11,6	2,0	2,0	0,8
12 Getransporteerd afvalwater	-	-	-	-	-	-
13 Gezuiverd afvalwater	23,6	24,4	22,8	23,1	20,6	14,5
14 Verwerkt slib	0,4	2,4	6,3	2,4	4,0	0,0
17 Aanleg en onderhoud wegen	0,9	-	-	-	-	-
Ondersteunende beheerproducten	2,5	4,8	4,3	4,8	4,8	4,8
<i>Afrondingsverschillen</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,1</i>	<i>-</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>
Totaal investeringsuitgaven	146,0	173,5	172,8	169,9	195,2	138,1
Totaal Investeringsinkomsten	-107,0	-122,0	-122,8	-125,1	-147,1	-96,3
<i>Afrondingsverschillen</i>	<i>-0,1</i>	<i>-</i>	<i>-0,1</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Netto investeringen	38,9	51,5	49,9	44,8	48,1	41,8

Staat van vaste schulden

Het verloop van de vaste schulden van HHNK over 2023 is als volgt.

Schuldenpositie <i>(bedragen x €1 miljoen)</i>		Stand per	Mutaties in 2023		Stand per	Rente	Aflossings- verplichting	Resterende looptijd van de lening
Jaar	Geldgever	01-01-2023	Vermeer- deringen	Aflossingen	31-12-2023	2023	2024	
2008	ASN	5,4	-	-0,9	4,5	0,2	-0,9	t/m 2028
2012	BNG	8,3	-	-1,7	6,6	0,2	-1,7	t/m 2027
2012	NWB	8,3	-	-1,7	6,6	0,2	-1,7	t/m 2027
2014	NWB	27,2	-	-3,1	24,1	0,3	-3,1	t/m 2034
2015	BNG	26,9	-	-2,2	24,7	0,3	-2,2	t/m 2035
2015	NWB	20,2	-	-1,6	18,6	0,2	-1,6	t/m 2035
2016	NWB	185,5	-	-12,3	173,2	4,3	-12,3	t/m 2038
2021	NWB	607,6	-	-43,4	564,2	-	-43,4	t/m 2036
	Afrondingsverschillen	-	-	0,2	0,2	-	0,2	
Totaal langlopende leningen		889,4	-	-66,7	822,7	5,7	-66,7	
Saldo rekening-courant (schuld) en schatkist (vordering)		-375,1	150,3	-	-224,8	-		
Totaal		536,4	150,3	-66,7	597,9	5,7	-66,7	

Verbonden partijen

Voor een overzicht van de verbonden partijen verwijzen wij naar hoofdstuk 16.

Principes van kostentoerekening

Voor een omschrijving van de toegepaste principes van kostentoerekening verwijzen wij naar hoofdstuk 11.

